

THE CONSTITUTIONAL COURT RULINGS 2020

The Constitutional Court of Thailand

**THE CONSTITUTIONAL COURT OF
THE KINGDOM OF THAILAND**

THE CONSTITUTIONAL COURT RULINGS 2020

Office of the Constitutional Court

Title The Constitutional Court Rulings 2020

Editor-in-chief: Mrs. Pornnipa Swaisuwanwong
Secretary-General of Office of the Constitutional Court

Editors: Mr. Suttirak Songsivilai
Deputy Secretary-General

Mr. Boonserm Nagasara
Deputy Secretary-General

Ms. Sivaporn Chalermwong
Academic Expert, Acting Director of International Affairs Division

Mr. Kongkieat Suraka
Director of International Cooperation Section

Mr. Chonlapoom Yensuang
Constitutional Court Academic Officer

Mr. Pitaksin Sivaroote
Constitutional Court Academic Officer

Mr. Thitiphong Roekyen
Constitutional Court Academic Officer

Ms. Wilawan Prasertsak
Constitutional Court Academic Officer

Mr. Tanawoot Trisopon
Constitutional Court Academic Officer

Ms. Piengporn Phetumpai
Constitutional Court Academic Officer

Ms. Raweewan Sangkate
Constitutional Court Academic Officer

Mr. Kasidech Meebumrung
Constitutional Court Academic Officer

Ms. Tanwarat Khumkiet
Constitutional Court Academic Officer

Ms. Khwanjai Kongsomrit
Government Employee

Translator: Mr. Yordchart Tasarika

Contribution: Office of the Constitutional Court

- Bureau of Legal Cases 1-4
- Bureau of the Constitutional Case Standard
- Bureau of Case Management
- International Affairs Division

Copyright © 2017 by Office of the Constitutional Court
The Constitutional Court of the Kingdom of Thailand.

Published by Office of the Constitutional Court
The Constitutional Court of the Kingdom of Thailand.

All rights reserved.

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, scanning or otherwise, except as expressly permitted by law, without prior written permission of the Publisher. Application for permission for other use of copyright material including permission to reproduce extracts in other published works shall be made to the Publisher, Office of the Constitutional Court, The Government Complex Commemorating His Majesty the King's 80th Birthday Anniversary, 120 Chaengwattana Road, Thung Song Hong Sub-District, Lak Si District, Bangkok 10210, THAILAND, Tel.: 66 2 141 7777 Fax: 66 2 143 9500, Website: <http://www.constitutionalcourt.or.th>

Printed in Thailand by P.PRESS Co., Ltd. 129 Sub-soi Siripoj, Suanluang, Suanluang, Bangkok 10250, Thailand Tel.: 66 2 742-4754-5 Fax: 66 2 331-5107

ISBN : 978-616-8344-03-3

First Published in 2023 (400 Volumes)

Foreword

The Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017) is regarded as the fundamental principle of Thailand's democratic regime of the government with the King as Head of State and the legal guideline for other laws in society. By regulating the duties of the branches of government, it balances the powers between the legislature, the executive, and the judiciary.

The Constitutional Court of the Kingdom of Thailand has a judicial power under the Constitution. The spirit of its establishment is to protect rights, liberties as well as equality of the people under the rule of law, and uphold the constitutional supremacy. In other words, any provisions of law, rules or regulations which are contrary to or inconsistent with the Constitution shall be unenforceable upon the decision on unconstitutionality by the Constitutional Court. As specifically prescribed in the Constitution, the Court has duties and powers to consider and adjudicate on the constitutionality of law as well as a question regarding duties and powers of the House of Representatives, the Senate, the National Assembly, the Council of Ministers, or Independent Organs under the Constitution. In this connection, the decision of the Constitutional Court shall be final and binding on the National Assembly, the Council of Ministers, Courts, Independent Organs, and State agencies.

Konrad Adenauer Stiftung (KAS) and the Office of the Constitutional Court (OCC) have been developing our academic partnership since the latter's establishment. We are aware of such importance of Constitutional Court rulings as a precedent binding on all the entire government agencies and society. Such rulings under the rule of law are, thus, deserved to be examined by both Thai and international academic communities. This book 'The Constitutional Court Rulings 2020', which consists of 32 rulings of that year, has been published into both Thai and English for those who are interested in the judiciary's adjudication.

On this occasion, the Office of the Constitutional Court of the Kingdom of Thailand would like to express our deep gratitude towards the Konrad Adenauer Stiftung and Dr. Céline-Agathe Caro, Head of Konrad Adenauer Stiftung, Thailand Office, for our mutual cooperation and continual support.

Mrs. Porntipa Swaisuanwong
Secretary-General
Office of the Constitutional Court
September 2023

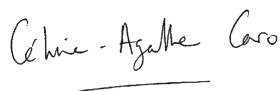
Foreword

Konrad-Adenauer-Stiftung (KAS) has been cooperatively working with the Constitutional Court of the Kingdom of Thailand through the Office of the Constitutional Court (OCC) as academic partner since the Court's establishment.

The cooperation between the two organizations meets the objectives to uphold the rule of law and support people's rights and liberties. It also aims to promote transparency in the judicial system by translating into English major decisions of the Constitutional Court of the Kingdom of Thailand so these rulings can be discussed among the international community of legal experts.

This book "Constitutional Court Rulings 2020" is the fifteenth volume. It provides summaries of 32 constitutional cases ruled by the Constitutional Court of the Kingdom of Thailand in 2020. The volume focusses on two main functions of the Court: the constitutional reviews and decisions regarding the duties, powers, and membership of Members of the House of Representatives, the Senate, the Cabinet, and the Independent Organs. Konrad-Adenauer-Stiftung hopes that the "Constitutional Court Rulings 2020", compiled and published in Thai and English, will be useful for both Thai and foreign academics and that it will contribute to increase the knowledge level on constitutional and public law, and promote the development of the constitutional jurisdiction.

Konrad-Adenauer-Stiftung would like to express its sincere gratitude to the President of the Constitutional Court of the Kingdom of Thailand, H.E. Mr. Worawit Kangsasiatam, as well as the Secretary General of the Office of Constitutional Court, Mrs. Porntipa Swaisuwanwong, and OCC team members for their hard work and continuous support.

Dr. Céline-Agathe Caro
Country Representative,
Konrad Adenauer Stiftung – Thailand Office
September 2023

Contents

Summaries of Constitutional Court Ruling for Year 2020

- Summary of Constitutional Court Ruling No. 1/2563 (2020) 3
(Dated 21st January B.E. 2563 (2020))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 2-3/2563 (2020) 7
(Dated 7th February B.E. 2563 (2020))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 4/2563 (2020) 13
(Dated 19th February B.E. 2563 (2020))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 5/2563 (2020)..... 18
(Dated 21st February B.E. 2563 (2020))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 6/2563 (2020)..... 25
(Dated 13th May B.E. 2563 (2020))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 7/2563 (2020)..... 29
(Dated 27th May B.E. 2563 (2020))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 8/2563 (2020)..... 34
(Dated 10th June B.E. 2563 (2020))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 9/2563 (2020)..... 39
(Dated 10th June B.E. 2563 (2020))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 10/2563 (2020)..... 42
(Dated 1st July B.E. 2563 (2020))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 11-12/2563 (2020)..... 47
(Dated 29th July B.E. 2563 (2020))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 13/2563 (2020)..... 52
(Dated 2nd September B.E. 2563 (2020))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 14/2563 (2020)..... 56
(Dated 9th September B.E. 2563 (2020))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 15/2563 (2020)..... 59
(Dated 23rd September B.E. 2563 (2020))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 16/2563 (2020)..... 63
(Dated 30th September B.E. 2563 (2020))

Contents

Summaries of Constitutional Court Ruling for Year 2020

- Summary of Constitutional Court Ruling No. 17/2563 (2020) 66
(Dated 7th October B.E. 2563 (2020))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 18-19/2563 (2020) 69
(Dated 28th October B.E. 2563 (2020))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 20/2563 (2020) 71
(Dated 28th October B.E. 2563 (2020))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 21-28/2563 (2020)..... 75
(Dated 18th November B.E. 2563 (2020))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 29/2563 (2020) 80
(Dated 2nd December B.E. 2563 (2020))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 30/2563 (2020) 83
(Dated 2nd December B.E. 2563 (2020))
- Summary of Constitutional Court Ruling No. 31-32/2563 (2020)..... 86
(Dated 23rd December B.E. 2563 (2020))

Summaries of the Constitutional Court Rulings
Year 2020

Summary of Constitutional Court Ruling No. 1/2563 (2020)

Dated 21st January B.E. 2563 (2020)*

Re: Application for a Constitutional Court Ruling under section 49 of the Constitution.

.....

1. Summary of background and facts

Mr. Nattaporn Toprayoon, applicant, claimed that Future Forward Party, first respondent, Mr. Thanathorn Juangroongruangkit, second respondent, Mr. Piyabutr Saengkanokkul, third respondent, and Future Forward Party Executive Committee, fourth respondent, exercised rights or liberties to overthrow the democratic regime of government with the King as Head of State as provided under section 49 of the Constitution. As the first respondent submitted political party regulations with several provisions stated in the terms “democratic principle under the Constitution”, but did not use the terms “democratic regime of government with the King as Head of State.”, such political party regulations were consistent with the ideology, circumstances and actions of the second respondent and third respondent as evident in opinions expressed to the mass media and the public in the past. Thus, the first respondent political party regulations were not in accordance with section 14(1) of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017), included the regulation of political party which manifested an intent to overthrow the democratic regime of government with the King as Head of State of all four respondents and the logo of the first respondent was shared similarities with the logo of illuminati society. It was believed that such society was behind the overthrow of monarchical systems in several European countries. The applicant was of the opinion that such actions of all four respondents were contrary to section 49 of the Constitution. Thus, the applicant submitted the application for a ruling that the first respondent political party regulations were void for being inconsistent with section 49 paragraph one of the Constitution and section 14(1) of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017), requested to order the dissolution of the first respondent political party and the revocation of the election candidacy rights of the second, third, and fourth respondent under section 92 paragraph two of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017).

2. The Preliminary Issue

The preliminary issue was whether or not the Constitutional Court had the competence to accept the application for a ruling under section 49 of the Constitution.

---

* Published in the Government Gazette Vol. 137, Part 13a, dated 14th February B.E. 2563 (2020)

After deliberation, it was found as follows. This was a case where the applicant requested a Constitutional Court for ruling that the four respondents' actions constituted an exercise of rights or liberties to overthrow the democratic regime of government with the King as Head of State under section 49 of the Constitution. The applicant had already exercised the right to petition to the Attorney-General to request a Constitutional Court order under section 49 paragraph two of the Constitution but the Attorney-General did not take action within fifteen days of receiving such petition. This case was in accordance with section 49 paragraph three of the Constitution which the applicant could submit a direct application to the Constitutional Court. The Constitutional Court therefore ordered the acceptance of the application and supplemental application for ruling, and directed the four respondents to submit a reply to the allegations.

3. Summary of Replies

The four respondents submitted replies to the allegations that the applicant did not have standing to submit this application, since there was an act by a political party to overthrow the democratic regime of government with the King as Head of State, the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017) provided that it was the functions of the Election Commission to submit an application to the Constitutional Court. Moreover, all four respondents did not commit an act which constituted an exercise of rights or liberties to overthrow the democratic regime of government with the King as Head of State under section 49 of the Constitution as alleged by the applicant.

4. Reply to allegation

The applicant submitted an objection to the reply statements that the applicant's submission of application was in accordance with the law in all respects. Moreover, actions of all four respondents were contrary to the Constitution and laws pursuant to the facts and evidences which the applicant submitted to the Court.

5. The issues considered by the Constitutional Court

The issues considered by the Constitutional Court was whether or not the actions of the four defendants constituted an exercise of rights or liberties to overthrow the democratic regime of government with the King as Head of State as provided under section 49 paragraph one of the Constitution.

After deliberation, it was found as follows. Section 49 of the Constitution was provision which was intended to serve as a measure to preserve the democratic regime of government with the King as Head of State by providing a mechanism for proceedings in the event of a violation. In particular, the provisions in paragraph one laid down the principle of preserving the democratic regime of government with the King as Head of

State. Furthermore, the Constitutional Court was charged with the duties of review and had the power to order the restraint of a wrongful act under section 49 paragraph one of the Constitution before the consequence of such act could be realized. However, this did not include an order to dissolve a political party since the dissolution of a political party had to be done in accordance with section 92 paragraph one (1) and (2) of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017).

Upon consideration of the application, supplemental application and supporting documents, it was found that this was a case where the applicant claimed that such a case involved the applicant's claim that the first respondent political party regulations, which included policies and logo, were wrongful under section 14 and section 15 of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017). The issuance of political party regulations was part of the procedures for establishing a political party, being the duties and powers of the Election Commission under the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017). The application for registration of political party establishment pursuant to section 13, section 14, section 15, and section 17, such provision prescribed that an applicant must also submit political party regulations together with the application. Thereafter, the Political Parties Registrar would examine the correctness and completeness of the submitted documents and evidence. If the submitted application for registration of political party establishment and documents and evidence were correct and complete, the Political Parties Registrar, by the approval of the Election Commission, would register the establishment of political party and then announce the establishment of the political party in the Government Gazette. Upon the second respondent submitting an application for registration of establishment of the first respondent party as a political party and the Political Parties Registrar, by the approval of the Election Commission, registered the establishment of the first respondent party as a political party pursuant to section 17 of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017), and an announcement of establishment of the first respondent party in the Government Gazette was already made, it was preliminarily apparent that the regulations of the first respondent political party did not have characteristics which were detrimental to the democratic regime of government with the King as Head of State, pursuant to section 14(1) of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017). However, if there were subsequent facts to indicate that the first respondent political party regulations submitted in the application for registration of the establishment of political party was not in accordance with the provisions of section 14 or section 15 of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017), it was the duty and power of the Political Parties Registrar to report to the Election Commission for consideration and possible adoption of a resolution to revoke such regulations pursuant to section 17 paragraph three. The facts in this case did not show such an occurrence and all four respondents did not commit any subsequent act after the registration of the establishment of the first respondent political party. Hence, there was insufficient evidence to reach a finding that the actions of the four respondents constituted an exercise of rights or liberties to overthrow the democratic regime of government with the King as Head of State as provided under section 49 paragraph one of the Constitution.

Nevertheless, the first respondent party's wording in the regulations "democratic principles under the Constitution" differed from the provisions of section 2 of the Constitution, it could cause divisions between people in the nation pursuant to section 14(3) of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017). The Election Commission thus had the duty and power to consider and adopt a resolution to revoke this regulation pursuant to section 17 paragraph three in order to align with the provisions of the Constitution.

As for the applicant's claim that the second, third and fourth respondents had circumstances, ideas, attitude, infatuation with western philosophy, being an anti-royalist movement, having ideas to change the structure of Thai society by expressing opinions at various times prior and subsequent to the registration of establishment of the first respondent political party as evident in the mass and public media in the past. Determining a person exercised rights or liberties to overthrow the democratic regime of government with the King as Head of State as provided under section 49 paragraph one of the Constitution, there had to be a finding of facts that was sufficiently clear to indicate such an aim and purpose to the extent that a reasonable person could foresee a probable outcome of exercise of rights or liberties to overthrow the democratic regime of government with the King as Head of State, such an act had to be in progress and not too remote from the cause. Nevertheless, the facts available in this case were only information from websites, printed media and internet media and there were no facts yet to show that all four respondents had circumstances or committed acts as stated in the claimed opinion of the applicant. The facts in this case were still insufficient for a finding that the actions of the four defendants constituted an exercise of rights or liberties to overthrow the democratic regime of government with the King as Head of State as provided under section 49 paragraph one of the Constitution. As for whether or not the other actions of the four defendants were offences under the Penal Code or other laws, those matters would be dealt with in separate proceedings under the relevant laws.

6. Ruling of the Constitutional Court

By virtue of the foregoing reasons, the Constitutional Court held that the actions of all four defendants as claimed by the applicant did not constitute an exercise of rights or liberties to overthrow the democratic regime of government with the King as Head of State as provided under section 49 paragraph one of the Constitution.

The quorum of the Constitutional Court consisted of Mr. Nurak Marpraneet, Mr. Jaran Pakditanakul, Mr. Chut Chonlavorn, Mr. Twekiat Menakanist, Mr. Nakharin Mektrairat, Mr. Boonsong Kulbupar, Mr. Punya Udchachon, Mr. Worawit Kangsasitiam and Mr. Udomsak Nitimontree.

Summary of Constitutional Court Ruling

No. 2 - 3/2563 (2020)

Dated 7th February B.E. 2563 (2020)*

Re: The President of the House of Representatives referred the opinions of Members of the House of Representatives to the Constitutional Court for a ruling under section 148 paragraph one (1) on whether or not the Bill on Annual Expenditure Budget of B.E. 2563 (2020) was enacted in accordance with the provisions of the Constitution.

.....

1. Summary of background and facts

The President of the House of Representatives, applicant, referred the opinions of Members of the House of Representatives to the Constitutional Court for a ruling under section 148 paragraph one (1) of the Constitution in a total of 2 applications. The facts under both of applications, supplemental application and supporting documents could be summarized as follows.

First Application (Case No. 2/2563 (2020)) during the deliberations of the Bill on Annual Expenditure Budget of B.E. 2563 (2020), at one instance there was a person who used the electronic identification and voting card of Mr. Chalong Toedweerapong, Member of the House of Representatives for Phatthalung Province, Bhumjaithai Party, to cast a vote of approval for such bill at a time when Mr. Chalong Toedweerapong was not present in the sitting of the House of Representatives. It was whether or not such action could cause the process for enactment of the Bill on Annual Expenditure Budget of B.E. 2563 (2020) to become unconstitutional. One hundred and nine Members of the House of Representatives therefore entered their names in a motion to the applicant pursuant to section 148 paragraph one (1) of the Constitution in conjunction with article 139 of the Rules of Procedure of the House of Representatives, B.E. 2562 (2019) for a referral to the Constitutional Court for a ruling as follows.

Second Application (Case No. 3/2563 (2020)) during the deliberations of the Bill on Annual Expenditure Budget of B.E. 2563 (2020), which was approved by the House of Representatives on 11th January B.E. 2563 (2020), it appeared that there was use of another person's electronic identification and voting card in the second reading, from section 31 to section 55, in the third reading to give approval of Members of the House of Representatives and observations of the committee. It appeared that the name of Mr. Chalong Toedweerapong, Member of the House of Representatives for Phatthalung Province, Bhumjaithai Party, also voted despite the fact that during such time

---

* Published in the Government Gazette Vol. 137, Part 18a, dated 6th March B.E. 2563 (2020)

Mr. Chalong Toedweerapong was not present at the sitting of the House of Representatives but was in Phattalung Province. Even though it was unclear who had casted the vote on his behalf, the existence of Mr. Chalong Toedweerapong's vote in favor of the bill showed that another Member of the House of Representatives used Mr. Chalong Toedweerapong's electronic identification and voting card to vote. Furthermore, it also appeared on the facts that during voting in the second reading, there were Members of the House of Representatives from Palang Pracharath Party and Bhumjaithai Party who each used 2 electronic cards, which implied circumstances that there were voting for other persons. Therefore, the voting process in the deliberations of the Bill on Annual Expenditure Budget of B.E. 2563 (2020) was unconstitutional, and it could be deemed that the resolution of the House of Representatives in the process for enactment of the bill was unconstitutional. As a consequence, the Bill on Annual Expenditure Budget of B.E. 2563 (2020) was enacted inconsistently with the provisions of the Constitution, and the Constitutional Court had given a ruling in a similar case in Constitutional Court Ruling No. 3-4/2557 (2014) dated 12th March B.E. 2557 (2014). Eighty-four Members of the House of Representatives therefore entered their names in an opinion to the applicant pursuant to section 148 paragraph one (1) of the Constitution to refer the matter to the Constitutional Court for a ruling.

Thereafter, the applicant submitted a supplemental application, the facts in which could be summarised as follows. In the deliberations during the second reading of section 49 of the Bill on Annual Expenditure Budget of B.E. 2563 (2020), there appeared the names of Mrs. Natee Ratchakitprakarn, Member of the House of Representatives, Bhumjaithai Party, who voted in favor despite the fact that during such time Mrs. Natee Ratchakitprakarn was on course to travel abroad. This showed that a Member of the House of Representatives had used an electronic identification and voting card on her behalf.

2. The Preliminary Issue

The preliminary issue was whether or not the Constitutional Court had the competence to accept these two applications for a ruling under section 148 paragraph one (1) of the Constitution.

After deliberation, it was found as follows. Upon a finding of facts in both of applications, supplemental application, and supporting documents that 109 Members of the House of Representatives (Case No. 2/2563 (2020)) and 84 Members of the House of Representatives (Case No. 3/2563 (2020)), which was a number not less than one-tenth of the total number of existing members of both Houses of the National Assembly, entered their names in a motion for referral to the Constitutional Court for ruling that the Bill on Annual Expenditure Budget of B.E. 2563 (2020) had been enacted inconsistently with the provisions of the Constitution, the case was therefore in accordance with section 148 paragraph one (1) of the Constitution in conjunction with section 7(1) of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court, B.E. 2561 (2018). The Constitutional Court therefore ordered the acceptance of both applications for a ruling and directed relevant

persons, namely the Secretary-General of the House of Representatives, Mr. Chalong Toedweerapong, Member of the House of Representatives, Miss Prim Poolcharoen, Member of the House of Representatives and Mr. Somboon Sarum, Member of the House of Representatives, to submit a written statement together with relevant information to the Constitutional Court.

3. Reply to the relevant persons

The four relevant persons submitted a reply in conjunction with relevant information. The fact could be summarised as follows.

After reviewing information, the Secretary-General of the House of Representatives stated that Mr. Chalong Toedweerapong admitted that he was not present at the sitting of the House of Representatives during parts of the vote on the Bill on Annual Expenditure Budget of B.E. 2563 (2020) between 10th to 11th January B.E. 2563 (2020). He explained that he never collected the electronic identification and voting card from the House of Representatives. However, it appeared that in the votes on section 31 to section 53 of the Bill on Annual Expenditure Budget of B.E. 2563 (2020), vote to approve the entire bill, and vote to approve the observations of the committee, Mr. Chalong Toedweerapong's name appeared to have voted in favor. The sitting of the Coordinating Committee therefore adopted a resolution, in conjunction with the decision of the President of the National Assembly and the Speaker of the House of Representatives, that the approval votes of Mr. Chalong Toedweerapong were unlawful. Moreover, it appeared that Miss Prim Poolcharoen and Mr. Somboon Sarum actually used the electronic card to present themselves and vote on the Bill on Annual Expenditure Budget of B.E. 2563 (2020) in second and third readings as claimed. Nevertheless, the sitting of the House of Representatives used the Senate's meeting room on a temporary basis and the number of electronic card slots was insufficient for use of Members of the House of Representatives. In such a case, it was therefore inappropriate to infer an intention to allow another Member of the House of Representatives to vote on one's behalf, which was inconsistent with the Constitution and Rules of Procedure.

Mr. Chalong Toedweerapong stated that he left the electronic identification and voting card in the meeting room of the House of Representatives and affirmed that he had not deposited or tasked any person to use the electronic identification and voting card on his behalf.

Miss Prim Poolcharoen claimed that she was in the sitting of the House of Representatives for voting on the Bill on Annual Expenditure Budget of B.E. 2563 (2020) in the second and third readings. She had used only her own electronic card to present herself and vote on every occasion, and that she had not voted on behalf of any other person.

Mr. Somboon Sarum stated that he could not find his electronic identification and voting card. Thus, he requested for a spare electronic voting card from an official for

temporary use. He therefore possessed 2 electronic identification and voting cards. However, when voting, he used the electronic identification and voting card only once.

4. The issues considered by the Constitutional Court

The issues considered by the Constitutional Court was whether or not the Bill on Annual Expenditure Budget of B.E. 2563 (2020) was enacted in accordance with the provisions of the Constitution.

After deliberation, it was found as follows. Section 148 of the Constitution provided for the Constitutional Court to review the constitutionality of a bill both in terms of procedure and substance on whether a bill had been enacted in accordance with the provisions of the Constitution or whether such a bill contained any substance which was contrary to or inconsistent with the Constitution. In this case, there was no issue for the Constitutional Court to decide on the content or substance of the bill. Also, there was no issue concerning a criminal or ethical wrongdoing of any Member of the House of Representatives. The only issue to be decided was the process for enactment of such bill. As for whether or not and to what extent a person was liable to a penalty, this was a matter subject to further proceedings under the relevant laws.

The facts in both applications showed that the House of Representatives convened in a sitting to consider the Bill on Annual Expenditure Budget of B.E. 2563 (2020) in the second and third readings and the observations of the committee on 10th January B.E. 2563 (2020) at approximately 19.30 hours to 11th January B.E. 2563 (2020). It appeared that there was a use of electronic identification and voting card to approve the Bill on Annual Expenditure Budget of B.E. 2563 (2020) for Mr. Chalong Toedweerapong. The exercise of voting right for a person who was absent from a sitting was a dishonest act which violated the fundamental principle of being a Member of the House of Representatives charged with performing duties unbound by obligation to any person and should perform duties honestly for the collective benefit of the nation and general well-being of the people free from conflict of interests under section 114 of the Constitution and also inconsistent with the principle of honesty as declared by the Member of the House of Representatives prior to taking office pursuant to section 115 of the Constitution. Furthermore, a Member had only one voice when casting a vote under section 120 paragraph three of the Constitution and could not exercise votes on another person's behalf pursuant to section 80 paragraph three of the Rules of Procedure of the House of Representatives, B.E. 2562 (2019). The fact that the Member of the House of Representatives was not in the meeting room, but there was use of electronic identification and voting card resulted in the vote being dishonest. As a consequence, the resolution on the Bill on Annual Expenditure Budget of B.E. 2563 (2020) on such date and time was inconsistent with the rule of law and inconsistent with the provisions of the Constitution. Hence, the Bill on Annual Expenditure Budget of B.E. 2563 (2020) was enacted inconsistently with the provisions of the Constitution.

On the question of whether or not the Bill on Annual Expenditure Budget of B.E. 2563 (2020) lapsed in its entirety as was the case of Constitutional Court Ruling No. 15-18/2556 (2013) and Constitutional Court Ruling No. 3-4/2557 (2014), the Constitutional Court found as follows. The issue for ruling, case circumstances and relevant provisions of law in both Constitutional Court rulings significantly differed from such issues in this case. In other words, this case did not involve any issue on the essential substance of a bill being contrary to or inconsistent with the Constitution. The only problem was the process for enactment of this bill. The facts in this case were clear that the deliberations and voting of the House of Representatives in the first reading, acceptance of principles, and deliberations in the committee stage prior to submission to the House of Representatives for section-by-section deliberations in the second reading had been conducted in accordance with the Constitution in all regards. These stages could be deemed as having been satisfactorily completed. In addition, there was an urgent necessity for the nation to use this law to alleviate problems caused by delays and obstacles to disbursement of public funds. Furthermore, at present section 74 of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court, B.E. 2561 (2018), provided that the Constitutional Court should include an enforcement provision in the ruling. Therefore, even though the Bill on Annual Expenditure Budget of B.E. 2563 (2020) was enacted inconsistently with the provisions of the Constitution, the Bill on Annual Expenditure Budget of B.E. 2563 (2020) lapsed only in regard to the deliberations in the second reading, third reading and observation of the committee, including deliberations and approval of the Senate. As for the deliberations and voting of the House of Representatives in the first reading, acceptance in principle, and deliberations in the committee stage prior to submission to the House of Representatives for section-by-section deliberations in the second reading that had already been completed in accordance with the Constitution in all respects, did not lapse. It was therefore necessary and expedient to prescribe enforcement provisions for the House of Representatives to proceed with deliberations and voting in the second reading, third reading and observations of the committee in accordance with the Constitution, and thereafter make a submission to the Senate for approval in compliance with the Constitution. Furthermore, the House of Representatives shall report the outcome of conformance with the Constitutional Court's enforcement provisions within thirty days of the Constitutional Court ruling pursuant to section 74 of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court, B.E. 2561 (2018).

5. Ruling of the Constitutional Court

By virtue of the foregoing reasons, the Constitutional Court held that the Bill on Annual Expenditure Budget of B.E. 2563 (2020) was not enacted in accordance with the provisions of the Constitution only with respect to the deliberations and voting in the second reading, third reading and observations of the committee. An enforcement provision is issued whereby the House of Representatives shall duly proceed in accordance with the provisions of the Constitution only with respect to the second reading, third reading and observations of the committee, and such bill as properly rectified shall be submitted to the

Senate for further proceedings under the Constitution. The House of Representatives shall also report compliance outcomes of the said enforcement provision to the Constitutional Court within thirty days of the Constitutional Court ruling under section 74 of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court, B.E. 2561 (2018).

The quorum of the Constitutional Court consisted of Mr. Nurak Marpraneet, Mr. Jaran Pakditanakul, Mr. Chut Chonlavorn, Mr. Tweekiat Menakanist, Mr. Nakharin Mektrairat, Mr. Boonsong Kulbupar, Mr. Punya Udchachon, Mr. Worawit Kangasatiam and Mr. Udomsak Nitimontree.

Summary of Constitutional Court Ruling No. 4/2563 (2020)

Dated 19th February B.E. 2563 (2020)*

Re: Miss Srisamai Chueachat (applicant) requested for a Constitutional Court ruling under section 213 of the Constitution.

.....

1. Summary of background and facts

Miss Srisamai Chueachat, applicant, claimed that she was a former Director of Kuiburi Hospital, a medical doctor in the network of volunteer doctors for medical termination of pregnancies in accordance with laws and Medical Council regulations for teenagers and unprepared pregnancies, and a committee member of the Referral System for Safe Abortion pursuant to Department of Health Order No. 207/2560, dated 8th March B.E. 2560 (2017). The applicant was arrested by a police officer and charged with the offence under section 302 of the Penal Code, despite provisions giving a medical doctor the authority to do so under section 305 of the Penal Code, which had led to arrests and charges of termination of pregnancies on unprepared service recipients pursuant to section 301 of the Penal Code. Afterwards, the applicant was subsequently transferred to another official post at the Community Health Center of Hua Hin Hospital 5. The applicant claimed that section 301 and section 305 of the Penal Code raised questions of consistency with section 27, section 28 and section 77 of the Constitution. The applicant submitted an application to the Ombudsman in order to notify the applicant of the outcome of considerations that section 301 and section 302 of the Penal Code, despite raising practical issues, did not yet constitute a problem of unconstitutionality which the Ombudsman could submit the matter together with an opinion to the Constitutional Court under section 23(1) of the Organic Act on Ombudsmen, B.E. 2560 (2017).

The applicant therefore requested for a Constitutional Court ruling under section 213 of the Constitution as follows:

(1) that section 301 of the Penal Code raised a problem of inconsistency with section 27 and section 28 of the Constitution;

(2) that section 305 of the Penal Code raised a problem of inconsistency with section 27, section 28 and section 77 of the Constitution;

(3) that a ruling of the Constitutional Court should come into effect 540 days after the ruling was read with a condition that an organ, state agency or relevant person should revise

---

* Published in the Government Gazette Vol. 137, Part 21a, dated 18th March B.E. 2563 (2020)

the law and report compliance or compliance problems to the Constitutional Court within 360 days and 500 days as from the Constitutional Court ruling.

2. The Preliminary Issue

The preliminary issue was whether or not the Constitutional Court had the competence to accept the application for a ruling under section 213 of the Constitution.

After deliberation, it was found that the police officer's legal proceedings against the applicant under section 302 of the Penal Code was a direct consequence of the applicant performing consensual abortion, being an offence under section 301 of the Penal Code. The applicant claimed that section 301 of the Penal Code, which was directed at penalizing only a woman undergoing an abortion, but did not penalize the man who had a relationship with the woman, caused an inequality under the law pursuant to section 27 and section 28 of the Constitution and the applicant did not receive protection under section 305 of the Penal Code due to the lack of exemption for a medical doctor's action in the event of a woman exercising the right to have a safe termination of pregnancy. Hence, such provisions of law were contrary to or inconsistent with section 27, section 28 and section 77 of the Constitution. In this case, the applicant was therefore a person whose right or liberty recognized by the Constitution had been violated, and the applicant was of the opinion that such a violation was a consequence of section 301 and section 305 of the Penal Code, being contrary to or inconsistent with the Constitution. The case was therefore in accordance with the rules, procedures and conditions under section 213 of the Constitution in conjunction with section 48 paragraph one and paragraph two of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court, B.E. 2561 (2018). The Constitutional Court therefore ordered the acceptance of the application for a ruling.

3. The issues considered by the Constitutional Court

The Constitutional Court determined that there are three issues had to be decided, as follows.

The first issue was whether or not section 301 of the Penal Code was contrary to or inconsistent with section 27 and section 28 of the Constitution.

After deliberation, it was found as follows. The Penal Code was a law intended to protect persons and preserve peace and order in society. Moreover, it stipulated actions or inactions which constituted wrongdoings as well as prescribed criminal penalties for wrongdoers. Section 301 was a provision on the offences of abortion. Termination of pregnancy presented a delicate problem with respected to the society, medicine and the law. The issue also raised problems concerning ethics and morality. This action was deemed to be a criminal wrongdoing and penalties were imposed only on the woman causing an abortion on herself or consented to another person causing an abortion on herself.

The offence of abortion embedded an intent and legal moral to protect the fetus, recognizing the importance and value of human life pending birth. However, the roots of society were not dependent only upon the realization of value of human life, but also on other important factors which comprised roots of society similar to the protection of the right to life of a fetus. If the only intent was to protect the fetus without consideration for the protection of the pregnant mother which pre-existed the fetus' rights, such an approach could prejudice the woman resulting in unfairness and encroachment or restriction of a woman's bodily rights, being a natural right fundamental to human dignity that was characteristic of one's rights and liberties to perform or omit an act on one's life and body, insofar that such action did not interfere or impinged upon the rights or liberties of another person. Such provision also affected the right of self-determination of a pregnant woman, which included the right of a woman to decide on the continuance or termination of a pregnancy. Moreover, the protection of a fetus' rights and the rights of a pregnant woman must be balanced by applying the stage of the pregnancy as a rule for denying a woman rather than setting conditions or suitable time limits as provided under section 301 of the Penal Code. Hence, this provision restricted rights or liberties of a woman in excess of necessity. In addition, the state had the duty to provide measures to promote the exercise of rights and liberties of a person by having in place measures for the safe and legal termination of pregnancy, without prejudice to the exercise of a woman's rights, whilst also providing care and safeguards for the life of a fetus without prejudice to the right to life. The provision of section 301 of the Penal Code thus affected the rights and liberties in life and body of a woman in excess of necessity and was not consistent with the rule of proportionality, and restricted rights and liberties under section 28 of the Constitution.

As for the applicant's claim that section 301 of the Penal Code, which provided for only the woman to have criminal liability, excluding the man who had a relationship with the woman and participated in the commission of the wrongdoing, was an unfair discrimination and contrary to or inconsistent with section 27 of the Constitution, the Constitutional Court found as follows. Section 27 of the Constitution recognized the equality of persons, unfair discrimination against a person was thus prohibited. This principle of equality contained the fundamental principle, namely treatment of essentially identical objects equally and treatment of essentially different objects differently according the nature of that matter. An offence under section 301 of the Penal Code could only occur with a woman because this nature only a woman could become pregnant and terminate a pregnancy. Since men and women have different physical attributes, applying the penalty and offence under section 301 of the Penal Code to a man who had a relationship with a woman constituting the cause for pregnancy to achieve equality and fairness would amount to the identical treatment of essentially different objects. This would be an unfair treatment of the man. Therefore, section 301 of the Penal Code was neither contrary to nor inconsistent with section 27 of the Constitution.

Hence, section 301 of the Penal Code was contrary to or inconsistent with section 28 of the Constitution. An enforcement provision is hereby provided for the ruling to come

into effect after the expiration of three hundred and sixty days as from the day of Constitutional Court ruling under section 74 of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court, B.E. 2561 (2018).

The second issue was whether or not section 305 of the Penal Code was contrary to or inconsistent with section 27, section 28 and section 77 of the Constitution.

After deliberation, it was held that the applicant claims that section 305 of the Penal Code provided reasons for termination of pregnancy in only 2 cases, despite the fact that a pregnant woman should have the right to decide on whether to continue with the pregnancy or terminate the pregnancy, being the right of self-autonomy within the pregnant woman's human dignity, and was an unfair discrimination and a restriction of rights and liberties in life and body of a pregnant woman, being therefore contrary to or inconsistent with section 27 and section 28 of the Constitution, the Constitutional Court found as follows. Such provision provided for exemptions from criminal liability for a woman who caused an abortion on herself and a medical doctor who caused an abortion of a woman's pregnancy, which were of fences under section 301 and section 302 of the Penal Code in order to protect a pregnant woman in a case of necessity due to the woman's health or a woman becoming pregnant due to the commission of a criminal offence under section 276, section 277, section 282, section 283 or section 284 of the Penal Code. Regard had been given to the rights in life and body of a woman, as well as the right of self-autonomy with regard to one's reproductive health. In the interest of safety of a woman's life, this could be in danger as a consequence of the termination of pregnancy. The state therefore provided that a termination of pregnancy had to be performed under the supervision of a medical doctor which was also intended to avoid health problems and consequential social problems that could affect public interests. Medical Council Regulation on Practice Directions Pertaining to Termination of Pregnancies under section 305 of the Penal Code, B.E. 2548 (2005) had a clarity in medical conditions and already included cases on physical and mental health problems of pregnant women. It was therefore discernible that section 305 of the Penal Code was a provision which was intended to protect both the equity of law and the fair protection of rights and liberties in the body of a pregnant woman. It was in accordance with the rule of proportionality and was intended to provide suitable safeguards for the interests of society and the public. There was no unfair discrimination and no instance which could constitute a restriction of rights or liberties in the body of a pregnant woman pursuant to section 27 and section 28 of the Constitution.

As for the applicant's claim that section 305 of the Penal Code was outdated under the circumstances and current medical advancements which emphasized medicinal abortions rather than surgical abortions, and that the provision failed to extend protection to other medical personnel who provided services under the supervision of a medical practitioner, and therefore was inconsistent with section 77 of the Constitution, the Constitutional Court found as follows. Section 77 of the Constitution was a provision in the chapter on directives on state policies, which the state should apply as a guideline for enacting laws only to the extent of necessity and should repeal or revise laws which were no longer necessary or

inconsistent with circumstances. This provision did not provide a duty of the state which mandated strict compliance. It merely provided a policy directive to be observed by the state as a guideline for enacting laws. Thus, this was not a case where section 305 of the Penal Code could be contrary to or inconsistent with section 77 of the Constitution.

Therefore, section 305 of the Penal Code was neither contrary to nor inconsistent with section 27, section 28 and section 77 of the Constitution.

The third issue was whether or not and in what ways, regardless of the consistency or inconsistency with the Constitution, there should be a measure for review of legislation.

After deliberations, it was found that the provisions of the Penal Code governing this issue had been in force for sixty years, causing problems of illegal abortions in society resulting in harm to the lives and bodies of a large number of women. The provision had also caused social problems due to the unpreparedness of women and numerous children born. Current medical sciences had greatly advanced, enabling care to safely support a woman's decision with regard to her body at the appropriate time. However, there was a lack of comprehensive and appropriate protective measure for medical practitioners. The Constitutional Court therefore proposes that the Penal Code and laws relating to abortion should be revised in line with current circumstances. The relevant agencies should take actions to revise such provisions of law.

4. Ruling of the Constitutional Court

By virtue of the foregoing reasons, the Constitutional Court held that section 301 of the Penal Code was contrary to or inconsistent with section 28 of the Constitution, but was neither contrary to nor inconsistent with section 27 of the Constitution. The Constitutional Court hereby prescribes an enforcement provision in the court ruling in relation to the contrary or inconsistent provision, which shall come into effect upon the expiration of three hundred and sixty days as from the date of court ruling. Section 305 of the Penal Code, on the other hand, was neither contrary to nor inconsistent with section 27, section 28 and section 77 of the Constitution. Furthermore, it is expedient that a relevant agency shall proceed to revise the Penal Code and laws governing abortions in line with current circumstances.

The quorum of the Constitutional Court consisted of Mr. Nurak Marpraneet, Mr. Jaran Pakditanakul, Mr. Chut Chonlavorn, Mr. Twekiat Menakanist, Mr. Nakharin Mektrairat, Mr. Boonsong Kulbupar, Mr. Punya Udchachon, Mr. Worawit Kangsasiyam and Mr. Udomsak Nitimontree.

Summary of Constitutional Court Ruling No. 5/2563 (2020)

Dated 21st February B.E. 2563 (2020)*

Re: The Election Commission requested for a Constitutional Court order to dissolve
Future Forward Party.

.....

1. Summary of background and facts

The Election Commission, applicant, submitted an application to the Constitutional Court ruling for an order to dissolve Future Forward Party, respondent, in case that Mr. Thanathorn Juangroongruangkit, the respondent party leader, lent monies to the respondent pursuant to two loan agreements in a total amount of 191,200,000 baht. This was therefore a case of a juristic act to conceal the actual juristic act of gifting or donating monies to the respondent in a value exceeding ten million baht, and include the amount of 8,500,000 baht that Mr. Thanathorn Juangroongruangkit, the respondent party leader, had already donated monies to the respondent. Thus, this was a case of gifting or donating monies or other benefits to the respondent in excess of ten million baht which was inconsistent with section 66 paragraph one of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017). For these reasons, the respondent's borrowing of monies and receipt of such monies was a receipt of donations or other benefits with knowledge or imputed knowledge of an unlawful source, or with reasonable grounds to suspect unlawful source, which was a violation of section 72 of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017), and constituted a cause for dissolution of the respondent party under section 92 paragraph one (3) in conjunction with section 93.

The applicant therefore adopted a resolution in meeting no. 129/2562 on 11th December B.E. 2562 (2019) to submit an application to the Constitutional Court and requested for the following decisions of the Constitutional Court:

- (1) an order to dissolve the respondent party;
- (2) an order to revoke the election candidacy rights of the respondent party executive committee members; and
- (3) an order to prohibit former executives of the respondent party whose election candidacy rights had been revoked from registering a new political party or becoming a political party executive or participating in the establishment of a new political party for a period of ten years as from the day of Constitutional Court order to dissolve the respondent party.

---

* Published in the Government Gazette Vol. 137, Part 21a, dated 18th March B.E. 2563 (2020)

2. The Preliminary Issue

The Preliminary Issue was whether or not the Constitutional Court had the competence to accept this application for a ruling under section 92 of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017).

After deliberation, it was found as follows. Upon the applicant having credible evidence that the respondent had committed an act constituting a cause for the Constitutional Court to dissolve the respondent party under section 92 paragraph one (3) in conjunction with section 72 of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017), and the applicant submitted an application to the Constitutional Court for an order to dissolve the respondent party. The Constitutional Court therefore ordered the acceptance of this application for a ruling pursuant to section 7(13) of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court, B.E. 2561 (2018) in conjunction with section 92 paragraph one of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017).

3. Summary of Replies

The respondent submitted a reply that the process by which the applicant submitted an application requesting for dissolution of the respondent party was unlawful and the Constitutional Court did not have the competence to dissolve the respondent party. In addition, the respondent had the capacity of a private juristic person who had the right and liberty to create a legal relationship insofar as there was no provision of law prohibiting the political party from doing so. Since the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017) did not provide a prohibition on political parties from borrowing monies, the respondent was therefore able to borrow monies. Moreover, the respondent's borrowing of monies was not a concealed act and not a donation or any other benefit under section 4 of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017). As for section 72 of the Organic Act on Political Parties B.E. 2560 (2017), it was intended to prevent a political party or office holder in a political party from receiving a donation of monies, property or any other benefit which was dirty money. The respondent did not have knowledge and was not in a position to know that the loan sum was money obtained unlawfully. Also, there were no reasonable grounds to suspect that the loan sums were obtained from an unlawful source and the applicant had never issued a caution or ordered the return of such loans to the lenders. Therefore, the applicant's allegations that the respondent violated section 62, section 66 and section 72 of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017) were inadmissible.

4. The issues considered by the Constitutional Court

Constitutional Court determined that there were 4 issues which had to be decided, as follows.

The first issue was whether or not the applicant had the competence to submit this

application to the Constitutional Court for a ruling under section 92 of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017).

After deliberation, it was found that the proceedings for dissolution of political party pursuant to section 92 of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017), as evidence in the applicant's meeting on 26th November B.E. 2562 (2019) that the Political Parties Registrar should collect facts and evidence, in case that there was a complaint which constituting a cause for dissolution of the political party pursuant to section 92, the Political Parties Registrar issued an order to appoint a fact-finding committee. Afterwards, such committee made a submission to the Political Parties Registrar who then submitted the matter to the applicant for consideration. The applicant found that there was credible evidence that the respondent had violated section 72 thus constituting a cause for submission of an application to the Constitutional Court for a ruling under section 92 paragraph one (3) and adopted a resolution to submit an application to the Constitutional Court in this case. Therefore, the process for criminal proceedings and process for submission of application to the Constitutional Court for a Constitutional Court order to dissolve a political party were independent from one another. Hence, the applicant's submission of application was consistent with the relevant laws and regulations. The applicant thus had a competence to submit this application to the Constitutional Court.

As for the objection of the respondent, it claimed that the Constitutional Court did not have the competence to dissolve the respondent party. After deliberation, section 210 paragraph two of the Constitution in conjunction with section 7 (13) of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court, B.E. 2561 (2018) provided that the court had the duties and powers to consider other cases as provided under the Constitution, Organic Act or other laws as being within the jurisdiction of the Constitutional Court. Therefore, the Constitutional Court had the duties and competence to adjudicate on the dissolution of the respondent party.

The second issue was whether or not there was a cause for dissolution of the respondent party under section 72 in conjunction with section 92 of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017).

After deliberation, it was found as follows. Section 45 of the Constitution was intended to recognize the liberty to establish a political party by providing a legal framework pertaining to the establishment and administration of a political party to ensure that political parties widely served the public and was internally administered in accordance with democratic principles under the political party. In particular, a political office holder and political party should be able to perform duties or undertake activities independently, free from unlawful domination or influence by a person or group, and the public was allowed to establish a political party from the beginning. It was provided that the administration, fielding of candidates in an election of Members of the House of Representatives, and other activities of a political party should involve the participation of members. This requirement prevented a political party from becoming a political business or enables any person to exploit a financial

advantage to dictate a party solely or by a single group.

Section 72 of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017) provided two prohibitions. The first prohibition concerned a political party and office holder in a political party committing a violation by receiving a donation of monies, properties or any other benefit with knowledge or imputed knowledge that the value was obtained unlawfully, which governed both the obtaining and method of obtaining the monies, properties or any other benefit unlawfully or without disclosure. The second prohibition concerned a political party and office holder in a political party committing a violation by receiving a donation of monies, properties or any other benefit with reasonable cause to suspect that the source of such value was unlawful, i.e. obtaining monies, properties or any other benefit that the source of which was the commission of a legal offence, or dirty money, laundered money, trade in illegal items, human trafficking or corruption. The obtaining of donations in both cases, regardless of their value, was in all events deemed as an unlawful act. Providing for such prohibition was to prevent a political party from becoming involved with monies, properties or any other such benefit, which would cause the political party to become a conspirator or collaborator or accomplice in the commission of an offence, thus prejudicing public trust in the Thai political party system. This measure was essential for the promotion of the Thai political party system to ensure transparency of institutions and public trust, consistent with section 77 paragraph one of this Organic Act, which provided necessary measures and procedures to be imposed on political parties to ensure that a political party's receipt of donations was lawful, transparent and accountable.

A political party's operations had to rely on incomes of the political party which the law provided income sources under section 62 of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017). Therefore, any money expended by political party in political activities that had not been obtained from a source and method specified by law would be deemed as money that had been unlawfully obtained pursuant to section 62. Even though the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017) did not expressly prohibit a political party from borrowing funds, it also did not recognize such an act as permissible. Moreover, a political party had the status of a juristic person under the Organic Act on Political Parties, which was a public law, and a loan, despite not being an income, constituted a receipt and a political fund. Undertakings related to the acquisition and expenditure of monies for political activities was therefore limited to the scope of law only. Upon an examination of the spirit of the Constitution and relevant laws, a political party borrowing therefore had to be consistent and be in accordance with the spirits of the Constitution and relevant laws.

The terms "donations" and "other benefits" under the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017) had a specific definition under this law in order to determine the matters subject to the application of the law on this matter and in order to meet the objectives of the Constitution and law in controlling the financial sponsorship of political parties within reasonable levels for the carrying out of political activities to be free from being under the domination by a person or group.

The following facts were found in this case. The respondent's financial statement for the year B.E. 2561 (2018) showed that expenditures exceeded incomes by 1,490,537 baht. However, the respondent entered into two loan agreements with Mr. Thanathorn Juangroongruangkit, who also had the capacity of the respondent party leader, for the amount of 191,200,000 baht. Moreover, interest rates and penalties were not in accordance with regular trade terms, and could be deemed as any other benefit granted to a political party which could be valued in money terms. Even though the respondent might have made partial repayments of the loan to the lender on several occasions, the first repayment on 4th January B.E. 2562 (2019) by cash in an amount of 14,000,000 baht merely two days after the execution of the loan agreement, as regards the loan agreement dated 11th April B.E. 2562 (2019) for the amount of 30,000,000 baht at an interest rate of two percent per annum, whilst the respondent received only 2,700,000 baht on the contractual execution date, the execution of such loan agreement had the characteristics of a money loan with a contractual term and circumstances which conferred benefits or gave special assistance to the respondent that was not in accordance with regular trade terms and not a regular loan and loan repayment transaction. Furthermore, the interest rate was not in accordance with normal trade terms for an unsecured loan, which was deemed as any other benefit granted to the respondent that could be valued in money terms. When added together with any other benefit which the respondent received that were incidental to the loan of 191,200,000 baht, and monies donated by Mr. Thanathorn Juangroongruangkit, the respondent party leader, to the respondent in the year B.E. 2562 (2019) in the amount of 8,500,000 baht, it was apparent that this was a case of receipt of donated monies, properties or any other benefit to a value exceeding ten million baht per year, being an act prohibited under section 66 paragraph two. With regard to the acts of Mr. Thanathorn Juangroongruangkit, who was the respondent party leader, giving the respondent a large loan sum, the respondent party executive committee should have known that such a large debt owed to a person would cause domination or influence by the creditor who could rely on the debt. Also, the financial advantage may grant exclusive control of the party to a single person or group. As a result, the political party would become a political business. Therefore, the respondent's loan was intended to avoid the receipt of donation of monies, properties or any other benefit under section 66. As such donation was prohibited under section 66, the donation of monies, properties or any other benefit was accepted with knowledge or imputed knowledge of an unlawful source under section 72 of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017). Hence, there was credible evidence that the respondent violated section 72, constituting a cause for dissolution of the respondent party under section 92 paragraph two in conjunction with section 92 paragraph one (3) of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017).

The third issue was whether or not and to what extent the executive committee of the respondent party would have been revoked their election candidacy rights under section 92 paragraph two of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017).

After deliberation, it was found as follows. Upon the respondent committing an act which constituted a cause for dissolution of the respondent party, the Constitutional Court

was required to order the dissolution of the respondent party pursuant to section 92 paragraph one (3) and paragraph two of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017). Moreover, when the Constitutional Court ordered the dissolution of the political party, it was therefore proper that the Constitutional Court order the revocation of election candidacy rights of the respondent party's executive committee holding such offices on 2nd January B.E. 2562 (2019) or 11th April B.E. 2562 (2019), being the dates of the acts constituting the causes for dissolution of the respondent party. Moreover, the election candidacy rights of respondent party executive committee members holding offices on the days of the actions constituting the causes for dissolution of the respondent party are revoked for a period of ten years as from the day of Constitutional Court order to dissolve the respondent party pursuant to section 92 paragraph two.

The fourth issue was whether or not the former executives of the respondent party that had been dissolved and whose election candidacy rights had been revoked could register the establishment of a new political party or become a political party executive or participate in the establishment of a new political party within ten years of the respondent party's dissolution pursuant to section 94 paragraph two of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017).

After deliberation, it was held that section 94 paragraph two of the Organic Act on Political Parties, B.E. 2560 (2017) provided the consequences of a legal violation which the Constitutional Court did not have the competence to give an order otherwise. Upon the Constitutional Court giving an order to dissolve the respondent party and dissolve the election candidacy rights of the respondent party's executive committee, it was therefore mandatory that an order be given to prohibit the former executives of the respondent party who held such offices on 2nd January B.E. 2562 (2019) or 11th April B.E. 2562 (2019), being the days of commission of acts constituting causes for dissolution of the respondent party and revocation of election candidacy rights, from registering a new political party or becoming a political party executive or participating in the establishment of a new political party for a period of ten years as from the day of Constitutional Court order to dissolve the respondent party.

5. Ruling of the Constitutional Court

By virtue of the foregoing reasons, the Constitutional Court orders the dissolution of Future Forward Party, respondent, as well as the revocation of election candidacy rights of the respondent party executive committee holding offices on 2nd January B.E. 2562 (2019) or 11th April B.E. 2562 (2019), being the days of commission of acts constituting causes for dissolution of the respondent party, for a period of ten years as from the day of Constitutional Court order to dissolve the respondent party. Furthermore, the former office holders in the respondent party's executives are prohibited from registering a new political party or becoming a political party executive or participating in the establishment of a new political party for a period of ten years as from the day of Constitutional Court order to

dissolve the respondent party.

The quorum of the Constitutional Court consisted of Mr. Nurak Marpraneet, Mr. Jaran Pakditanakul, Mr. Chut Chonlavorn, Mr. Tweekiat Menakanist, Mr. Nakharin Mektrairat, Mr. Boonsong Kulbupar, Mr. Punya Udchachon, Mr. Worawit Kangsasiatiam and Mr. Udomsak Nitimontree.

Summary of Constitutional Court Ruling No. 6/2563 (2020)

Dated 13th May B.E. 2563 (2020)*

Re: Whether or not section 117 of the Navigation in the Thai Waters Act, B.E. 2456 (1913), was contrary to or inconsistent with section 249 and section 250 of the Constitution.

.....

1. Summary of Background and Facts

The Central Administrative Court referred the objection of the plaintiff (Pathum Thani Municipality) in Black Case No. 1481/2560 (2017) to the Constitutional Court for a ruling under section 212 of the Constitution. The facts in the letter referring the objection of the plaintiff and supporting documents could be summarised as follows. The plaintiff had initiated a project for the construction of a steel-reinforced concrete road over a canal (*Klong Yai*) and another project for the modification of another canal (*Klong Bang Prok*) into a traffic surface. Upon the commencement of construction, the plaintiff submitted a written application for a construction permit to the 3rd respondent (Director of Marine Office, Nonthaburi Branch) but was not granted such permit and there was an order to remove installations extending into the waterway in both of these projects. The plaintiff appealed to the 1st respondent (Director-General of the Marine Department), but the appeal was dismissed. The plaintiff therefore submitted a plaint to the Central Administrative Court requesting for a repeal of the order for non-permission to construct an installation extending into the waterway as well as the order for removal of such installations. The plaintiff further raised the objection that the Constitution recognised that the provision of public services was within the specific duties and powers of a local administrative organisation pursuant to section 249 and section 250 of the Constitution. The plaintiff, which was a local administrative organisation in the form of a municipality, had the duties and powers to oversee and provide public services within its responsible area. The construction of roads over both canals was therefore direct powers of the plaintiff. Hence, a permit from the Marine Department and the Ministry of Transport was not necessary. Section 117 paragraph one of the Navigation in the Thai Waters Act, B.E. 2456 (1913), was therefore contrary to or inconsistent with the Constitution. The Central Administrative Court was thereby requested to refer the objection to the Constitutional Court for a ruling on whether or not section 117 and section 118 of the Navigation in the Thai Waters Act, B.E. 2456 (1913), were contrary to or inconsistent with section 249 and section 250 of the Constitution.

The Central Administrative Court found that a decision of the Central Administrative Court on whether or not the 3rd respondent's order was lawful required a decision on

---

* Published in the Government Gazette Vol. 137, Part 40a, dated 5th June B.E. 2563 (2020).

whether or not the 3rd respondent had the authority to issue an order to instruct the plaintiff to remove structures extending into the waterway in both of these cases, as well as whether orders made by all three respondents were lawful exercises of discretion. Such decisions concerned the provisions in section 117 and section 118 of the Navigation in the Thai Waters Act, B.E. 2456 (1913). Thus, this was a case where the Central Administrative Court had to apply provisions of law to this case. As there had not yet been a ruling of the Constitutional Court in relation to such provisions, the plaintiff's objection was referred to the Constitutional Court for a ruling under section 212 paragraph one of the Constitution.

2. Preliminary Issue

The preliminary issue was whether or not the Constitutional Court had the competence to accept this written referral of objection for consideration under section 212 paragraph one of the Constitution.

After deliberation, the Constitutional Court found as follows. This was a case where the Central Administrative Court referred the objection of a plaintiff requesting for a Constitutional Court ruling on whether or not section 117 and section 118 of the Navigation in the Thai Waters Act, B.E. 2456 (1913), were contrary to or inconsistent with section 249 and section 250 of the Constitution. Upon examination, it was found that the provision in section 118 imposed criminal penalties for a person who violated section 117. Therefore, such provision was not a provision of law which the Central Administrative Court had to apply to this case. On the facts, the Central Administrative Court would apply section 117 to this case. Upon an objection of the plaintiff together with reasons that section 117 of such law was contrary to or inconsistent with the Constitution, and the Constitutional Court had not yet rendered a ruling in relation to such provision, the case was in accordance with the rule under section 212 paragraph one of the Constitution. The Constitutional Court therefore ordered the acceptance of this case for consideration.

3. Issues Considered by the Constitutional Court

The Constitutional Court determined that the issue for consideration was whether or not section 117 of the Navigation in the Thai Waters Act, B.E. 2456 (1913), was contrary to or inconsistent with section 249 and section 250 of the Constitution.

The Constitutional Court found as follows. An interpretation of section 249 and section 250 of the Constitution had to be consistent with principles of a democratic regime of government with the King as Head of State and the indivisible Kingdom. The essential substance was statehood having absolute internal and external powers, and the existence of a single government having the powers to govern the entirety of the State's territory under a law uniformly applied throughout the country. Consideration or enforcement of any law had to be principally subject to the central authority. Decentralisation of administrative authority to a local administrative organisation merely constituted a distribution or sharing

of the powers to decide or issue a ruling from the central authority to the local administrative organisation on certain matters pertaining to the provision of public services or activities in line with the varying needs of the people in a locality. Nevertheless, the distribution or sharing of powers to decide or issue a ruling had to be subject to the relevant provisions of law addressing each matter. The provision of public services by a local administrative organisation, apart from compliance with section 249 and section 250 paragraph one, had to be pursuant to section 250 paragraph two of the Constitution, i.e. Act on Plans and Stages for Decentralisation to Local Administrative Organisations, B.E. 2542 (1999). Section 6 and section 12 of such Act provided for a Decentralisation to the Local Government Organisation Committee with the duty of giving advice to the Council of Ministers on the decentralisation, authorisation or licensing powers to local administrative organisations. There had been a Notification of the Decentralisation to the Local Government Organisation Committee, Re: Action Plan Prescribing Stages for Decentralisation to Local Administrative Organisations No. 1, B.E. 2545 (2002), stipulating a transfer of powers to permit construction of structures extending into waterways from the Marine Authority to municipalities, Pattaya City, Sub-district Administrative Organisations and Bangkok Metropolitan by the end of the year B.E. 2546 (2003). In addition, the Order of the Marine Department No. 442/2547 (2004), dated 29th July B.E. 2547 (2004), Re: Authorisation of Marine Department Pursuant to the Navigation in the Thai Waters Act-towards Local Administrative Organisations provided powers to such agencies to consider and issue permits for the construction of structures extending into waterways, only with respect to the installation of a water pumping station, pipeline installation, cable lines, electricity poles, aquatic animal cages and erosion dams. The Order of the Marine Department No. 185/2548 (2005), dated 25th April B.E. 2548 (2005), granted powers of the “Marine Authority” under the Navigation in the Thai Waters Act to the local administrative organisations in four additional items, namely a wharf for vessels not exceeding 20 gross tonnage, a pontoon and elevated bridge, bridge over a canal and vessel beam. Section 250 of the Constitution did not provide for a local administrative organisation to have the authority to provide all types of public services, but only as provided by law. The law allowed the Decentralisation to Local Government Organisation Committee to consider suitability. Even though section 117 of the Navigation in the Thai Waters Act, B.E. 2456 (1913), did not specify that a local administrative organisation had the power to grant authorisation or permit pertaining to the construction of structures extending into a waterway, the application of this Act had to be considered in conjunction with Act on Plans and Stages for Decentralisation to Local Administrative Organisations, B.E. 2542 (1999), as well as relevant subordinate legislation. Therefore, it was deemed that a local administrative organisation at that time could oversee and provide public services and public activities on matters relating to the construction of structures extending into a water way in a total of eight items, pursuant to the Order of the Marine Department No. 442/2547 (2004), and the Order of the Marine Department No. 185/2548 (2005). However, as regards certain matters which were not included in those eight items, such as the construction of a road over a canal or construction of a water underway, these held significance and had to be considered in the context of the entire

country. Although the local administrative organisation had to power to provide public services involved in the construction of structures extending into water ways apart from eight items as per the transferred powers, a permit from the Marine Authority had to be obtained prior to the undertaking so as to allow the Marine Authority to consider the impact to transport or to the common public use of the waterway.

4. Ruling of the Constitutional Court

The Constitutional Court held that section 117 of the Navigation in the Thai Waters Act, B.E. 2456 (1913), was neither contrary to nor inconsistent with section 249 and section 250 of the Constitution.

The quorum of the Constitutional Court consisted of Mr. Worawit Kangsasiatam, Mr. Twekiat Menakanist, Mr. Nakharin Mektrairat, Mr. Punya Udchachon, Mr. Udom Sittiwirattham, Mr. Wiroon Sangtian, Mr.Chiranit Havanond and Mr. Noppadon Theppitak.

Summary of Constitutional Court Ruling No. 7/2563 (2020)

Dated 27th May B.E. 2563 (2020)*

Re: Mr. Witteveen Tjibbe Ulysses Michael, or Tjibbe Ulysses Michael Witteveen (applicant) requested for a Constitutional Court Ruling under section 213 of the Constitution.

.....

1. Summary of background and facts

Mr. Witteveen Tjibbe Ulysses Michael, or Tjibbe Ulysses Michael Witteveen, applicant, claimed that he was the lawful son of Mr. Durk Witteveen, a Dutch national, and Miss Daochai Khanthakkoot, a Thai national. He was born on 31st March B.E. 2522 (1979) in the Utrecht, the Netherlands, with his birth registered at the Utrecht City Registrar, the Netherlands. The applicant's father and mother registered their marriage at the Utrecht City Registrar, the Netherlands. The applicant was an employee in a service establishment in Phuket Province. Subsequently, the Minister of Interior enforced a stringent policy of social order with regard to service establishments under the law. Inspections were carried out in various service establishments, including the service establishment where the applicant was employed. Thereafter, the applicant had to leave Thailand. The Ministry of Interior then issued Order No. 115/2546 (2003), dated 26th March B.E. 2546 (2003), denying permission for the applicant's re-entry into the Kingdom, due to the applicant being a person exhibiting cause to believe that entry was sought for the purpose of prostitution, trafficking women or children, trafficking narcotic drugs, evading customs duties or engaging in other activities contrary to public order or good morals of the people, thus having the characteristics of a person banned from entry into the Kingdom pursuant to section 12 paragraph one (8) of the Immigration Act B.E. 2522 (1979). The applicant's mother later filed a letter with the Immigration Bureau seeking leave for the applicant's entry into the Kingdom to apply for a national identity card and file for Thai nationality. The Immigration Office replied in writing that the applicant's entry into Thailand was denied due to Order of the Ministry of Interior No. 115/2546 (2003), and that the Minister's order was final and non-appealable. Additional information to the records to permit the applicant to enter the Kingdom was not authorized. The applicant filed an application at Krabi Provincial Court, Re: Application for Thai Nationality. The court dismissed the application. The applicant appealed. The Court of Appeals Region 8 affirmed the decision. The applicant filed a complaint with the Ombudsman, seeking a revocation of Ministry of Interior Order No. 115/2546 (2003). The Ombudsman received the application on 4th March B.E. 2562 (2019). The applicant claimed that a period of sixty days had lapsed since the application was received from the applicant but the Ombudsman had not yet given a decision.

---

* Published in the Government Gazette Vol. 137, Part 47a, date 25th June B.E. 2563 (2020)

The applicant requested for a Constitutional Court ruling under section 213 of the Constitution, as follows:

(1) that Ministry of Interior Order No. 115/2546 (2003) was contrary to or inconsistent with section 39 of the Constitution and was a direct violation of rights and liberties, being an order issued by a state agency pursuant to a law which violated rights and liberties thus causing unavoidable grievances and losses, and that such order with respect to the applicant should be revoked;

(2) that the written order of the Immigration Bureau Commissioner, dated 2nd May B.E. 2561 (2018) which denied additional information to be recorded to allow the applicant to enter the Kingdom was contrary to or inconsistent with section 39 of the Constitution, and therefore that such order should be declared null and void;

(3) that a decision be given to allow the applicant to enter the Kingdom as a Thai national by birth in order to add his name to the civil register and issue a national identity card as a Thai national pursuant to section 39 of the Constitution.

2. Preliminary issue

The preliminary issue was whether or not the Constitutional Court had the competence to accept the application for a ruling under section 213 of the Constitution.

After deliberations, the Constitutional Court found as follows. The applicant was an individual whose rights and liberties under the Constitution had been directly violated and had suffered grievances or losses due to such order and actions. Such violation of rights and liberties were still ongoing. The case was therefore in accordance with rules, procedures and conditions under section 213 of the Constitution in conjunction with section 46 paragraph one of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court B.E. 2561 (2018). Hence, an order was given to accept the application for consideration.

Pending consideration of the Constitutional Court, the Immigration Bureau submitted a letter to report additional proceedings as follows. On 4th October B.E. 2562 (2019), data was recorded in the information system that the applicant was a Thai national, and that the Ministry of Interior issued Order No. 2752/2562 (2019), dated 27th December B.E. 2562 (2019) revoking the denial of leave to enter the Kingdom for the applicant. Thereafter, on 23rd January B.E. 2563 (2020), the Immigration Bureau entered additional data in the information system, removing the applicant's name from the list of persons prohibited from entering the Kingdom, and the applicant submitted a motion to file additional documents, dated 1st May B.E. 2563 (2020), stating that the applicant's prohibition from entering Thailand has been revoked pursuant to Ministry of Interior Order No. 2752/2562 (2019), dated 27th December B.E. 2562 (2019), Re: Repeal of Denial of Leave to Enter the Kingdom for Foreigners, and that the applicant had acquired Thai nationality and had already obtained a Thai national identity card and passport.

The Constitutional Court found that despite the repeal of prohibition of the applicant from entering Thailand as well as the obtaining of Thai national identity card and passport, the applicant took a remedy against the grievances or losses, resulting in the lapse of the applicant's claim of violation of rights and liberties, the facts in the application involved a case where a Thai national possessing Thai civil rights suffered from grievances or losses as a result of a state action and such cause related to the person's standing as a Thai national who could not be expelled from the Kingdom, or could not be banned from entering the Kingdom as recognised by the Constitution. As a consequence, further deliberations of this case would be beneficial to the public pursuant to the provisions of section 51 of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court, B.E. 2561 (2018) that the Constitutional Court had the competence to not dismiss the case. Further, in order to provide an official directive for future occasions, the Constitutional Court accepted the case for consideration.

3. The issues considered by the Constitutional Court

The Constitutional Court determined that the issue which required ruling was whether or not the expulsion of a Thai national from the Kingdom or the prohibition of a Thai national from entering the Kingdom was permissible.

After deliberations, the Constitutional Court found as follows. Section 39 paragraph one of the Constitution was a provision which protected the rights and liberties of a Thai national from expulsion from the Kingdom or from prohibition from entry into the Kingdom. This was an absolute right. Nationality served as tool to indicate membership or citizenship of a state, which exhibited ties or political loyalty to a state, as well as created a legal relationship between the host state and the individual holding nationality of such state. The acquisition or renunciation of nationality was determined exclusively by the state. A person who had acquired Thai nationality enjoyed protection under the Constitution and laws. Such person had the civil right to reside in the Kingdom, whilst the state could not expel a person having Thai nationality from the Kingdom. Therefore, a person having Thai nationality could not be deprived of the unfettered right to enter the Kingdom, being a fundamental right recognised by the Constitution.

As for the acquisition of Thai nationality of an individual, section 7 paragraph one of the Nationality Act, B.E. 2508 (1965) provided that a person born from a father or mother having Thai nationality, regardless of whether the birth occurred within or outside of the Kingdom of Thailand, and a person born in the Kingdom of Thailand, except for a person under section 7 *bis* paragraph one, acquired Thai nationality by birth. Thus, a person having all the factual elements as provided by law would acquire Thai nationality by birth, which could be divided into acquisition of nationality by way of bloodline principle or territorial principle. This right was recognised by section 39 paragraph two of the Constitution, which provided that "the revocation of Thai nationality acquired by birth is not permitted." Steps and procedures for the acquisition of Thai nationality by birth was specifically

provided by relevant laws and regulations. A person who was born from a father or mother holding Thai nationality had the right to acquire Thai nationality by birth pursuant to the bloodline principle, being an acquisition of Thai nationality by law. However, such person had to make initial contact the relevant agency and proceed in accordance with the applicable rules and regulations.

The acquisition of Thai nationality was affected by law and all processes had to be completed, e.g., recording the individual's entry in the civil register under the law on civil registration. However, the legal status of an individual as a Thai citizen was a different matter, and did not affect the pre-existing Thai nationality, since where a person is concerned, regardless of whether or not an entry had been recorded in the civil registry, could not override the fact that such person had to hold at least one nationality as provided under municipal laws and international law to prevent a case of a person being born stateless. Such principle formed part of the human rights of the global population. For these reasons, entries in the civil register and holding nationality were two separate cases.

As regards section 57 of the Immigration Act, B.E. 2522 (1979), this provision stated that a person having sufficient proof for a competent official to believe as being a person holding Thai nationality could prove oneself to be a Thai national. In this regard, Rules of the Royal Thai Police on Proof of Nationality, B.E. 2557 (2014), was issued, wherein article 3 and article 4 provided that a person seeking to prove Thai nationality had to submit an application along with evidence to a competent official in accordance with the Proof of Nationality Application Form (*Tor Mor* 10). The form specified that an application was allowed only in the event that the person seeking to prove Thai nationality was able to travel into the Kingdom. Even though such Rule did not contain any provision which deprived a Thai national from entering the Kingdom to apply for proof of Thai nationality, a person banned by order of the Ministry of Interior from entering the Kingdom resulted in such person being unable to enter the Kingdom to prove Thai nationality as provided under such Rule. Thus, the person was affected by the condition set by the Rule that an application to prove Thai nationality had to be submitted in person, whereas generally a person wishing to prove Thai nationality could freely enter the Kingdom to prove Thai nationality. However, there could be certain cases where a person could not enter the Kingdom. The absence of any exception for the case of a person who could not enter the Kingdom to prove Thai nationality, such as the case under this application, could prejudice the rights and liberties of such person as protected under the Constitution. If such person had the opportunity to enter the Kingdom to prove Thai nationality, or had the opportunity to prove Thai nationality abroad at a state agency stationed overseas tasked with the function of proving Thai nationality, the rights and liberties would be protected under section 39 of the Constitution.

4. Ruling of the Constitutional Court

The Constitutional Court held that deportation of a Thai national from the Kingdom or the prohibition of a Thai national from entering the Kingdom was prohibited under section 39 paragraph one of the Constitution.

The quorum of the Constitutional Court consisted of Mr. Worawit Kangsasiatam, Mr. Tweekiat Menakanist, Mr. Nakharin Mektrairat, Mr. Punya Udchachon, Mr. Udom Sittiwirattham, Mr. Wiroon Sangtian, Mr. Chiranit Havanond and Mr. Noppadon Theppitak.

Summary of Constitutional Court Ruling No. 8/2563 (2020)

Dated 10th June B.E. 2563 (2020)*

Re: The Election Commission requested for a Constitutional Court ruling under section 82 of the Constitution on whether or not the Senate membership of Mr. Ravee Roongruang terminated under section 111(4) in conjunction with section 108 b. Prohibitions (1) and section 98(8) of the Constitution.

.....

1. Summary of background and facts

Mr. Srisuwan Janya submitted a matter to the Election Commission, applicant, to examine the Senate membership of Mr. Ravee Roongruang, respondent, due to the possible lacking of qualification or having a disqualification under section 108 b. Prohibitions (1) in conjunction with section 98(8) of the Constitution, thereby causing termination of Senate membership under section 111(4) of the Constitution.

The applicant appointed a fact-finding committee and received a fact-finding report that the respondent was recruited by the Senators Recruitment Committee and selected by the National Council for Peace and Order to become a Senator pursuant to section 269 of the Constitution. Subsequently, a Royal Proclamation appointed the respondent as Senator pursuant to the Announcement of Senator Appointments on 11th May B.E. 2562 (2019). Prior to assuming office as Senator, the respondent had held an official position as administrative officer, level 3, Tha Yang District, Phetchaburi Province. Approximately between the months of December B.E. 2535 (1992) and January B.E. 2536 (1993), the respondent demanded monies from examination candidates for selection of members of the Territorial Defence Corps. Such actions constituted a dishonest conduct under section 98 paragraph one of the Civil Service Act, B.E. 2535 (1992). The respondent received a disciplinary punishment of 1-step salary reduction pursuant to Phetchaburi Province Order No. 1367/2535 (1992) Re: Government Official Salary Reduction, dated 10th August B.E. 2536 (1993). Subsequently, the Civil Service Sub-Commission of the Ministry of Interior found that the respondent's conduct constituted a serious disciplinary breach under section 98 paragraph two of the Civil Service Act, B.E. 2535 (1992), and thus reached a resolution to increase the disciplinary punishment to expulsion from official service. Department of Local Administration Order No. 689/2539 (1996) Re: Increase of Penalty for Government Official, dated 15th August B.E. 2539 (1996), increased the penalty of the respondent to expulsion from official service. The order was final. In the year B.E. 2547 (2004), the respondent was elected to become the Chief Executive of the Nong Khanan Sub-district

---

* Published in the Government Gazette Vol. 137, Part 51a, dated 8th July B.E. 2563 (2020)

Administrative Organisation, Mueang Phetchaburi District, Phetchaburi Province. The respondent served the full term in office. Thereafter, in the year B.E. 2551 (2008), the respondent was elected to another term in office as Chief Executive of Nong Khanan Sub-district Administrative Organisation. The Provincial Election Commission received a complaint that the respondent was disqualified from candidacy in the election of Chief Executive of Sub-district Administrative Organisation pursuant to section 45(17) of the Election of Local Assembly Members and Local Executives Act, B.E. 2545 (2002) and section 58/1 of the Sub-district Council and Sub-district Administrative Organisation Act, B.E. 2537 (1994). The respondent was subject to legal proceedings and an action in Phetchaburi Provincial Court pursuant to an allegation of making a false declaration to an authorized officer when making an entry in a public record or official record intended for use as evidence in manner which could be detrimental to another person or the public. The court delivered judgment that the respondent committed an offence under section 267 of the Penal Code and sentenced the respondent to a 6-month term of imprisonment and a fine of 6,000 baht. The imprisonment penalty was suspended for 2 years. The respondent appealed. The Court of Appeals Region 7 affirmed the judgment.

The applicant was of the opinion that, even though the respondent was cleared of dishonour under the Act to Purge Dishonourable Record on the Occasion of the 50th Anniversary of His Majesty King Bhumibol Adulyadej's Accession to the Throne, B.E. 2539 (1996) and the Act to Purge Dishonourable Record on the Occasion of His Majesty King Bhumibol Adulyadej's 80th Anniversary, B.E. 2550 (2007), this only meant that the respondent had never been subject to a disciplinary action of expulsion from official service. This did not mean that the conduct or actions of the respondent which constituted the cause for disciplinary action were also cleared as per Supreme Court Judgment No. 694/2539 (1996). The applicant reached a resolution and Election Commission Ruling No. 150/2562 (2019), dated 9th September B.E. 2562 (2019), to refer the matter to the Constitutional Court for a ruling under section 82 of the Constitution on whether or not the Senate membership of the respondent terminated under section 111(4) in conjunction with section 108 b. Prohibitions (1) and section 98(8) of the Constitution.

2. Preliminary issue

The preliminary issue was whether or not the Constitutional Court had the competence to accept this application for a ruling under section 82 of the Constitution.

After deliberations, the Constitutional Court found that the applicant had reached a resolution that the Senate membership of the respondent terminated under section 111(4) in conjunction with section 108 b. Prohibitions (1) and section 98(8) of the Constitution, and submitted an application to the Constitutional Court. This case was in accordance with section 82 paragraph one of the Constitution and section 7(5) of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court, B.E. 2561 (2018). The Constitutional Court therefore ordered the acceptance of this application for consideration and directed the respondent to submit a reply to the allegations.

3. Respondent's reply

The respondent submitted the following reply. The respondent was not prohibited from exercising the right to become an election candidate under section 98(8) of the Constitution and was not disqualified from recruitment and selection for senatorial office under section 108 b. Prohibitions (1) of the Constitution since the respondent was cleared of dishonour under section 5 of the Act to Purge Dishonourable Record on the Occasion of the 50th Anniversary of His Majesty King Bhumibol Adulyadej's Accession to the Throne, B.E. 2539 (1996). Moreover, the respondent had already received disciplinary punishment in the form of a 1-step salary reduction pursuant to Phetchaburi Province Order No. 1367/2536 (1993) Re: Government Official Salary Reduction, dated 10th August B.E. 2536 (1993). Thus, the Department of Local Administration's submission of disciplinary matter to the Civil Service Sub-Commission of the Ministry of Interior for consideration and the resolution of the Civil Service Sub-Commission of the Ministry of Interior to increase the respondent's penalty to expulsion from official service, was therefore an increase in penalty which the respondent had already served and had already been cleared of dishonor prior to 9th June B.E. 2539 (1996). The increase in penalty was therefore inapplicable to the respondent.

4. The issues considered by the Constitutional Court

The Constitutional Court determined that the issue for consideration was whether or not the respondent was disqualified from becoming a Senator under section 108 b. Prohibitions (1) in conjunction with section 98(8) of the Constitution thereby causing the respondent's membership of the Senate to terminate under section 111(4) of the Constitution, and if so, when such termination initiated.

After deliberations, the Constitutional Court found as follows. Section 269 of the Constitution provided that in the initial period, the Senate comprised of two hundred and fifty members appointed by the King by the advice of the National Council for Peace and Order. Recruitment and appointments should proceed in accordance with such provision. The Constitution provided for common qualifications and prohibitions of Members of the House of Representatives, Senators and Council of Ministers, in order to ensure that installation of Senators who were impartial, and enjoyed the confidence and acceptance of the public in the performance of functions stated in the Constitution, laws and rule of law principle. This included the principle of honesty, being one of the key principles under the rule of law. Furthermore, section 111 (4) of the Constitution was a provision on the cause for termination of membership of the Senate in the event that a person lacked a qualification or had a disqualification for the office of Senator under section 108. Section 108 b. Prohibitions (1) provided a disqualification that a person holding the office of Senator must not be a person disqualified from exercising the right to be a candidate in an election of Members of the House of Representatives under section 98(8) which provided that a person who had been removed from official service, a state agency or state enterprise due to a dishonest performance of duties or the commission of an act deemed to be dishonest or a wrongful conduct in the official service.

The Act to Purge Dishonourable Record on the Occasion of the 50th Anniversary of His Majesty King Bhumibol Adulyadej's Accession to the Throne, B.E. 2539 (1996) and the Act to Purge Dishonourable Record on the Occasion of His Majesty King Bhumibol Adulyadej's 80th Anniversary, B.E. 2550 (2007) purged the dishonourable record of a person who had been subject to a disciplinary penalty, who would be deemed as a person who had never been subject to a disciplinary penalty for such wrongdoing. However, the Acts did not have the effect of purging the wrongdoings that had already been committed which constituted causes for disciplinary penalty, nor did they have the effect of purging disgraceful conduct or defects in good morals due to such actions. Therefore, the purge of dishonourable records under both Acts purged the dishonourable records of all persons who had served penalties for the wrongdoings, merely treating such persons as having never been subject to a disciplinary penalty or caution, but did not have the effect of purging a judgment or disciplinary penalty order stipulating a wrongdoing which constituted a cause for penalty or caution. In addition, this law provided a standard for all state agencies to comply, and applied to other laws of the same or lower hierarchy. However, the application of both Acts to purge dishonourable record in a manner which would be contrary to or inconsistent with the Constitution was prohibited under section 5 of the Constitution, being the supreme law of the country. The Constitution provided that a person who had been expelled from official service due to a dishonest performance of duties or commission of an act deemed to be a dishonest or wrongful conduct in official service was prohibited from becoming a Senator under section 108 b. Prohibitions (1) in conjunction with section 98(8) of the Constitution. Such provision was intended to provide screening of qualifications and prohibitions of a person prior to becoming a Senator to ensure public acceptability and trust, without any uncertainty. The person assuming office as Senator would be able to perform duties impartially, free from political interference and conflicts of interests. Therefore, it was found that the respondent's purge of dishonourable record under both Acts to purge dishonourable record did not have the effect of clearing the respondent of the disqualification from becoming a Senator under section 108 b. Prohibitions (1) in conjunction with section 98(8) of the Constitution.

Upon a finding of fact that the respondent, prior to Royal Appointment to become a Senator, was subject to a disciplinary penalty of expulsion from official service due to a serious malicious conduct pursuant to Department of Local Administration Order No. 689/2539 (1996), dated 15th August B.E. 2539 (1996), with regard to the demand of monies from examination candidates for selection of members of the Territorial Defence Corps, being a dishonest conduct, it was therefore found that the respondent was a person who had been expelled from official service due to a dishonest performance of duties or commission of an act deemed to be dishonest or a wrongful conduct in official service. The respondent was therefore prohibited from exercising the right to be a candidate in the election of Senators and was disqualified under section 108 b. Prohibitions (1) in conjunction with section 98(8) of the Constitution. As a consequence, the respondent's membership of the Senate terminated under section 111(4) of the Constitution as from the day of Royal Appointment, i.e., 11th May B.E. 2562 (2019). Upon the termination of the respondent's

membership of the Senate, there was a vacancy in membership of the Senate acquired by recruitment and appointment pursuant to section 269(1)(b) of the Constitution. In such event, section 269(4) of the Constitution provided that the next name in the reserve list under section 269(1)(c) would be promoted to become a Senator in lieu of the vacancy. The senatorial office was deemed to become vacant on the day the Constitutional Court duly read the ruling to the parties pursuant to section 76 paragraph one of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court, B.E. 2561 (2018), which provided that a court ruling came into effect on the day of reading, i.e., 10th June B.E. 2563 (2020).

5. Ruling of the Constitutional Court

The Constitutional Court held that the respondent was a person disqualified from being a Senator under section 108 b. Prohibitions (1) in conjunction with section 98(8) of the Constitution. As a consequence, the respondent's membership of the Senate terminated under section 111(4) of the Constitution as of 11th May B.E. 2562 (2019), and it was deemed that the day of Constitutional Court reading of the ruling to the parties was the day of vacancy of senatorial office under section 269(4) of the Constitution in conjunction with section 76 paragraph one of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court, B.E. 2561 (2018), which provided that a ruling of the court came into effect on the day of reading, i.e. 10th June B.E. 2563 (2020).

The quorum of the Constitutional Court consisted of Mr. Worawit Kangsasiatiam, Mr. Twekiat Menakanist, Mr. Nakharin Mektrairat, Mr. Punya Udchachon, Mr. Udom Sittiwirattham, Mr. Wiroon Sangtian, Mr. Chiranit Havanond and Mr. Noppadon Theppitak.

Summary of Constitutional Court Ruling No. 9/2563 (2020)

Dated 10th June B.E. 2563 (2020)*

Re: Whether or not section 9 of the Government Official Pensions Act (No. 5), B.E. 2502 (1959) was contrary to or inconsistent with section 4 and section 26 of the Constitution.

.....

1. Summary of background and facts

The Central Administrative Court referred the objection of a plaintiff (Colonel Akkarawich or Suthipong Charoenporn) in Case No. 1252/2561 (2018) to the Constitutional Court for a ruling under section 212 of the Constitution. The facts in the letter referring the plaintiff's objection and supporting documents could be summarised as follows. The plaintiff filed an action against the Comptroller-General's Department, first respondent, and Comptroller-General, second respondent, in the Central Administrative Court, seeking an amendment to the order for payment of regular pensions, which both respondents issued orders for payment of regular pension to the plaintiff in an amount equal to the final monthly salary. This calculation was in accordance with section 32 of the Government Official Pensions Act, B.E. 2494 (1951), which provided that the final monthly salary should be divided by fifty and multiplied by the number of years in official service. Under such calculation, the plaintiff's pension should exceed the final monthly salary. The second respondent, however, in accordance with regular pension, paid an amount which did not exceed the final monthly salary despite the plaintiff's entitlement to extra service time added to the length of official service for pension calculations, totalling 53 years. As a consequence, the final calculations should exceed the final monthly salary. It was argued that section 9 of the Government Official Pensions Act (No. 5), B.E. 2502 (1959), which limited pensions to an amount not exceeding the final monthly salary, specifically restricted the pension rights of a government official who had served for a period longer than 50 years in the official service and was not a law which applied generally, but specifically applied to a case. Furthermore, the promulgation of this Act did not specify the reasons and necessities for restriction of right. This was not in accordance with the prerequisite under the Constitution, contrary to the rule of law. The restriction of right was disproportionate, contrary to the principle of equality which entitled a person to receive pensions in accordance with one's period of official service. Section 9 of the Government Official Pensions Act (No. 5), B.E. 2502 (1959) was therefore contrary to or inconsistent with section 4, section 5 and section 26 of the Constitution.

---

* Published in the Government Gazette Vol. 177, Part 51a, dated 8th July B.E. 2563 (2020)

The Central Administrative Court was of the opinion that a decision on the substantive issues of the case required a preliminary decision on the issue raised by the plaintiff's application on whether or not, and how, payment of regular pensions was subject to section 9 of the Government Official Pensions Act (No. 5), B.E. 2502 (1959). This was a case where the Central Administrative Court had to apply the provisions of section 9 to a case and there had not yet been a relevant ruling of the Constitutional Court. Such opinion and objection were therefore referred to the Constitutional Court for a ruling under section 212 of the Constitution.

2. Preliminary issue

The preliminary issue was whether or not the Constitutional Court had the competence to accept this objection letter for consideration under section 212 of the Constitution.

After deliberations, the Constitutional Court found that this was a case where the Central Administrative Court referred the objection of a plaintiff and the Central Administrative Court had to apply section 9 of the Government Official Pensions Act (No. 5), B.E. 2502 (1959) to a case. Upon the plaintiff filing an objection along with reasons that such provision of law was contrary to or inconsistent with the Constitution, and that the Constitutional Court had not yet rendered a ruling in relation to such provision, the case was therefore in accordance with section 212 paragraph one of the Constitution. The Constitutional Court therefore ordered the acceptance of this order for consideration.

3. The issues considered by the Constitutional Court

The issue considered by the Constitutional Court was whether or not section 9 of the Government Official Pensions Act (No. 5), B.E. 2502 (1959) was contrary to or inconsistent with section 4 and section 26 of the Constitution.

After deliberations, the Constitutional Court found as follows. The Government Official Pensions Act, B.E. 2494 (1951), as amended, was a law which provided rules, procedures and conditions for pension benefits and procedures determining the period of official service for calculating pension benefits of a government official, applicable to military officials and civil servants. Section 9 of the Government Official Pensions Act (No. 5), B.E. 2502 (1959) provided the principle that a regular pension should not exceed the final monthly salary. When this provision was considered in conjunction with the procedure for calculating pensions, whereby under section 32 of the Government Official Pensions Act, B.E. 2494 (1951) the final monthly salary was divided by fifty and multiplied by the number of years of official service, a person who could receive a pension equal to the final monthly salary had to serve in the official service for at 50 years or more. Generally, a government official would be in the official service for less than 50 years since section 36 of the Civil Service Act, B.E. 2551 (2008) provided that a person joining the official service had to attain the age of at least eighteen years. Hence, it was perceivable that a government official who

joined the official service at the age of 18 years and retired from official service at upon attaining 60 years of age, such government official would have been in the official service for 42 years. Upon applying this calculating procedure, such government official would receive a pension less than the final monthly salary.

Furthermore, pension constituted a monetary compensation for retiring government officials paid out from the national budget under the principle of fiscal discipline. When calculating pensions, the “final monthly salary” included special monthly supplements for technical expertise and/or supplements for promotions and/or for positions which regularly faced threats, and/or for engaging in battles and/or for suppression of offenders. These benefits were granted to a government official for the prolonged service in such duties and a special distribution of benefits to enable appropriate subsistence. At the same time, the state had to avoid such benefits from becoming an inappropriate overburden on the national budget to the extent of affecting the fiscal standing of the country in accordance with section 62 of the Constitution which provided that the state had to strictly observe fiscal discipline. The provisions of section 9 of the Government Official Pensions Act (No. 5), B.E. 2502 (1959), despite restricting the rights of a person, was a proportionate restriction which balanced the benefits of the public and the rights of a government official who had officially served the public. The restriction did not affect the regular pension calculated in accordance with the actual length of official service, which was a fundamental right available to all government officials. This was consistent with the principle of proportionality and neither contrary to nor inconsistent with the rule of law, human dignity and equality of persons. The provision of law was also generally applicable and not directed to any particular case or person. Therefore, section 9 of the Government Official Pensions Act (No. 5), B.E. 2502 (1959) was neither contrary to nor inconsistent with section 4 and section 26 of the Constitution.

As for the objection that the Government Official Pensions Act (No. 5), B.E. 2502 (1959) did not specify the reasons and necessities for restriction of rights and liberties of a person, this was an objection that the Act was not properly enacted in accordance with the provisions of the Constitution. The Constitutional Court had already laid down a precedent on this issue that an application under section 212 of the Constitution did not grant the right to object that a law had not been properly enacted in accordance with the provisions of the Constitution. The Constitutional Court did not have to give a ruling on this issue.

4. Ruling of the Constitutional Court

The Constitutional Court therefore held that section 9 of the Government Official Pensions Act (No. 5), B.E. 2502 (1959) was neither contrary to nor inconsistent with section 4 and section 26 of the Constitution.

The quorum of the Constitutional Court consisted of Mr. Worawit Kangsakitiam, Mr. Tweekiat Menakanist, Mr. Nakharin Mektrairat, Mr. Punya Udchachon, Mr. Udom Sittiwirattam, Mr. Wiroom Sangtian, Mr. Chiranit Havanond and Mr. Noppadon Theppitak.

Summary of Constitutional Court Ruling No. 10/2563 (2020)

Dated 1st July B.E. 2563 (2020)*

Re: The President of the House of Representatives submitted an application requesting for a Constitutional Court ruling under section 82 of the Constitution on whether or not the House of Representatives membership of Mr. Sira Jenjaka terminated under section 101(7) in conjunction with section 185(1) of the Constitution.

.....

1. Summary of background and facts

Members of the House of Representatives, comprising 57 persons, signed a petition to the President of the House of Representatives (applicant) requesting that an application be submitted to the Constitutional Court for a ruling that the House of Representatives membership of Mr. Sira Jenjaka terminated under section 82 paragraph one of the Constitution. It was claimed that on 18th August B.E. 2562 (2019), the respondent and others, a total of 8 persons, undertook a field inspection of the construction of a condominium in Karon Subdistrict, Mueang District, Phuket Province. During the field inspection, the respondent and others met Police Lieutenant Colonel Pratuang Pholmana, at the time holding the position of Deputy Superintendent for Prevention and Suppression Section, Karon Provincial Police Station. The respondent spoke in a way which criticized the performance of duties of Police Lieutenant Colonel Pratuang in relation to the discovery of unlawful construction and failure to make arrest for proceedings, and having knowledge of the visit by the respondent and others and failing to provide manpower assistance. Furthermore, the respondent also spoke in a way which threatened and demanded an apology from Police Lieutenant Colonel Pratuang. Despite the apology from Police Lieutenant Colonel Pratuang and a police salute, the respondent still criticized Police Lieutenant Colonel Pratuang for management incompetency due to the inability to assist Members of the House of Representatives performing duties, thus an unsuitable executive officer. Subsequently on 19th August B.E. 2562 (2019), the respondent and others travelled to Karon Subdistrict Municipal Office wearing a National Assembly uniform, summoning the mayor and executive officers of Karon Subdistrict Municipal Office to interrogate facts pertaining to the abovementioned condominium construction, representing themselves as responsible persons or having authority over such matter. Even though the mayor and executives of Karon Subdistrict Municipal Office gave factual explanations, the respondent refused to hear the explanation from the relevant persons and continued to show impartial behaviour by insinuating that the owner of the condominium committed an unlawful act. The respondent's

---

* Published in the Government Gazette Vol. 137, Part 59a, dated 23rd July B.E. 2563 (2020)

behaviour constituted a reliance of his status as Member of the House of Representatives in order to conduct a field inspection, despite such task not being a direct function provided by law, and there was no delegation by the House of Representatives or any House Committee. The respondent's actions constituted a behaviour within the scope of relying on a status or office of House of Representatives Member to perform an act of interference or intervention for one's own benefit in regard to the performance of an official function or routine operation of a police officer, mayor and executive officers of Karon Subdistrict Municipal Office. Such act was prohibited under section 185(1) of the Constitution, being a cause for termination of the respondent's membership of the House of Representatives under section 101(7) of the Constitution.

2. Preliminary issue

The preliminary issue was whether or not the Constitutional Court had the competence to accept the application for a ruling under section 82 of the Constitution.

After deliberations, the Constitutional Court found as follows. The facts under the application and supporting documents showed that 57 Members of the House of Representatives, being a number not less than one-tenth of the existing Members of the House of Representatives, signed a petition to the applicant for an application to be submitted to the Constitutional Court for a ruling that a membership of the House of Representatives terminated under section 82 paragraph one of the Constitution. It was claimed that the respondent relied on a status or office of House of Representatives Member to perform an act of interference or intervention for one's own benefit in regard to the performance of an official function or routine operation of a government official, thus constituting a cause for termination of the respondent's membership under section 101(7) in conjunction with section 185(1) of the Constitution, and the applicant submitted the application to the Constitutional Court. This case was in accordance with section 82 paragraph one of the Constitution and section 7(5) of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court, B.E. 2561 (2018). The Constitutional Court therefore ordered the acceptance of this application for ruling and directed the respondent to submit a reply statement.

3. Reply Statement

The respondent submitted a reply statement which could be summarised as follows. The respondent conducted a field inspection after receiving complaints from citizens suffering grievances due to the construction of The Peaks Residence condominium by Kata Beach Company Limited on land bearing Certificate of Utilization (N.S.3 K), Karon Sub-district, Mueang District, Phuket Province. Nakhon Si Thammarat Administrative Court had delivered a judgement to revoke such Certificate of Utilization (N.S.3 K) due to unlawful issuance. The case was pending consideration of an appeal in the Supreme Administrative Court. The respondent, in his capacity as Member of the House of

Representatives, being a representative of the Thai people, was inevitably able to conduct a factual investigation to make proposals to the government in order to remedy the people's problems pursuant to his functions, free from any control, delegation or dominance. The respondent's field inspection was therefore a performance of function by a Member of the House of Representatives in the capacity of the Thai people's representative pursuant to section 114 of the Constitution. On 18th August B.E. 2562 (2019), the respondent met and spoke to Police Lieutenant Colonel Pratuang as claimed by the applicant. However, the purpose of the conversation was merely an inquiry to ensure that Police Lieutenant Colonel Pratuang, an authorised officer, fulfilled his duties and the law. Whether or not the implementing officer carried out the tasks as inquired was a matter for such implementing officer. As for the provision of manpower to assist the respondent, as Member of the House of Representatives, and others in the entourage, since the visit took place at the construction site of the condominium for factual investigations, with forums for hearing facts and opinions of persons suffering from grievances caused by the construction, attended by approximately 200 persons, such an event called for the presence of police officers to preserve peace and order. The respondent did not have any intent to have police officers provide protection for the respondent and his entourage. Police officers were required for the forum organised by the relevant members of the public. On 19th August B.E. 2562 (2019), the Phuket Provincial Governor invited the mayor and executive officers of Karon Sub-district Municipal Office to meet and give facts to the respondent and his entourage at the Phuket Provincial Hall. By raising the outcome of judgment of the Nakhon Si Thammarat Administrative Court and facts regarding complaints when making inquiries to the mayor and executive officers of the Karon Sub-district, the respondent only raised existing facts in the inquiries. Such action did not constitute an impartiality or an insinuation that the condominium owner committed a wrongdoing.

4. The issues considered by the Constitutional Court

The issues considered by the Constitutional Court was whether or not the membership of House of Representatives of the respondent terminated under section 101(7) in conjunction with section 185(1) of the Constitution, and from when.

After deliberations, the Constitutional Court found as follows. Under the democratic parliamentary system, the Constitution provided for checks and balances between the executive and legislature. The legislature, apart from the duties and powers to legislate, also had duties and powers to oversee the performance of duties by the executive. Such exercise of functions had to be within the limits of reasonableness and necessity to create adequate and fair mutual checks and balances. If the legislature's scope of inspection powers was too limited, the ability to efficiently inspect the performance of duties by the executive would be hindered. If such powers were excessive, there would be an interference or intervention on the performance of duties by the executive. Section 114 of the Constitution provided the general principle of scope of duties that a Member of the House of Representatives enjoyed independence in the performance of duties for the common benefit of the nation

and well-being of the people. The performance of duties of a Member of the House of Representatives was a performance of duties as a representative of the Thai people, inclusive of all areas of the country, regardless of whether such Member of the House of Representatives was elected from a constituency or from a political party list. The performance of duties of a Member of the House of Representatives had to take into account the Thai people, being the common benefit of the nation, not merely the interests of people in a particular area of province from which one was elected. Section 185(1) of the Constitution provided a prohibited act for a Member of the House of Representatives and Senator from directly or indirectly interfering or intervening for one's own benefit, the benefit of others or a political party in the performance of an official function or routine operation of an official, employee or worker of an official agency, state agency, state enterprise, state majority held business or local government agency, which was consistent with the intent of the principle of conflict of interests under the Constitution, which aimed to prevent the exploitation of status or office for gains.

It was found on the facts that the respondent admitted that between 18-19 August B.E. 2562 (2019), he and others, a total of 8 persons, travelled to Phuket to inspect a condominium construction situated on land bearing Certificate of Utilization (N.S. 3 K) No. 1863, *Moo 2*, Karon Sub-district, Mueang District, Phuket Province, and that there was a conversation with Police Lieutenant Colonel Pratuang, the mayor and executive officers of Karon Subdistrict Municipality as claimed. The respondent was not tasked by a committee to investigate facts from a third party. However, after considering the actions, comprising two acts, namely the act of the respondent speaking using words and expressing behavior towards Police Lieutenant Colonel Pratuang relating to the failure to make arrests and instigate proceedings upon discovering an illegal construction, and the failure to provide police manpower to secure the safety of the respondent in his capacity of Member of the House of Representatives and others, the Constitutional Court by a majority of votes found as follows. Such actions of the respondent were merely requests that state officials performed their legal duties. The behavior and words used by the respondent only represented a disagreement on the performance of duties by Police Lieutenant Colonel Pratuang, in his capacity of a police officer of Karon Provincial Police Station. As for the respondent's words directed at the mayor and executive officers of Karon Subdistrict Municipality only amounted to an enquiry for information and explanation from state officials relating to such condominium construction to ensure performance of legal duties. The Constitutional Court did not find that the respondent used his status or office as a Member of the House of Representatives to interfere or intervene, for the benefit of oneself, or others or of a political party, in the performance of official functions or routine operation of Police Lieutenant Colonel Pratuang, the mayor and executive officers of Karon Subdistrict Municipality, under section 185(1) of the Constitution.

Nonetheless, as regards the respondent's behaviour in expressing gestures and words to Police Lieutenant Colonel Pratuang, the mayor and executive officers of Karon Sub-district Municipality, if any person was of the opinion that such behaviour was impolite, inappropriate

for the position or office of a Member of the House of Representatives, being a Member of the National Assembly, one of the bodies exercising sovereign powers, such person could take action under the Constitution, law, Rules of Ethics of Members of the House of Representatives and Committee Members, B.E. 2563 (2020) and Ethical Standards of Justices of the Constitutional Court and Office Holders in Independent Organs, as well as the Ombudsmen and Heads of Constitutional Court Secretariat and Independent Organs, B.E. 2561 (2018), which also applied to Members of the House of Representatives.

5. Ruling of the Constitutional Court

The Constitutional Court therefore held that the respondent's membership of the House of Representatives did not terminate under section 101(7) in conjunction with section 185(1) of the Constitution.

The quorum of the Constitutional Court consisted of Mr. Worawit Kangsasiatam, Mr. Twekiat Menakanist, Mr. Nakharin Mektrairat, Mr. Punya Udchachon, Mr. Udom Sittiwiratham, Mr. Wiroon Sangtian, Mr. Chiranit Havanond and Mr. Noppadon Theppitak.

Summary of Constitutional Court Ruling No. 11-12/2563 (2020)

Dated 29th July B.E. 2563 (2020)*

Re: Whether or not section 42 paragraph one of the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure, B.E. 2542 (1999), was contrary to or inconsistent with section 38, section 50(1), (2) and (10), section 51 and section 53 of the Constitution.

.....

1. Summary of Background and Facts

The Central Administrative Court referred the objection of plaintiffs in two applications (Mr. Preecha Dechthongchan in Black Case No. 602/2561 (2018), Red Case No. 645/2561 (2018), and Mrs. Sudsuk Thongthammachart Thawornthanasarn in Black Case No. 671/2561 (2018), Red Case No. 851/2561 (2018)) for a Constitutional Court ruling under section 212 of the Constitution. The facts in the letter referring objections of the plaintiffs in both applications and supporting documents could be summarised as follows.

In the first application (Case No. 2/2562 (2019)), Mr. Preecha Dechthongchan, plaintiff, filed a plaint against the Department of Fine Arts, 1st defendant, Bangkok Metropolitan Administration, 2nd defendant, and the Royal Thai Police, 3rd defendant, to the Central Administrative Court. The plaint could be summarised as follows. The plaintiff resided in the Lak Si District, Bangkok. He was of the opinion that buildings in the Luenrit Community, constructed on crown lands, had previously been occupied for commerce in the Samphanthawong District, Bangkok. Members of the Luenrit Community jointly petitioned in a letter submitted to the 1st defendant to list the buildings in the area as a historical site. However, the 1st defendant did not issue a Notification to list the historical site. Thereafter, Luenrit Community Company Limited demolished and reconstructed a building in the Luenrit Community area as well as obstructed the entry point, thereby causing disaccessibility of the plaintiff and the public through the public path. The 1st defendant did not have the power to permit Luenrit Community Company Limited to demolish and reconstruct a building as well as impade public road. The 2nd defendant was already aware that the 1st defendant had not yet issued a notification to list such community as a historical site, but gave its consent to the Luenrit Community Company Limited to carry out renovations, demolition and construction of buildings without requiring the submission of a form and application for permit. The 3rd defendant unlawfully closed public roads in the vicinity of Luenrit Community, causing inconvenience and restriction of the liberty of travel for the public.

---

* Published in the Government Gazette Vol. 137, Part 68a, dated 28th August B.E. 2563 (2020).

The Central Administrative Court was of the opinion that the plaintiff did not have any interest in the listing of historical site, and the demolition and construction of buildings in such dispute. The plaintiff did not suffer a grievance or loss as a consequence of the actions of all three defendants that would give rise to the right to file a plaint to the Administrative Courts under section 42 paragraph one of the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure, B.E. 2542 (1999). The Court therefore issued an order to reject the application for consideration and expunged the case from the dockets. The plaintiff appealed against the order to the Supreme Administrative Court and objected that section 42 of the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure, B.E. 2542 (1999), was contrary to or inconsistent with section 25, section 27, section 38, section 41(3), section 50(1) and (2), section 51 and section 53 of the Constitution.

The Supreme Administrative Court found that the plaintiff objected that section 42 paragraph one of the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure, B.E. 2542 (1999), was contrary to or inconsistent with section 25, section 27, section 38, section 41(3), section 50(1) and (2), section 51 and section 53 of the Constitution. The Supreme Administrative Court had to apply such provision of law to this case, and the Constitutional Court had not yet rendered a ruling in relation to such provision. The objection was therefore referred to the Constitutional Court for a ruling under section 212 of the Constitution.

In the second application (Case No. 4/2562 (2019)), Mrs. Sudsuk Thongthammachart Thawornthanasarn, the plaintiff, filed a plaint against Samphanthawong District Office, 1st defendant, and Bangkok Metropolitan Administration, 2nd defendant, to the Central Administrative Court. The application could be summarised as follows. The plaintiff originally resided in Luenrit Community and was a shareholder of Luenrit Community Company Limited. Luenrit Community Company Limited entered into a contract with the Crown Property Bureau for lease and development of land, in order to renovate and develop buildings in the Luenrit Community area as well as to renovate buildings in such vicinity. Boy Ocean Star Company Limited was hired to remove the buildings. SDC Company Limited and Kudakarn Company Limited were hired to design and supervise constructions. The plaintiff was of the opinion that such actions were unlawful in many respects, and that the plaintiff, as a person who used to reside in such community, and as a Thai national having a duty to protect national interests and public wealth should not collaborate or sponsor a dishonest act or wrongdoing of an official in a State agency under section 50(2) and (10) of the Constitution.

The Central Administrative Court found that the plaintiff did not have the right to file a plaint under section 42 of the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure, B.E. 2542 (1999), and the plaintiff had previously filed a plaint against the 1st defendant, alleging that the latter had neglected the performance of duties in Black Case No. 584/2560 (2017). The Central Administrative Court issued an order rejecting the plaint in Red Case No. 1080/2560 (2017). The plaintiff appealed against the order. The case was pending consideration of the Supreme Administrative Court.

As the plaint was a parallel action, the Central Administrative Court issued an order to reject this case for consideration and to expunge the case from the dockets. The plaintiff appealed against the order to the Supreme Administrative Court and objected that the plaintiff's plaint against both defendants for neglect of legal duties was a right under section 41(3), section 50(1), (2) and (10) and section 51 of the Constitution. If the Administrative Court found that the plaintiff was not a person who suffered a grievance or loss under section 42 paragraph one of the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure, B.E. 2542 (1999), and that the case was a parallel action, such provision of law would be deemed contrary to or inconsistent with section 50(1) of the Constitution and unenforceable under section 5.

The Supreme Administrative Court found that the plaintiff objected that section 42 paragraph one of the Act on Establishment of Administrative Court and Administrative Court Procedure, B.E. 2542 (1999), was contrary to or inconsistent with section 38, section 41(3), section 50(1), (2) and (10) and section 51 of the Constitution. The Supreme Administrative Court had to apply such provision of law to the case, and the Constitutional Court had not yet rendered a ruling in relation to such provision. The objection was therefore referred to the Constitutional Court for a ruling under section 212 of the Constitution.

2. Preliminary Issue

The preliminary issue was whether or not the Constitutional Court had the competence to accept the objection for consideration under section 212 of the Constitution.

After deliberations, the Administrative Court found as follows. In the first application, the Supreme Administrative Court referred the objections of the plaintiff for a ruling that section 42 paragraph one of the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure, B.E. 2542 (1999), was contrary to or inconsistent with section 25, section 27, section 38, section 41(3), section 50(1) and (2), section 51 and section 53 of the Constitution, and in the second application, the Supreme Administrative Court referred the objections of the plaintiff for a ruling that section 42 paragraph one of the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure, B.E. 2542 (1999), was contrary to or inconsistent with section 38, section 41(3), section 50(1), (2) and (10) and section 51 of the Constitution. The Constitutional had decided in Ruling No. 35-41/2554 (2011) that section 42 paragraph one in conjunction with section 72 of the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure, B.E. 2542 (1999), was neither contrary to nor inconsistent with section 27, section 28, section 29, section 30, section 40, section 41, section 43, section 60, section 62 and section 223 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007). Such provisions of the Constitution were conceptualised in the same principles as section 25, section 27 and section 41(3) of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017). Thus, the objections in this regard in both applications were rejected for consideration.

The objections which remained were that section 42 paragraph one of the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure, B.E. 2542 (1999), was contrary to or inconsistent with section 38, section 50(1), (2) and (10), section 51 and section 53 of the Constitution. It was found that those objections were cases where section 42 paragraph one of the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure, B.E. 2542 (1999), would be applied to a case in the Supreme Administrative Court. Upon both plaintiffs raising the objections along with reasons that such provision of law was contrary to or inconsistent with the Constitution, and the Constitutional Court had not yet rendered a ruling in relation to such provision, the case was in accordance with the rule under section 212 paragraph one of the Constitution. Hence, an order was given to accept these objections in both applications for consideration and the applications were consolidated into one case.

3. Issues Considered by the Constitutional Court

The issues considered by the Constitutional Court were whether or not section 42 paragraph one of the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure, B.E. 2542 (1999), was contrary to or inconsistent with section 38, section 50(1), (2), and (10), section 51 and section 53 of the Constitution.

After deliberations, it was found as follows. Section 42 paragraph one of the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure, B.E. 2542 (1999), was a provision relating to rules and conditions for exercising the right to file a plaint to the Administrative Court. It provided that a person who had the right to file a plaint to the Administrative Court had to be a person who had suffered a grievance or loss or could suffer an unavoidable grievance or loss due to an act or omission of an administrative agency or State official, or any other case within the jurisdictional competence of the Administrative Courts under section 9. This provision enabled a suitable remedy to be granted for a grievance or loss. If a person did not suffer a grievance or loss, there would be no cause for exercise of a right to the Administrative Court. Section 42 paragraph one of the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure, B.E. 2542 (1999), did not restrict the liberty to travel or choose a place of residence under section 38 of the Constitution. Moreover, the provision applied generally to persons on an equal basis subject to rules and conditions as provided by law. As for section 50 (1), (2) and (10) of the Constitution, they provided duties of the Thai people to protect and uphold the nation, religion and the King, to defend the country, to preserve national interests and to not collaborate or sponsor any form of corruption and wrongful acts. Those duties addressed a different issue from the right of a person to file a case to the Administrative Court under such provision. Therefore, section 42 paragraph one of the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court procedure, B.E. 2542 (1999), was neither contrary to nor inconsistent with section 38 and section 50(1), (2) and (10) of the Constitution.

As for the objection that section 42 paragraph one of the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure, B.E. 2542 (1999), was contrary to or inconsistent with section 51 and section 53 of the Constitution, it was found as follows. Section 51 of the Constitution addressed the same principle as section 42 paragraph one of the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure, B.E. 2542 (1999), as regards the people's rights in court. The provision recognised and protected the rights of a person who suffered a loss to obtain remedy for the grievance or loss as a result of the exercise of a power under the law or an administrative act of an administrative agency or State official. Section 53 of the Constitution was intended to promote effective and strict compliance and enforcement of the law. Section 42 paragraph one was a provision of law applied generally to persons and State agencies on an equal basis and was not directed at any case or person. Section 42 paragraph one of the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure, B.E. 2542 (1999), was consistent with the right of the people to file a case against a State agency under section 51 and section 53 of the Constitution. Section 42 paragraph one of the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure, B.E. 2542 (1999), was therefore neither contrary to nor inconsistent with section 51 and section 53 of the Constitution.

4. Ruling of the Constitutional Court

The Constitutional Court held that section 42 paragraph one of the Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure, B.E. 2542 (1999), was neither contrary to nor inconsistent with section 38, section 50(1), (2) and (10), section 51 and section 53 of the Constitution.

The quorum of the Constitutional Court consisted of Mr. Worawit Kangsasiatam, Mr. Twekiat Menakanist, Mr. Nakharin Mektrairat, Mr. Punya Udchachon, Mr. Udom Sittiwirattham, Mr. Wiroon Sangtian, Mr. Chiranit Havanond and Mr. Noppadon Theppitak.

Summary of Constitutional Court Ruling No. 13/2563 (2020)

Dated 2nd September B.E. 2563 (2020)*

Re: Whether or not section 12(11) of the Local Administration Act, B.E. 2457 (1914), was contrary to or inconsistent with section 26 of the Constitution.

.....

1. Summary of Background and Facts

The Nakhon Ratchasima Administrative Court referred the objection of a plaintiff (Mr. Chaimongkol Rakmanee) in Black Case No. 463/2561 (2018) requesting for a Constitutional Court ruling under section 212 of the Constitution. The facts in the letter of such objection and supporting documents could be summarised as follows. The plaintiff filed a plaint against the District Chief of Kasetsomboon, 1st defendant, and Chaiyaphum Provincial Governor, 2nd defendant, to the Nakhon Ratchasima Administrative Court. The plaintiff claimed that he was elected to the office of village chief for *Moo* 1, Ban Bua Sub-district, Kasetsomboon District, Chaiyaphum Province. Thereafter, the 1st defendant issued an order to remove the plaintiff from the office due to the final judgment of the Chaiyaphum Provincial Court that the plaintiff failed to submit an account of receipts and expenditures in the election pursuant to provisions of law, thereby committing an offence under the Election of Members of the Local Assembly or Local Administrators Act, B.E. 2545 (2002). As a consequence, the plaintiff lacked qualifications and was under a prohibition from holding the office of village chief pursuant to section 12(11) of the Local Administration Act, B.E. 2457 (1914). The plaintiff appealed against the 1st defendant's order to the 2nd defendant, but the 2nd defendant dismissed the appeal. The 1st defendant subsequently revoked the instrument appointing the plaintiff as village chief and removed the latter from the office of village chief with retrospective effect from the day of taking office. The plaintiff believed that a period of over five years had lapsed since the final judgment against the plaintiff to the date of election for candidacy in the election of such position; thus, the plaintiff honestly believed that he had have the right to apply for candidacy in the election. The actions of both defendants were unlawful. Hence, a plaint was filed against both defendants to the Nakhon Ratchasima Administrative Court to revoke the order and decision, as well as raising an objection that section 12(11) of the Local Administration Act, B.E. 2457 (1914), only with respect to the offence on election law, was contrary to or inconsistent with section 26 of the Constitution because the offence under the law on election in this dispute was a minor offence, which was not a serious malicious act, and did not cause of loss to the State nor prejudice public interests. Furthermore, the prohibition did not impose a time limitation.

---

* Published in the Government Gazette Vol. 137, Part 77a, dated 25th September B.E. 2563 (2020).

The disqualification from lifelong participation in local administration, severely violated the fundamental right of the plaintiff. The plaintiff motioned for the Nakhon Ratchasima Administrative Court to refer the objection to the Constitutional Court for a ruling under section 212 of the Constitution that section 12(11) of the Local Administration Act, B.E. 2457 (1914), was contrary to or inconsistent with section 26 of the Constitution.

The Nakhon Ratchasima Administrative Court found that the plaintiff objected that section 12(11) of the Local Administration Act, B.E. 2457 (1914), only with respect to the offence on election law, was contrary to or inconsistent with section 26 of the Constitution. Such provision of the Act would be applied to a case in the Nakhon Ratchasima Administrative Court, and there had not yet been a ruling of the Constitutional Court in relation to such an issue. The plaintiff's objection was therefore referred to the Constitutional Court for a ruling under section 212 paragraph one of the Constitution.

2. Preliminary Issue

The preliminary issue was whether or not the Constitutional Court could accept the letter referring this objection for consideration under section 212 paragraph one of the Constitution.

After deliberations, it was found as follows. The Nakhon Ratchasima Administrative Court referred a plaintiff's objection to the Constitutional Court for a ruling that section 12(11) of the Local Administration Act, B.E. 2457 (1914), was contrary to or inconsistent with section 26 of the Constitution. Such provision of the Act would be applied to a case in the Nakhon Ratchasima Administrative Court. Upon the plaintiff raising the objection along with reasons why such provision of law was contrary to or inconsistent with the Constitution, and there had not yet been a ruling of the Constitutional Court in relation to such provision, the case was in accordance with section 212 paragraph one of the Constitution. An order was therefore issued to accept the case for consideration, and in the interest of these proceedings, the Director-General of the Department of Provincial Administration was directed to submit information and an opinion to the Constitutional Court.

3. Statement of Relevant Agency

The Director-General of the Department of Provincial Administration provided the following statement. The prescription of qualifications and prohibited qualities for a person to be elected and installed in the office of village chief, pursuant to section 12(11) of the Local Administration Act, B.E. 2457 (1914), was intended to acquire a person who had knowledge, skills, competence, potential, morals, characteristics and personal backgrounds that were clean and suitable for installation to the important office. In other words, the person should not have circumstances or actions that affected public order or good morals, especially violation of the law on election. Non-compliance with such law illustrated that such a person was not supportive of compliance and preservation of the Constitution and

laws relating to election. If such a person was given the opportunity to be elected as a village chief, other people would be anxious or antagonistic. Also, the office of village chief constituted a leader of the community who was in close contact with the people at the most basic level and was an institution which co-existed with Thai society over a longstanding period. The office therefore had an impact on the conscience or trust of the people for the State from the grassroot level. Thus, a village chief had to provide an exemplary role model as a public person. The provision of section 12(11) of the Local Administration Act, B.E. 2457 (1914), which did not provide a limitation period of the prohibition from election to become a village chief was deemed as a proper and necessary measure to ensure effective implementation and realisation of the intent and purposes of the law, after having regard of the balance between public benefits and individual losses in terms of the restriction of rights and liberties. Such provision protected the public interest in screening persons who were trusted to hold the office of village chief. The provision was therefore consistent with section 26 of the Constitution.

4. Issues Considered by the Constitutional Court

The Constitutional Court determined that the issue to be decided was whether or not section 12(11) of the Local Administration Act, B.E. 2457 (1914), which provided qualifications and absence of prohibition of a person to be elected as a village chief that such a person must never be subject to a final judgment of a conviction for an offence relating to a law on election, was contrary to or inconsistent with section 26 paragraph one of the Constitution.

After deliberations, it was found as follows. Section 12(11) of the Local Administration Act, B.E. 2457 (1914), provided the qualification and prohibition of a person to be elected as a village chief, stating that such a person must never be subject to a final judgment of a conviction for an offence relating to several laws. Such provision was stipulated to reflect the importance of the fundamental process of the democratic regime of government and to prevent a former wrongdoer under such specified laws from taking office of village chief who was a representative of the people and State official under the law, and from exercising powers wrongfully in a way which could cause a serious impact on public interests as a whole. Nevertheless, the provision of section 12(11) of the Local Administration Act, B.E. 2457 (1914), stated the qualification and absence of prohibition of a person to be elected as a village chief, with regard to “shall not be convicted by a final judgment for an offence relating to the law on election”, without specifying clearly the particular offence under the law on election, necessarily implied all offences. In addition, there was no timeframe for the ban against such person from being elected as village chief. Thus, an offender under the law on election in all cases was subject to a lifelong ban from being elected to become a village chief. Also, the prescription of an offence under the law on election as a qualification and prohibition of a person to be elected to become a village chief without categorising the type of action and severity of enforcement according to the nature and circumstances of such action constituted an undue increase in burden or a

disproportionate restriction of right of a person. The provision of section 12(11), which provided the qualification and prohibition of a person to be elected as a village chief, as being a person who had never been subject to a final judgment of a conviction for an offence under the law on election, was therefore contrary to or inconsistent with section 26 paragraph one of the Constitution.

Even though the court considered the case of section 12(11) of the Local Administration Act, B.E. 2457 (1914), in respect of the provision on the qualification and prohibition of a person to be elected as village chief, as a person who had never been subject to a final judgment of a conviction for an offence relating to the law on election, section 12(11) also stated offences relating to several other laws which were similar to the offence relating to the law on election as already ruled by the court. It was therefore expedient that the relevant agency should take actions to review the provisions in the entire subsection of section 12(11) as fitting for the action and severity of enforcement, as well as in line with contemporary conditions.

5. Ruling of the Constitutional Court

The Constitutional Court, by a majority vote (6:2), held that section 12(11) of the Local Administration Act, B.E. 2457 (1914), which provided a qualification and prohibition of a person to be elected as a village chief, that such person must have never been subject to a final judgment of conviction for an offence relating to the law on election was contrary to or inconsistent with section 26 paragraph one of the Constitution.

The quorum of the Constitutional Court consisted of Mr. Worawit Kangsasiatam, Mr. Tweekiat Menakanist, Mr. Nakharin Mektrairat, Mr. Punya Udchachon, Mr. Udom Sittiwirattham, Mr. Wiroon Sangtian, Mr. Chiranit Havanond and Mr. Noppadon Theppitak.

Summary of Constitutional Court Ruling No. 14/2563 (2020)

Dated 9th September B.E. 2563 (2020)*

Re: Whether or not section 151 paragraph four of the Emergency Decree on Fisheries, B.E. 2558 (2015) was contrary to or inconsistent with section 4, section 26, section 29 and section 40 of the Constitution.

.....

1. Summary of background and facts

Narathiwat Provincial Court referred the objection of a defendant (Mr. Dean Mudlae) in Criminal Red Case Number *Or* 909/2562 requesting for a Constitutional Court ruling under section 212 of the Constitution on whether or not section 151 paragraph four of the Emergency Decree on Fisheries, B.E. 2558 (2015) was contrary to or inconsistent with section 4, section 26, section 29 and section 40 of the Constitution. The facts in accordance with the objection of the defendant and supporting documents could be summarised as follows. Narathiwat Provincial Public, as Prosecutor, prosecuted the defendant on a charge of owning a legally registered fishing vessel having a size of one hundred and fifty gross tonnage or higher and operating a commercial fishing activity therewith without installing a vessel monitoring system and maintaining the operability of such system at all times as required under section 81(1) of the Emergency Decree on Fisheries, B.E. 2558 (2015), as amended by the Emergency Decree on Fisheries (No. 2), B.E. 2560 (2017). The defendant objected that section 151 paragraph four of the Emergency Decree on Fisheries, B.E. 2558 (2015), which prescribed a fine of four million baht for an offence under section 81(1), was an unreasonable and disproportionate penalty and did not give the court a discretion to lower the fine to an appropriate amount. Moreover, such penalty under section 151 paragraph four was significantly higher than section 151 paragraph one, paragraph two and paragraph three. Thus, the provision was a restriction of rights or liberties of the people beyond necessity, disproportionately increased a burden and restricted a person's right or liberty to engage in an occupation.

2. The preliminary issue

The preliminary issue was whether or not the Constitutional Court could accept this objection for a ruling under section 212 paragraph one of the Constitution.

After deliberation, it was found as follows. Such provision of law was to be applied by Narathiwat Provincial Court to a case. Upon the defendant objecting with the reason

---

* Published in the Government Gazette Vol. 137, Part 80a, dated 5th October B.E. 2563 (2020)

that such provision of law was contrary to or inconsistent with the Constitution and the Constitutional Court had not yet rendered a ruling relating to such provision, the case was therefore in accordance with section 212 paragraph one of the Constitution. Thus, The Constitutional Court accepted this case for consideration. In the interest of the proceedings, the court directed the Director-General of the Department of Fisheries and Secretary-General of the Council of State to give a statement and submit information.

3. Reply to the relevant agencies

The Director-General of the Department of Fisheries and Secretary-General of the Council of State submitted a reply that the Emergency Decree on Fisheries, B.E. 2558 (2015) was enacted to reform the management of aquatic living resources and fisheries in line with international standards, and to impose administrative and criminal penalties to be proportional to the severity of the offence and benefits gained by the offender, and abolished the imprisonment with a single fine which was consistent with the United Nations Convention on Law of the Sea 1982. As for the owner of a vessel under section 81(1), they had to install a vessel monitoring system for monitoring, inspection, control and surveillance to prevent the unlawful fishing activities. If such provision was violated, section 151 prescribed a fine and the fine level to be proportional to the size of the vessel used for wrongdoings by considering the fishing capacity to prevent, deter, and eliminate the severe offence, which affected on the security of aquatic living resources, in fishing activities in line with the International Standard and International Obligation.

4. The issues considered by the Constitutional Court

The issues considered by the Constitutional Court was whether or not section 151 paragraph four of the Emergency Decree on Fisheries, B.E. 2558 (2015) was contrary to or inconsistent with section 4, section 26, section 29 and section 40 of the Constitution.

After deliberation, it was found as follows. Section 81(1) and section 151 paragraph four of the Emergency Decree on Fisheries, B.E. 2558 (2015) was one of several measures for preventing, deterring and eliminating unlawful fishing activities. Such measure took into account of the severity of the offence pursuant to the vessel size and the benefits gained by the offender and prescribed only a fine to penalize the offender in accordance with crime policies directed at penalizing the assets obtained from the infringement instead of imprisonment, based on consideration that the damages effected on aquatic living resources and benefits obtained by the offender, in order to cut off the motivation of wrongdoings. As for the fine level, it was set in proportion to the size of vessel, which took into account the fishing capacity. Pursuant to section 151 paragraph four, it prescribed an offender who used a vessel from one hundred and fifty gross tonnage or greater would be liable to a fine of four million baht. Even though such fine level was high and was stated as a single fine without a minimum or maximum level, it was consistent with the principle of proportionality

of penalty in accordance with the vessel size, which was in line with the value of catch obtained from the commission of offence. Moreover, the court had its discretion to reduce such penalty where there was a cause under section 78 of the Penal Code, as appropriate to a particular case because the prescription of such fine was therefore proportional to the seriousness of the infringement and benefits obtained by the offender. Despite such provision restricting certain liberties of a person to engage in an occupation, such restriction of liberty had the purpose of preserving the security of aquatic living resources, being a component of national economic security, which was in accordance with the conditions set forth under section 40 paragraph two of the Constitution. The provision was therefore not inconsistent with the rule of law, nor did it increase the burden or restricted a right or liberty of a person, specifically the liberty to engage in an occupation, disproportionately to the cause. The law applied generally and did not target a specific case or person. Furthermore, the law did not affect human dignity or the equality of persons, and did not impose a penalty to a person at a level which was severer than as provided by the law in force at the time of the offence.

5. Ruling of the Constitutional Court

By virtue of the aforesaid reasons, the Constitutional Court held that section 151 paragraph four of the Emergency Decree on Fisheries, B.E. 2558 (2015) was neither contrary to nor inconsistent with section 4, section 26, section 29 and section 40 of the Constitution.

The quorum of the Constitutional Court consisted of Mr. Worawit Kangsasiatiam, Mr. Tweekiat Menakanist, Mr. Nakharin Mektrairat, Mr. Punya Udchachon, Mr. Udom Sittiwirattham, Mr. Wiroon Sangtian, Mr. Chiranit Havanond and Mr. Noppadon Theppitak.

Summary of Constitutional Court Ruling No. 15/2563 (2020)

Dated 23rd September B.E. 2563 (2020)*

Re: The President of the House of Representatives referred an application for a Constitutional Court ruling under section 82 of the Constitution on whether or not the membership of the House of Representatives of Miss Pareena Kraikupt terminated under section 101(7) in conjunction with section 185(1) of the Constitution and the membership of the House of Representatives of Miss Srinual Boonlue terminated under section 101(7) in conjunction with section 185(2) of the Constitution.

.....

1. Summary of Background and Facts

Fifty-seven Members of the House of Representatives entered their names in a petition to the President of the House of Representatives, applicant, requesting for a referral of an application to the Constitutional Court for a ruling that the membership of the House of Representatives of Miss Pareena Kraikupt, 1st respondent, and Miss Srinual Boonlue, 2nd respondent, terminated under section 82 paragraph one of the Constitution. It was stated that the 1st respondent attended a meeting with officials of the Royal Forest Department and related agencies to consider the establishment of a community forest in a national forest area and informed the meeting that she would reiterate, coordinate, accelerate and closely monitor to ensure that such area became a community forest at an earlier date. Such conduct constituted a use of status or office of a Member of the House of Representatives to carry out any act having the character of an interference or intervention, for the direct or indirect benefit of oneself or another person or political party, with respect to the performance of a routine official function or duty of a government official, employee or worker of a government agency, State agency, State enterprise, State majority-owned enterprise or local government as provided under section 185(1) of the Constitution. As for the 2nd respondent, she brought administrators of Jom Thong Hospital, Chiang Mai Province, to meet Mr. Anutin Charnvirakul, the Minister of Public Health, to request budgetary appropriations for Jom Thong Hospital. Such an act constituted a use of status or office of a Member of the House of Representatives to carry out any act having the character of an interference or intervention, for the direct or indirect benefit of oneself or another person or political party, being an act in a manner that would cause oneself to be involved in the expenditure of budgetary appropriations or the grant of approval for the implementation of a project of an agency as provided under section 185(2) of the Constitution. Thus, there were causes for termination of the membership of the House of Representatives of both respondents pursuant to section 101(7) of the Constitution.

---

* Published in the Government Gazette Vol. 137, Part 85a, dated 19th October B.E. 2563 (2020).

2. Preliminary Issue

The preliminary issue was whether or not the Constitutional Court had the competence to accept the application for a ruling under section 82 of the Constitution.

After deliberations, it was found as follows. It was found on the facts that Members of the House of Representatives constituting not less than one-tenth of the existing Members of the House of Representatives in the House of Representatives had entered their names in a petition to the application to refer an application pursuant to section 82 paragraph one of the Constitution in conjunction with section 7(5) of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court, B.E. 2561 (2018). The Constitutional Court therefore ordered the acceptance of the application. However, the facts in the application did not show a cause for suspicion that both respondents had committed the acts complained. Hence, orders to restrain both respondents from performing duties were not issued.

3. Reply to Allegations

The 1st respondent gave the following reply. She was invited to attend a meeting with relevant government officials and other people to hear problems in the survey of land for the establishment of a community forest. By declaring to the meeting that she was going to reiterate, coordinate, accelerate and closely monitor the operations to ensure more immediate establishment of community forest, the 1st respondent was following up on complaints. If there was no progress, or the inspection process carried out by relevant agencies was delayed, the 1st respondent would submit a motion for interpellation to the relevant Minister or introduce the matter in the process of the House of Representatives. Her actions did not constitute the use of status as a Member of the House of Representatives to interfere or intervene in the performance of official functions or operation of a routine duty of a government official.

The 2nd respondent gave the following reply. She met the Minister of Public Health and submitted a copy of a letter notifying problems on insufficiency of accommodation for the staff of Jom Thong Hospital. The administrators of Jom Thong Hospital were not in attendance. The action was an assistance extended to remedy problems faced by the public without constituting an act to interfere or intervene for the benefit of oneself, of another person or political party.

4. Issues Considered by the Constitutional Court

The Constitutional Court determined that the following issues had to be decided.

The first issue was whether or not, and if so when, the 1st respondent's membership of the House of Representatives terminated under section 101(7) in conjunction with section 185(1) of the Constitution.

The second issue was whether or not, and if so when, the 2nd respondent's membership of the House of Representatives terminated under section 101(7) in conjunction with section 185(2) of the Constitution.

After deliberations, it was found as follows. Under the democratic parliamentary system, the Constitution provided for a check and balance between the executive and the legislature. The legislature, in addition to the duties and powers to legislate laws had the duties and powers to scrutinize the performance of duties by the executive. Such scrutiny had to be within the appropriate and necessary limits to as proper and necessary for the adequate and fair check and balance of powers. If the power of scrutiny of the legislature was too little, such scrutiny of exercise of powers by the executive could not be done efficiently. On the other hand, excessive powers could lead to an interference or intervention in the performance of duties by the executive. Section 114 of the Constitution provided the general principle on the framework of performance of duties to ensure that Members of the House of Representatives were independent and able to perform duties for the common interest of the nation and wellbeing of the people.

It was found on the facts that the 1st respondent attended a meeting with government officials from relevant agencies and other people in relation to the establishment of a community forest. The 1st respondent declared to the meeting that she would reiterate, coordinate, accelerate and closely monitor operations to promote more immediate establishment of a community forest. The conduct was merely a follow up of the public's complaint to secure the State official's compliance with duties provided by law. The conduct did not constitute a use of status or office of the Member of the House of Representatives in a way which was an interference or intervention of the performance of an official function or operation of a routine duty by a government official and State official for the direct or indirect benefit of oneself, or of another person or political party. As for the 2nd respondent's meeting with the Minister of Public Health and submission of a letter notifying problems regarding insufficient accommodation for staff of Jom Thong Hospital, such conduct was merely a submission of notice to the Minister of Public Health. There did not appear to be circumstances of involvement in the expenditure of a budgetary fund or approval of a project of the Ministry of Public Health. Thus, the conduct was not a use of status or office of a Member of the House of Representatives by way of interference or intervention to involve oneself in the expenditure of budgetary funds or approval of a project of the Ministry of Public Health for the direct or indirect benefit of oneself, of another person or political party.

5. Ruling of the Constitutional Court

The Constitutional Court held that the 1st respondent's membership of the House of Representatives did not terminate under section 101(7) in conjunction with section 185(1) of the Constitution, and that the 2nd respondent's membership of the House of Representatives did not terminate under section 101(7) in conjunction with section 185(2) of the Constitution.

The quorum of the Constitutional Court consisted of Mr. Worawit Kangsasiatam, Mr. Twekiat Menakanist, Mr. Nakharin Mektrairat, Mr. Punya Udchachon, Mr. Udom Sittiwiratham, Mr. Wiroon Sangtian, Mr. Chiranit Havanond and Mr. Noppadon Theppitak.

Summary of Constitutional Court Ruling No. 16/2563 (2020)

Dated 30th September B.E. 2563 (2020)*

Re: Whether or not section 226/3, section 227 and section 227/1 of the Criminal Procedure Code were contrary to or inconsistent with section 3 paragraph two, section 4 and section 29 paragraph two of the Constitution.

.....

1. Summary of Background and Facts

The Bangkok South Kwaeng Court referred an objection of the 2nd defendant (Mr. Jirapan Sripanjakul) in Black Case No. *Or* 439/2561 to the Constitutional Court for a ruling under section 212 of the Constitution on whether or not section 226/3, section 227 and section 227/1 of the Criminal Procedure Code were contrary to or inconsistent with section 3 paragraph two, section 4 and section 29 paragraph two of the Constitution. The facts in the letter referring the 2nd defendant's objection and supporting document could be summarised as follows. The plaintiff charged against the 2nd defendant for criminal offences of forging documents and using forged documents. On the date of preliminary hearing, the plaintiff was not present before the court. The plaintiff's lawyer was present before the court and adduced himself as a witness to give testimony. The Court ordered the acceptance of the case for trial. The 2nd defendant objected that the provisions of section 226/3, section 227 and section 227/1 of the Criminal Procedure Code did not provide an absolute prohibition of a court from admitting hearsay evidence but granted the court a discretion to weight all evidences and include hearsay evidence in the case proceedings. As a consequence, in this case, the Court admitted the lawyer's hearsay testimony and accepted the case for trial. The provisions in all three sections were therefore contrary to or inconsistent with the rule of law, equality and personal liberty, as well as the presumption of innocence of a suspect or defendant in a criminal case.

2. Preliminary Issue

The preliminary issue was whether or not the Constitutional Court had the competence to accept this objection for consideration under section 212 paragraph one of the Constitution.

After deliberations, it was found that such provisions of law were provisions which the Bangkok South Kwaeng Court was going to apply to a case. Upon the 2nd defendant raising an objection together with reasons that such provisions of law were contrary to or inconsistent with the Constitution, and that the Constitutional Court had not yet rendered

---

* Published in the Government Gazette Vol. 137, Part 89a, dated 26th October B.E. 2563 (2020).

a ruling in relation to such provisions, the case was in accordance with section 212 paragraph one of the Constitution. An order was therefore issued to accept the case for consideration.

3. Issues Considered by the Constitutional Court

The issues considered by the Constitutional Court were whether or not section 226/3, section 227 and section 227/1 of the Criminal Procedure Code were contrary to or inconsistent with section 3 paragraph two, section 4 and section 29 paragraph two of the Constitution.

After deliberations, it was found as follows. The law on evidence under the Criminal Procedure Code was revised in 2008 to introduce more flexibility in the admissibility of evidence. An important principle in the admissibility of evidence in a criminal case was that all types of evidence which had the character of indicating the facts in a case was admissible as evidence in the case. However, the evidentiary weight given to evidence depended on its value in terms of proving facts by such type of evidence. A court had an important role in proving the truth and had the discretionary power to find facts that were closest to the truth. The admission of evidence and exclusion of evidence was therefore not strict. The court was able to admit any evidence that was capable of proving an offence or innocence of a defendant in a criminal case, provided that the evidence was not obtained from an inducement, promise, threat, deceit or other wrongful act. As for hearsay evidence, due to its defective nature giving varying weight and minimal proof value, section 226/3 therefore prohibited the court from admitting such evidence. Such prohibition was, however, not strict. The court had a discretion to admit hearsay evidence under the exception in section 226/3 paragraph two whilst the relevant counterparty was still granted a right to object against the admissibility of hearsay evidence. In addition, in order to protect a defendant in a criminal case, section 227/1 reiterated that the court had to accept hearsay evidence with caution. Finally, section 227 provided that if there was doubt of the defendant's guilt, the defendant should be given the benefit of doubt. Therefore, section 226/3, section 227 and section 227/1 of the Criminal Procedure Code, which clearly provided the principle on admissibility and weighing of evidence in a criminal case, were congruent and provided for the benefit of the fact-finding process in a criminal case. The provisions were therefore in accordance with the rule of law, applied to parties equally and gave the parties the right to defend a case fully without any discrimination against a person. The provisions did not violate human dignity, rights, liberties and equality of persons. Furthermore, the provisions did not provide for a presumption of guilt of a suspect or defendant prior to a final judgment convicting such person for an offence.

4. Ruling of the Constitutional Court

The Constitutional Court held that section 226/3, section 227 and section 227/1 of the Criminal Procedure Code were neither contrary to nor inconsistent with section 3

paragraph two, section 4 and section 29 paragraph two of the Constitution.

The quorum of the Constitutional Court consisted of Mr. Worawit Kangsasiatam, Mr. Tweekiat Menakanist, Mr. Nakharin Mektrairat, Mr. Punya Udchachon, Mr. Udom Sittiwirattham, Mr. Wiroon Sangtian, Mr. Chiranit Havanond and Mr. Noppadon Theppitak.

Summary of Constitutional Court Ruling

No. 17/2563 (2020)

Dated 7th October B.E. 2563 (2020)*

Re: The Ombudsman submitted a matter to the Constitutional Court for a ruling under section 231(1) of the Constitution on whether or not section 5, section 8 and section 13 of the Subpoena Order of a Parliamentary Committee of the House of Representatives and Senate Act, B.E. 2554 (2011) raised constitutional questions under section 129 of the Constitution.

.....

1. Summary of background and facts

The Ombudsman (applicant) requested for a Constitutional Court ruling under section 231(1) of the Constitution. The facts in accordance with the objection of the defendant and supporting documents could be summarised as follows.

Mr. Paiboon Nititawan filed a petition to request the applicant refer a matter together with an opinion to the Constitutional Court, stating that section 5, section 8 and section 13 of the Subpoena Order of a Parliamentary Committee of the House of Representatives and Senate Act, B.E. 2554 (2011) raised constitutional questions under section 129 of the Constitution. The applicant was of the opinion that such law was enacted by virtue of section 135 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007), which provided that a parliamentary committee had the power to issue an order to subpoena documents from any person or summon a person to give facts or opinions on businesses performed or matters under inquiry or study. Thereafter, section 129 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017) provided that a parliamentary committee had the power to summon a document from any person or summon a person to give facts or opinions on businesses performed or matters under inquiry or study and specifically stipulated the procedures of enforcement. Moreover, the Commission of the House of Representatives and the Senate had not any power to issue an order to subpoena documents or persons as provided under section 135 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007). The applicant therefore submitted an application together with an opinion to the Constitutional Court for a ruling under 231(1) of the Constitution on whether or not section 5, section 8 and section 13 of the Subpoena Order of a Parliamentary Committee of the House of Representatives and Senate Act, B.E. 2554 (2011) raised constitutional questions under section 129 of the Constitution.

---

* Published in the Government Gazette Vol. 137, Part 89a, dated 26th October B.E. 2563 (2020)

2. The preliminary issue

The preliminary issue was whether or not the Constitutional Court had the competence to accept the application for a ruling under section 231(1) of the Constitution.

After deliberation, it was found as follows. The case was in accordance with section 231(1) of the Constitution, and section 7(1) of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court, B.E. 2561 (2018). Thus, the Constitutional Court accepted this case for consideration.

3. The issues considered by the Constitutional Court

The issues considered by the Constitutional Court was whether or not section 5, section 8 and section 13 of the Subpoena Order of a Parliamentary Committee of the House of Representatives and Senate Act, B.E. 2554 (2011) raised constitutional questions under section 129 of the Constitution.

After deliberation, it was found as follows. Section 129 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017) had a clear intent to change the principle and essence of proceedings of parliamentary committees by amending the principle of section 135 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007) that the powers of the parliamentary committee as having the power to “summon” instead of the power to “issue a subpoena order”, and the duties of a parliamentary committee were also amended from the term “inquiry” to “inquiry of facts” since the functions of a parliamentary committee was to find facts, not being an investigation or inquiry conducted under the Criminal Procedure Code, by providing its legal force in section 129 paragraph five, being a mandatory provision. Moreover, the minister was entrusted to take responsibility to the business under factual inquiry or study of the committee had the duty to order a state official under command or supervision to give facts, submit documents or give opinions as summoned by the parliamentary committee in order to achieve the objectives of the parliamentary committee in effectively supporting the functions of the National Assembly. Thus, the prescription of criminal penalties on a violator of a subpoena order issued by the parliamentary committee was inconsistent with the purposes of imposing a criminal penalty upon a person and the seriousness of the offence because a violation of a subpoena order or failure to give facts or submit documents to a parliamentary committee did not constitute a serious offence or caused harm which would affect the outcome of the matter under factual inquiry, as opposed to criminal proceedings and did not prejudice overall public order or the good morals of the people. Hence, section 5 of the Subpoena Order of a Parliamentary Committee of the House of Representatives and Senate Act, B.E. 2554 (2011), which provided for the power of a parliamentary committee to issue an order to subpoena a document from any person or to summon a person to give facts or opinions on a business performed or on a matter under inquiry or study, section 8 which provided for procedures for issuing a summons and section 13 which provided criminal

penalties for a person who violated or failed to comply with a summons of the parliamentary committee, affected the rights and liberties of a person, unreasonably imposed a burden or restricted a right or liberty of a person and constituted a provision that was inconsistent with the principle under section 129 of the Constitution, was therefore contrary to or inconsistent with section 129 of the Constitution.

4. Ruling of the Constitutional Court

By virtue of the aforesaid reasons, the Constitutional Court held that section 5, section 8 and section 13 of the Subpoena Order of a Parliamentary Committee of the House of Representatives and Senate Act, B.E. 2554 (2011) was contrary to or inconsistent with the Constitution, raising constitutionality issues under section 129 of the Constitution.

The quorum of the Constitutional Court consisted of Mr. Worawit Kangsasiatam, Mr. Twekiat Menakanist, Mr. Nakharin Mektrairat, Mr. Punya Udchachon, Mr. Udom Sittiwirattham, Mr. Wiroon Sangtian, Mr. Chiranit Havanond and Mr. Noppadon Theppitak.

Summary of Constitutional Court Ruling No. 18-19/2563 (2020)

Dated 28th October B.E. 2563 (2020)*

Re: The President of the House of Representatives referred an application to the Constitutional Court for a ruling under section 82 of the Constitution on whether or not the membership of the House of Representatives of 41 members terminated under section 101(6) in conjunction with section 98(3) of the Constitution.

.....

1. Summary of Background and Facts

Mr. Piyabutr Saengkanokkul, Member of the House of Representatives, and others, a total of 66 persons, together with Mr. Chamnan Chanruang, Member of the House of Representatives, and others, a total of 74 persons, submitted a total of two applications to the applicant that 41 members of the House of Representatives were disqualified under section 101(6) in conjunction with section 98(3) of the Constitution due to ownership or shareholding of a newspaper or any mass media business. The applicant was of the opinion that the Members of the House of Representatives had entered their names in each petition in a number not less than one-tenth of the total number of the existing Members of the House of Representatives. Both applications were therefore referred to the Constitutional Court for a ruling under section 82 on whether or not such membership of 41 persons terminated under section 101(6) in conjunction with section 98(3) of the Constitution and ordered such Members of the House of Representatives to refrain from performing duties until the Constitutional Court rendered its ruling.

2. Preliminary Issue

The preliminary issue was whether or not the Constitutional Court had the competence to accept both applications for a ruling under section 82 of the Constitution.

After deliberations, it was found as follows. It was found on the facts under both applications and supporting documents that the objects stated in the certificates of juristic person registration of the Department of Business Development, Ministry of Commerce, issued to the partnerships or companies of the nine respondents were objects which were not related to the operation of a newspaper or any mass media business. As for the remaining 32 respondents, the cases were in accordance with section 82 paragraph one in conjunction with section 7(5) of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court, B.E. 2561

---

* Published in the Government Gazette Vol. 137, Part 97a, dated 26th November B.E. 2563 (2020).

(2018), the Constitutional Court therefore ordered the acceptance of applications only with respect to the 32 respondents for consideration. The respondents were instructed to submit replies to the allegation. As for the motion for all 32 respondents to refrain from performing duties, there was not a finding of a cause for suspicion of cases as petitioned under section 82 paragraph two of the Constitution. Hence, the prerequisites for ordering the 32 respondents to refrain from performing duties were not satisfied.

During proceedings in the Constitutional Court, the applicant submitted a letter giving notice that the the 7th respondent's membership of the House of Representatives terminated under section 101(13) of the Constitution due to a final judgment of imprisonment, and the 22nd and 23rd respondents' membership of the House of Representatives terminated under section 101(3) of the Constitution due to resignations. The Constitutional Court therefore ordered the expungement of case in regard to those respondents. The remaining 29 respondents shall be tried by the Constitutional Court.

3. Issues Considered by the Constitutional Court

The issue considered by the Constitutional Court was whether or not, and if so when, the membership of the House of Representatives of 29 persons terminated under section 101(6) in conjunction with section 98(3) of the Constitution.

The preliminary question considered was whether or not on the day of election of Members of the House of Representatives, the businesses of the 29 respondents operated a newspaper or any mass media business under section 98(3) of the Constitution. If any respondent's business operated a newspaper or mass media business under section 98(3) of the Constitution, the following question was whether or not such respondent was an owner or shareholder of such business. Upon consideration of the facts under the application, replies to allegations, inquiries of witnesses and evidence from the relevant agencies, it was found that the businesses of all 29 respondents were not businesses which were managed as a media for transmission of news, messages and contents to the public that was capable of conveying meaningful materials to the general public. The businesses therefore did not operate a newspaper or mass media business that was prohibited under the Constitution.

4. Ruling of the Constitutional Court

The Constitutional Court held that the membership of all 29 respondents did not terminate under section 101(6) in conjunction with section 98(3) of the Constitution.

The quorum of the Constitutional Court consisted of Mr. Worawit Kangsasiatiam, Mr. Twekiat Menakanist, Mr. Nakharin Mektrairat, Mr. Punya Udchachon, Mr. Udom Sittiwirattham, Mr. Wiroon Sangtian, Mr. Chiranit Havanond and Mr. Noppadon Theppitak.

Summary of Constitutional Court Ruling No. 20/2563 (2020)

Dated 28th October B.E. 2563 (2020)*

Re: The President of the House of Representatives referred an application to the Constitutional Court for a ruling under section 82 of the Constitution on whether or not the membership of the House of Representatives of 33 members terminated under section 101(6) in conjunction with section 98(3) of the Constitution.

.....

1. Summary of Background and Facts

Mr. Chaiwut Thanakamanusorn, Member of the House of Representatives, and others, a total of 51 persons, submitted an application to the applicant stating that 33 Members of the House of Representatives disqualified under section 101(6) in conjunction with section 98(3) of the Constitution due to owners or shareholders in a newspaper or any mass media business. The applicant was of the opinion that the Members of the House of Representatives had entered their names in a petition in a number not less than one-tenth of the total number of the existing Members of the House of Representatives. The application was therefore referred to the Constitutional Court for a ruling under section 82 on whether or not the membership of the House of Representatives of 33 persons terminated under section 101(6) in conjunction with section 98(3) of the Constitution.

2. Preliminary Issue

The preliminary issue was whether or not the Constitutional Court had the competence to accept the application for consideration under section 82 of the Constitution.

After deliberations, it was found as follows. It was found on the facts as stated in the application and supporting documents that the objects pursuant to the certificate of registration of juristic person of the Department of Business Development, Ministry of Commerce, issued to Rungruengsiam Sumicon Company Limited of Mr. Wuttinan Boonchu, was not associated with the operation of a newspaper or any mass media business. As for the remaining 32 respondents, the cases were found to be in accordance with section 82 paragraph one of the Constitution in conjunction with section 7(5) of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court, B.E. 2561 (2018). The Constitutional Court therefore ordered the acceptance of the application only with respect to the 32 respondents for consideration and allowed the respondents to submit a reply to the allegations. As for the order to restrain the thirty-two respondents from performing duties, section 82 paragraph two

---

* Published in the Government Gazette Vol. 137, Part 97a, dated 26th November B.E. 2563 (2020).

of the Constitution provided that there had to “appear reasonable cause for suspicion that the respondent has the case as petitioned.” As there was not yet any finding of a cause for suspicion of a case as petitioned under section 82 paragraph two of the Constitution, the prerequisite for ordering the 32 respondents to refrain from performing duties was not yet satisfied.

During case proceedings in the Constitutional Court’s trial, the applicant submitted a letter giving notice that the membership of the House of Representatives of the 1st, 4th and 5th respondents, who were executive committee members of Future Forward Party, terminated under section 101(6) in conjunction with section 98(5) of the Constitution due to Constitutional Court Ruling No. 5/2563 (2020) which dissolved Future Forward Party and revoked the right to election candidacy of the mentioned person. The Constitutional Court therefore ordered the expungement of case in regard to those respondents. There remained 29 respondents for the Constitutional Court to make a ruling in this case.

3. Issue Considered by the Constitutional Court

The issue considered by the Constitutional Court was whether or not, and if so when, the membership of the House of Representatives of 29 persons terminated under section 101(6) in conjunction with section 98(3) of the Constitution.

The preliminary question which had to be decided was whether or not on the date of application for candidacy in the election of Members of the House of Representatives, the businesses of 29 respondents involved an operation of newspaper or any mass media business under section 98(3) of the Constitution. If the business of any respondent involved the operation of a newspaper or any mass media business under section 98(3) of the Constitution, a subsequent question was whether or not such respondent was an owner or shareholder of such business. Upon consideration of the facts in the application, replies to the allegation, inquiry of witnesses and evidence of relevant agencies, it was found as follows. The 2nd respondent ran two companies; namely (1) Head Up Production Company Limited, with respect to the business relating to hire for production of television programmes, documentaries, drama series, movies, advertisement reels and series, and (2) Am Fine Production Company Limited, with respect to the business of production of movie media, advertisements, radio, television, publication and performing media, which were businesses acting as media for transmission of news, information and contents to the public capable of conveying meanings to the general population. Even though there was no evidence that those two companies had ever filed an application or received a license to operate the business under the relevant laws, the companies were capable of taking action to obtain a license as stated under their object as added and pursuant to Form *Sor Sor Chor*. 1, in which an intent was shown with respect to the objective of establishing a company to operate a business relating to the mass media, being a business within the definition of section 98(3) of the Constitution. As for the businesses of all the remaining 28 respondents, they were not businesses of intermediaries in the transmission of news, information and contents to the

public capable of conveying meaningful materials to the general public. Hence, they were not newspaper or any mass media businesses that were prohibited under the Constitution.

The following question considered was whether or not the 2nd respondent was a shareholder in such a business. It was found as follows. The 2nd respondent was not listed as a shareholder of the Head Up Production Company Limited, but Miss Nanmanas Kraiha was listed instead. The 2nd respondent was not listed as a shareholder of the Am Fine Production Company Limited, but Mr. Nattawat Sukapisit was listed instead. However, there were suspicious and unusual circumstances in the annual general meeting of shareholders of both companies. The 2nd respondent did not state details relating to the meetings and did not show any evidence of an actual meeting. Furthermore, the 2nd respondent did not provide details relating to the transfer of shares and did not show evidence that was capable of proving the facts to the Constitutional Court. Despite the Constitutional Court giving the 2nd respondent the opportunity to prepare an additional reply to the allegations as regards details pertaining to the shareholding and transfer of such shares, the 2nd respondent did not give details and did not appear before the Constitutional Court inquiry to prove such facts. Due to those several suspicions and all the circumstances of the case, it was found on the facts that the 2nd respondent did not transfer shares on 11th January B.E. 2562 (2019). The 2nd respondent was therefore a shareholder in Head Up Production Company Limited and Am Fine Production Company Limited, which operated a newspaper or mass media business on 6th February B.E. 2562 (2019), which was the day Future Forward Party submitted a list of candidates for the election of party-list Members of the House of Representatives to the Election Commission of Thailand.

It was found on the facts that the 2nd respondent was a party-list Member of the House of Representatives for Future Forward Party and a shareholder in Head Up Production Company Limited and Am Fine Production Company Limited, which operated newspaper and mass media businesses on 6th February B.E. 2562 (2019), being the date when Future Forward Party submitted a list of candidates for the election of party-list Members of the House of Representatives to the Election Commission of Thailand. Such shareholding prohibited the 2nd respondent from exercising the right to election candidacy of Members of the House of Representatives under section 98(3). Therefore, the 2nd respondent's membership of the House of Representatives terminated under section 101(6) in conjunction with section 98(3) of the Constitution as of 6th February B.E. 2562 (2019).

Upon a ruling of termination of the 2nd respondent's membership of the House of Representatives as a party-list Member of Future Forward Party, there was a vacancy in the office of party-list Member of the House of Representatives as from the day the ruling was duly read to the parties, namely 28th October B.E. 2563 (2020). However, Future Forward Party did not have a member in the subsequent order of the list to replace the vacant office since the Constitutional Court had already dissolved the party. As a consequence, there was cause for the party-list Members of the House of Representatives to consist of the remaining Members pursuant to section 105 paragraph one (2) in conjunction with section 83 paragraph three of the Constitution.

4. Ruling of the Constitutional Court

The 2nd respondent's membership of the House of Representatives terminated under section 101(6) in conjunction with section 98(3) of the Constitution as from the day of application for election candidacy of Members of the House of Representatives, namely 6th February B.E. 2562 (2009). The day of Constitutional Court reading of the ruling to the parties was deemed as the day of vacancy of office of the party-list Member of the House of Representatives. As a consequence, the party-list Members of the House of Representatives consisted of the remaining Members pursuant to section 105 paragraph one (2) in conjunction with section 83 paragraph three of the Constitution. As for the remaining 28 respondents, it was held that those respondents' membership of the House of Representatives did not terminate.

The quorum of the Constitutional Court consisted of Mr. Worawit Kangsasiatiam, Mr. Twekiat Menakanist, Mr. Nakharin Mektrairat, Mr. Punya Udchachon, Mr. Udom Sittiwirattham, Mr. Wiroon Sangtian, Mr. Chiranit Havanond and Mr. Noppadon Theppitak.

Summary of Constitutional Court Ruling No. 21-28/2563 (2020)

Dated 18th November B.E. 2563 (2020)*

Re: Whether or not section 51, section 53, section 54 and section 67 of the Act on Expropriation and Acquisition of Immovable Properties, B.E. 2562 (2019), was contrary to or inconsistent with section 3, section 5, section 25 paragraph one and paragraph three, section 26, section 27 paragraph one, section 37 and section 77 of the Constitution.

.....

1. Summary of Background and Facts

The Central Administrative Court and the Supreme Administrative Court referred the objections of plaintiffs in a total of eight applications (Case No. 23/2562 (2019), Case No. 24/2562 (2019), Case No. 25/2562 (2019), Case No. 28/2562 (2019), Case No. 29/2562 (2019), Case No. 30/2562 (2019), Case No. 34/2562 (2019), Case No. 36/2562 (2019)) to the Constitutional Court for a ruling under section 212 of the Constitution. The Constitutional Court found that the cases raised the same issue for ruling and therefore consolidated the case proceedings. The cases could be summarised as follows. All plaintiffs filed a plaint against the Expressway Authority of Thailand and others to the Central Administrative Court. All eight plaintiffs were owners of land situated in the area that was to be expropriated under the Royal Decree Determining the Boundary of Land to be Expropriated in the Localities of Lat Phrao District, Bueng Kum District, Bang Kapi District, Huai Khwang District, Khlong Toei District and Phra Khanong District, Bangkok, B.E. 2533 (1990), for the construction of the Ramintra-Ajnarong expressway. Thereafter, the Act on Expropriation of Immovable Properties for the Construction of Ramintra-Ajnarong Expressway in the Localities of Lat Phrao District, Bueng Kum District, Bang Kapi District, Huai Khwang District, Khlong Toei District and Phra Khanong District, Bangkok, B.E. 2541 (1998), which expropriated land by virtue of powers under the Act on Expropriation of Immovable Properties, B.E. 2530 (1987). All eight plaintiffs raised the objection that the respondent utilised only part of the land and leased parts of the land to private entities. Such actions constituted an exploitation of expropriated land was contrary to the objectives of the expropriation. In addition, the land was not utilised within the time limit prescribed by law. It was therefore requested that the Central Administrative Court order the return of the disputed land to the plaintiffs or rescind the contract for sales of immovable property, as the case may be. In Case No. 30/2562 (2019) and Case No. 34/2562 (2019), the Central Administrative Court rendered a judgment instructing the respondent to

---

* Published in the Government Gazette Vol. 117, Part 103a, dated 16th December B.E. 2563 (2020).

register the transfer of land ownership with respect to the portion that was not utilised back to the plaintiff and transfer land for reversion to its previous status as a public path. The respondent appealed to the Supreme Administrative Court.

During the trials of the Central Administrative Court and the Supreme Administrative Court, the Expropriation and Acquisition of Immovable Properties Act, B.E. 2562 (2019), was promulgated. The applicants in all eight applications objected that section 51, section 53 and section 67 of the Expropriation and Acquisition of Immovable Properties Act, B.E. 2562 (2019), were contrary to or inconsistent with the Constitution because the said Act prescribed rules and time limits for an original owner or heir thereof to exercise the right to request for a return of land under section 53. Such a request had to be in accordance with rules under section 51, which provided that where an agency had expropriated land and initiated a project on any part of such land, it was deemed that actions had been taken in accordance with the objects of expropriation pursuant to the conditions under section 51 paragraph two. As a consequence, the original owner or heir would not have the right to request a return of the land. The transitory provision in section 67 was the law enacted to impose a retrospective effect. Moreover, in Case No. 36/2562 (2019), an additional objection addressed that section 29 paragraph two was a provision which barred the Administrative Court from legitimacy of the determination of compensation. Section 54 provided that the owner of immovable property requesting a return of land had to pay interests despite not being in default or a tortfeasor under civil law. All eight plaintiffs objected that such provision restricted a right or liberty of a person that was contrary to the rule of law. Such increase in burden or restriction of right or liberty of a person was disproportionate, which was contrary to or inconsistent with section 3, section 5, section 25 paragraph one and paragraph three, section 26, section 27 paragraph one and section 37 of the Constitution. Furthermore, the enactment of such law did not involve a public hearing, which was therefore not in accordance with section 77 of the Constitution.

2. Preliminary Issue

The preliminary issue was whether or not the Constitutional Court had the competence to accept the letters referring all eight objections for consideration under section 212 paragraph one of the Constitution.

After deliberations, it was found that section 51, section 53, section 54 and section 67 of such Act were provisions which would be applied in the Central Administrative Court and the Supreme Administrative Court. Upon all eight plaintiffs raising objections together with reasons why such provisions of law were contrary to or inconsistent with the Constitution, and that the Constitutional Court had not yet rendered a ruling in relation to such provisions, the case was in accordance with section 212 paragraph one of the Constitution. The Constitutional Court therefore ordered the acceptance of the applications for its trial. In the case of the plaintiff's application in Case No. 36/2562 (2019), objecting against section 29 paragraph two of the Expropriation and Acquisition of Immovable

Properties Act, B.E. 2562 (2019), since the Central Administrative Court was not going to apply such provision of law to the case, the case was therefore not in accordance with section 212 paragraph one of the Constitution. The application in this regard was therefore rejected.

3. Issues Considered by the Constitutional Court

The issues considered by the Constitutional Court were whether or not section 51, section 53, section 54 and section 67 of the Expropriation and Acquisition of Immovable Properties Act, B.E. 2562 (2019), were contrary to or inconsistent with section 3, section 5, section 25 paragraph one and paragraph three, section 26, section 27 paragraph one, section 37 and section 77 of the Constitution.

After deliberations, it was held as follows. The facts under all eight objections did not show reasons to support the objection on how the claimed provisions of the Expropriation and Acquisition of Immovable Properties Act, B.E. 2562 (2019), were contrary to or inconsistent with section 5 and section 25 paragraph one and paragraph three of the Constitution. The case was not in accordance with the rules under section 212 paragraph one of the Constitution. As for the objection that the legislative process was not consistent with section 77 of the Constitution, such a case had been specifically provided with a process for filing a motion or for an entitled person to file an application to the Constitutional Court under section 148 of the Constitution. Section 212 did not provide for a right to object that the process for enactment of the law was inconsistent with the Constitution. A decision on these issues was therefore not required.

The issues for consideration in this case were whether or not section 51, section 53, section 54 and section 67 of the Expropriation and Acquisition of Immovable Properties Act, B.E. 2562 (2019), were contrary to or inconsistent with section 3, section 26, section 27 paragraph one and section 37 of the Constitution. It was found as follows. Section 51 of the Expropriation and Acquisition of Immovable Properties Act, B.E. 2562 (2019), had an intent that was consistent with the rules for expropriation as provided in the Constitution to protect the rights of a person in property alongside reasonable public interests. A time limit was prescribed for a state agency to utilise the land pursuant to the objectives of expropriation within a reasonable timeframe, in order to commence preparations and operations of the project without delay. Actions had to be taken no later than five years as from the expiration of the effective date of the Royal Decree Determining the Boundary of Land to be Expropriated to be enacted, where such time limit prescribed by the Royal Decree had to be provided only as necessary, but not more than five years, or otherwise within the time limit prescribed by an Immovable Property Expropriation Act to be enacted, as the case may be. Section 51 paragraph two prescribed rules on the extent of project implementation by a State agency that would be deemed as a commencement of actions taken pursuant to the objectives of expropriation. In the case of a construction of a road, railway line, canal or other public activity requiring the use of land over a distance

exceeding ten kilometres, a commencement of project implementation on any section would be deemed as a commencement of actions pursuant to the objectives of the expropriation for the entire route. Such implementation had special characteristics. If the project could not be completed, there would be an impact on the entire project, thus causing an impediment to public interests. It was therefore necessary to provide an exception to deem utilisation of the land, as well as give the court the competence to examine the exercise of discretion to determine whether or not the State agency had utilised the land by commencing project implementation in any section in accordance with the rule of law. In this regard, facts could vary according the characteristics and type of project. As for the prescription of rules and time limit relating to the return of immovable property to the original owner or heir thereof exercising the right to request for a return of land under section 53 within a three-year period as from the expiration of the time limit under section 51, it was held that such period was reasonable. Moreover, the prescription of a rule that the original owner or heir thereof exercising the right to request for a return of land to return the compensation receive together with interests at a rate of seven and a half percent per annum pursuant to the provisions of section 54 was consistent with the general principles of law and the rate was reasonable to the cause for compensation of the actual value of money. An opportunity was also given to the original owner or heir to present proof for the return of monies to the extent not exceeding the market value of the land at the date of filing of request for return. Therefore, the provisions of section 51, section 53 and section 54 were neither contrary to nor inconsistent with the principle of protection of a person's right in property, not contrary to the rule of law, did not disproportionately increase a burden or restrict a right or liberty of a person, and was not contrary to the principle of equality.

As for the transitory provision in section 67 which provided that the provisions on the utilisation of expropriated land and return of expropriated land to the original owner or heir also applied *mutatis mutandis* to land expropriated from the effective date of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2521 (1978), to the day before the effective date of this Act, such provision was enacted to protect and recognise the property rights of an owner of land expropriated prior to the promulgation of this Constitution. The provision was intended to recognise a person's property rights, and not an encroachment or retroactive application of the law to penalise a person. The provision was therefore not contrary to the rule of law, not a provision specifically directed at any person, not contrary to or inconsistent with protection of a person's right in property, and not contrary to equality.

4. Ruling of the Constitutional Court

The Constitutional Court held that section 51, section 53, section 54 and section 67 of the Expropriation and Acquisition of Immovable Properties Act, B.E. 2562 (2019), were neither contrary to nor inconsistent with section 3, section 26, section 27 paragraph one and section 37 of the Constitution.

The quorum of the Constitutional Court consisted of Mr. Worawit Kangsasiatam, Mr. Tweekiat Menakanist, Mr. Nakharin Mektrairat, Mr. Punya Udchachon, Mr. Udom Sittiwirattam, Mr. Wiroon Sangtian, Mr. Chiranit Havanond, Mr. Noppadon Theppitak and Mr. Bunjongsak Wongprachaya

---

Summary of Constitutional Court Ruling No. 29/2563 (2020)

Dated 2nd December B.E. 2563 (2020)*

Re: The President of the House of Representatives submitted an application to the Constitutional Court for a ruling under section 170 paragraph three in conjunction with section 82 of the Constitution on whether or not the individual ministerial office of General Prayut Chan-o-cha, Prime Minister and Minister of Defense, terminated under section 170 paragraph one (4) in conjunction with section 160(5) and section 170 paragraph one (5), and in conjunction with section 186 paragraph one and section 184 paragraph one (3) of the Constitution.

.....

1. Summary of background and facts

A total of 55 Members of the House of Representatives entered their names in a petition to the applicant, alleging that the respondent used a residence in Infantry Division 1, being a military official residence, as a residence for the respondent and his family ever since holding office as Commander-in-Chief of the Royal Thai Army till present without paying rent, electricity and water bills to the military service. The respondent did not have any legal right to reside, which was deemed as a special benefit received from a government agency or state agency other than the treatment given to others by a government agency or state agency in the ordinary course of business. Such action constituted a conflict of prohibited interests under section 186 paragraph one in conjunction with section 184 paragraph one (3) of the Constitution, causing the termination of the individual ministerial office of the respondent under section 170 paragraph one (5) of the Constitution as well as a serious violation or non-compliance of ethical standards pursuant to the Ethical Standards of Constitutional Court Justices and Office Holders in Independent Organs, Including the Auditor-General and Head of Administrative Agency of the Constitutional Court and Independent Organs, B.E. 2561 (2018). The applicant, thus, submitted an application to the Constitutional Court for a ruling under section 170 paragraph three in conjunction with section 82 paragraph one of the Constitution.

2. The preliminary issue

The preliminary issue was whether or not the Constitutional Court had the competence to accept the application for a ruling under section 170 paragraph three in

---

* Published in the Government Gazette Vol.137, Part 104a, dated 22nd December B.E. 2563 (2020).

conjunction with section 82 paragraph one of the Constitution.

After deliberation, it was found as follows. Upon a finding of facts in accordance with the application and supporting documents, it was found that a number of the House of Representatives, which were not less than one-tenth of the total number of existing Member of the House of Representatives, had entered their names in a petition to the applicant for the submission of an application under section 82 paragraph one in conjunction with section 7(9) of the Organic Act on Procedures of the Constitutional Court, B.E. 2561 (2018). Thus, the Constitutional Court accepted this application for consideration and it was found that there was not already sufficient cause for suspicion with respect to the application. Hence, the respondent was not yet ordered to cease performance of duties pursuant to section 82 paragraph two of the Constitution.

3. The issues considered by the Constitutional Court

The issues considered by the Constitutional Court were whether or not, and if so, from when the individual ministerial office of the respondent terminated under section 170 paragraph one (4) in conjunction with section 160(5), section 170 paragraph one (5) in conjunction with section 186 paragraph one and section 184 paragraph one (3) of the Constitution.

After deliberation, it was found that residence where the respondent lived was reclassified as a guest residence of the Royal Thai Army. At present, this area is within the possession and official use of the Royal Thai Army with receipt of sponsorship for electricity and water costs under the Royal Thai Army Regulation on Residing in the Royal Thai Army Guest Residence, B.E. 2548 (2005). Moreover, the grant of such right was in line with the Royal Thai Army's customary practice in determining the right of a high-level commanding officer, who qualified for residence in the Royal Thai Army guest residence. Such Regulation came into effect prior to the respondent taking office as Commander-in-Chief of the Royal Thai Army and Prime Minister, as well; the office of Prime Minister was an important office of the nation. The state thus had the duty to of guarding the safety of the Prime Minister and his family as appropriate to the situation. Even though the state once designated some places as the official residence of the Prime Minister during tenure, such residence had not yet been maintained for newly provided at present. The Royal Thai Army's approval of use of the Royal Thai Army guest residence and sponsorship of electricity and water costs, to which the respondent once had such right while in office as Commander-in-Chief of the Royal Thai Army extended till present, and such Regulation remained in force and had not been repealed or revoked. The Royal Thai Army's grant of such right to a former high level commanding officer who also qualified under the Regulation in the same way as the respondent would be deemed as a grant of right to a person for being a former high level commanding officer of the Royal Thai Army, which was a treatment by the Royal Thai Army in the ordinary course of business, not an act which conferred the respondent with monies or any special benefit from the Royal Thai Army, which was a government agency, other than

what the Royal Thai Army would ordinarily treat others. Thus, the act was not prohibited under section 186 paragraph one in conjunction with section 184 paragraph one (3) of the Constitution. The respondent's individual ministerial office therefore did not terminate under section 170 paragraph one (5).

Upon a ruling that the respondent resided in the Royal Thai Army guest residence provided by the Royal Thai Army Regulation on Residing in the Royal Thai Army Guest Residence, B.E. 2548 (2005), this was therefore a case of a receipt permitted by regulation. Neither a case where individual interests prevailed over national interests, a case of an unlawful exploitation for personal gains, a request, demand, receipt or consent to receive a property or any other benefit which could prejudice the performance of duties nor an act of conflict between personal interests and common interests, whether directly or indirectly, except the receipt was permitted by provision of law, regulation or rule. Hence, the respondent did not seriously exhibit any circumstances of violation or non-compliance of ethical standards under section 160(5) of the Constitution that would cause the termination of individual ministerial office under section 170 paragraph one (4) of the Constitution.

4. Ruling of the Constitutional Court

By virtue of the aforesaid reasons, the Constitutional Court held that the respondent's individual ministerial office did not terminate under section 170 paragraph one (4) in conjunction with section 160(5) and section 170 paragraph one (5), and in conjunction with section 186 paragraph one and section 184 paragraph one (3) of the Constitution.

The quorum of the Constitutional Court consisted of Mr. Worawit Kangsasiatiam, Mr. Twekiat Menakanist, Mr. Nakharin Mektrairat, Mr. Punya Udchachon, Mr. Udom Sittiwirattham, Mr. Wiroon Sangtian, Mr. Chiranit Havanond, Mr. Noppadon Theppitak and Mr. Bunjongsak Wongprachaya

---

Summary of Constitutional Court Ruling No. 30/2563 (2020)

Dated 2nd December B.E. 2563 (2020)*

Re: Whether or not the Announcement of the National Council for Peace and Order No. 29/2557 (2014), Re: Persons Who Shall Report to Authorities Pursuant to Orders of the National Council for Peace and Order, dated 24th May B.E. 2557 (2014), and Announcement of the National Council for Peace and Order No. 41/2557 (2014), Re: Prescription of Offence for Violation or Non-Compliance with a Summons to Report to Authorities, dated 26th May B.E. 2557 (2014), were contrary to or inconsistent with section 4, section 26, section 27 paragraph one and paragraph three and section 29 paragraph one of the Constitution.

.....

1. Summary of background and facts

Dusit Kwaeng Court referred the objection of a defendant (Mr. Worachet Pakeerut) in Criminal Black Case No. Or 2074/2562 (2019) requesting for a Constitutional Court ruling under section 212 of the Constitution. The application could be summarized that the Announcement of the National Council for Peace and Order No. 29/2557 (2014) Re: Persons Who Shall Report to Authorities Pursuant to Orders of the National Council for Peace and Order, dated 24th May B.E. 2557 (2014), and Announcement of the National Council for Peace and Order No. 41/2557 (2014) Re: Prescription of Offence for Violation or Non-Compliance with a Summons to Report to Authorities, dated 26th May B.E. 2557 (2014) restricted rights and liberties of persons, contrary to the rule of law, since the provision prescribed criminal penalties which were disproportionate to the cause, contrary to or inconsistent with section 26 of the Constitution. In addition, the Announcement of the National Council for Peace and Order No. 29/2557 (2014) was enforced after the Order of the National Council for Peace and Order No. 5/2557 (2014) Re: Additional Persons Who Shall Report to Authorities, dated 24th May B.E. 2557 (2014) was a law which prescribed criminal penalties retrospectively with respect to the defendant, contrary to or inconsistent with section 29 of the Constitution. Furthermore, it was asserted that this Announcement had the characters of a threat, a violation of human dignity and an unfair discrimination against a person, contrary to or inconsistent with section 4 and section 27 of the Constitution.

---

* Published in the Government Gazette Vol 137, Part 104a, date 22nd December B.E. 2563 (2020)

2. The preliminary issue

The preliminary issue was whether or not the Constitutional Court had the competence to accept the objection for a ruling under section 212 of the Constitution.

After deliberation, it was found as follows. Such provision of law which the defendant objected was to be applied by the Dusit Kwaeng Court to a case. Upon the defendant objecting with the reason that such provision of law was contrary to or inconsistent with the Constitution and the Constitutional Court had not yet rendered a ruling relating to such provision, the case was therefore in accordance with section 212 paragraph one of the Constitution. Therefore, the Constitutional Court accepted this case for consideration.

3. The issues considered by the Constitutional Court

The issues considered by the Constitutional Court were whether or not the Announcement of the National Council for Peace and Order No. 29/2557 (2014) Re: Persons Who Shall Report to Authorities Pursuant to Orders of the National Council for Peace and Order, dated 24th May B.E. 2557 (2014), and Announcement of the National Council for Peace and Order No. 41/2557 (2014) Re: Prescription of Offence for Violation or Non-Compliance with a Summons to Report to Authorities, dated 26th May B.E. 2557 (2014) were contrary to or inconsistent with section 4, section 26, section 27 paragraph one and paragraph three, and section 29 paragraph one.

After deliberation, such act constituting a violation or non-compliance with both Announcements of the National Council for Peace and Order did not result in serious harm or affected society peace and order to the extent which required a criminal penalty in the form of an imprisonment term not exceeding 2 years or a fine not exceeding 40,000 baht, or both. Moreover, there were other legal measures which authorized an officer in the criminal justice process to enforce the law in line with the intent to preserve peace and resolve society's problems in a peaceful and orderly manner. Thus, the Announcement of the National Council for Peace and Order No. 29/2557 (2014) Re: Persons Who Shall Report to Authorities Pursuant to Orders of the National Council for Peace and Order, dated 24th May B.E. 2557 (2014), and Announcement of the National Council for Peace and Order No. 41/2557 (2014) Re: Prescription of Offence for Violation or Non-Compliance with a Summons to Report to Authorities, dated 26th May B.E. 2557 (2014), only with respect to the criminal penalties, where no reason for summons was given and where the only cause relied upon for the prescription of criminal penalty was the failure to report to authorities pursuant to an Order of the National Council for Peace and Order, were not appropriate for the nature of the offence, not in accordance with the principle of proportionality to the case, constituted a law which restricted rights and liberties of a person in excess of reasonability, and was inconsistent with the rule of law. The provisions were therefore either contrary to or inconsistent with section 26 of the Constitution.

Moreover, when the National Council for Peace and Order issued Order of the National Council for Peace and Order No. 5/2557 (2014) Re: Additional Persons Who Shall Report to Authorities, dated 24th May B.E. 2557 (2014), specifying persons who had to report to authorities on 24th May B.E. 2557 (2014) at 13.00 hours. Such the Order did not prescribe a criminal penalty for those who failed to report to authorities. The summons of persons to report to authorities was issued prior to the announcement prescribing an offence for such act. The Announcement therefore prescribed a criminal penalty having retrospective effect on a person who failed to report to authorities pursuant to an Order of the National Council for Peace and Order that was issued beforehand, inconsistent with the rule of law that “no offence and no penalty without any law”. Hence, the Announcements were contrary to or inconsistent with section 29 paragraph one of the Constitution.

4. Ruling of the Constitutional Court

By virtue of the aforesaid reasons, the Constitutional Court held that Announcement of the National Council for Peace and Order No. 29/2557 (2014) Re: Persons Who Shall Report to Authorities Pursuant to Orders of the National Council for Peace and Order, dated 24th May B.E. 2557 (2014), and Announcement of the National Council for Peace and Order No. 41/2557 (2014) Re: Prescription of Offence for Violation or Non-Compliance with a Summons to Report to Authorities, dated 26th May B.E. 2557 (2014), only with respect to the criminal penalty, were contrary to or inconsistent with section 26 of the Constitution, and only Announcement of the National Council for Peace and Order No. 29/2557 (2014) Re: Persons Who Shall Report to Authorities Pursuant to Orders of the National Council for Peace and Order, dated 24th May B.E. 2557 (2014), was also contrary to or inconsistent with section 29 paragraph one of the Constitution.

The quorum of the Constitutional Court consisted of Mr. Worawit Kangsasitiam, Mr. Twekiat Menakanist, Mr. Nakharin Mektrairat, Mr. Punya Udchachon, Mr. Udom Sittiwirattham, Mr. Wiroon Sangtian, Mr. Chiranit Havanond, Mr. Noppadon Theppitak and Mr. Bunjongsak Wongprachaya

---

Summary of Constitutional Court Ruling

No. 31-32/2563 (2020)

Dated 23rd December B.E. 2563 (2020)*

Re: Whether or not section 3, section 4, section 4/1, section 6, section 7 and section 8 of the Emergency Decree on Asset Management Company, B.E. 2541 (1998), were contrary to or inconsistent with section 3 paragraph two, section 4, section 25, section 27 paragraph one and paragraph three, section 28 paragraph one and paragraph two, section 32, section 33, section 37 paragraph one, section 40 paragraph one and paragraph two, section 64, section 68 paragraph one and section 77 paragraph one of the Constitution.

.....

1. Summary of Background and Facts

The Central Bankruptcy Court referred the objections of defendants in two applications (Case No. 35/2562 (2019) and Case No. 6/2563 (2020)) to the Constitutional Court for a ruling under section 212 of the Constitution, which the Constitutional Court consolidated into one proceeding. The applications could be summarised as follows. In the 1st application, Sukhumvit Asset Management Company Limited, plaintiff, filed an action against Mr. Rangsan Torsuwan, defendant, and the Central Bankruptcy Court issued a receivership order and rendered a judgment declaring the defendant bankrupt. In the 2nd application, Bangkok Commercial Asset Management Public Company Limited, plaintiff, filed an action against Ban Chat Phet House Company Limited, 1st defendant, and Mr. Ruangchai Watcharapong, 4th defendant, requesting for a receivership order against the defendants and a judgment declaring the defendants bankrupt. During the case proceedings, the defendants in both applications objected that a company registered as an “asset management company”, upon authorisation and licensing by the Bank of Thailand, acquired dominant powers over limited companies and altered the status of a person who did not have any legal relationship into a creditor-debtor relationship giving rise to a right to enforce a debt and to file a bankruptcy suit. Section 3 of the Emergency Decree on Asset Management Company, B.E. 2541 (1998) defined “non-performing asset” without any measure for proving the right in the asset used as collateral and without any accounting system for proving the rights of the creditor and debtor. In addition, the Bank of Thailand was granted the power to designate a collateral asset under a contract was a non-performing asset, thereby devaluing the asset. As a consequence, a debtor would become insolvent and disability to repay the debts. Section 4 and section 4/1 of the said Emergency Decree authorised the Governor of the Bank of Thailand to convert a limited company into an asset

---

* Published in the Government Gazette Vol. 138, Part 3a, dated 19th January B.E. 2564 (2021).

management company. Such a conversion constituted a change in the status of persons who did not have any legal relationship into a creditor and debtor, giving rise to the right to claim for debt repayment, file a civil lawsuit, file a bankruptcy lawsuit, and causing the debtor to enter receivership and be declared bankrupt by judgment of the court. Such an action could also lead to seizure of assets and detention. Section 6 of the said Emergency Decree provided for the transfer of assets to the asset management company, where the asset was secured by means other than a mortgage, pledge or guarantee. As a result, a collateral asset would become a non-performing asset. A debtor and guarantor would be jointly liable and become insolvent. Section 7 of the said Emergency Decree provided for the subrogation of right to become a party in a case and subrogation of a creditor's right under a judgment. Such a provision altered the rights and status of a person and juristic person to become a creditor and debtor in relation to one another without any legal relationship under civil and commercial law. Finally, section 8 of the said Emergency Decree provided for the exemption of fees and taxes, thereby benefiting the asset management company. Such provision was contrary to the rule of law, hindered judicial access, and violated property rights, rights, liberties and equality of the people protected by the Constitution. Moreover, the Emergency Decree on Asset Management Company, B.E. 2541 (1998), applied to an emergency where the nation's economic security needed to be preserved urgently. Such problems had already elapsed. Hence, section 3, section 4, section 4/1, section 6, section 7 and section 8 of the Emergency Decree on Asset Management Company, B.E. 2541 (1998), were contrary to or inconsistent with section 3 paragraph two, section 4, section 25, section 27, section 28, section 32, section 33, section 37, section 40, section 64, section 68 and section 77 of the Constitution.

2. Preliminary Issue

The preliminary issue was whether or not the Constitutional Court had the competence to accept the objections in both applications for consideration under section 212 paragraph one of the Constitution.

After deliberations, it was found that section 3, section 4, section 4/1, section 6, section 7 and section 8 of the Emergency Decree on Asset Management Company, B.E. 2541 (1998), were provisions of law which would be applied in the Central Bankruptcy Court. Upon both defendants raising objections along with reason that such provisions of law were contrary to or inconsistent with the Constitution, and the Constitutional Court had not yet rendered a ruling in relation to such provisions, the case was in accordance with section 212 paragraph one of the Constitution. The Constitutional Court therefore ordered to accept the application for consideration.

3. Issues Considered by the Constitutional Court

The issues considered by the Constitutional Court were whether or not section 3, section 4, section 4/1, section 6, section 7 and section 8 of the Emergency Decree on

Asset Management Company, B.E. 2541 (1998), were contrary to or inconsistent with section 3 paragraph two, section 4, section 25, section 27 paragraph one and paragraph three, section 28 paragraph one and paragraph two, section 32, section 33, section 37 paragraph one, section 40 paragraph one and paragraph two, section 64, section 68 paragraph one and section 77 paragraph one of the Constitution.

After deliberations, it was found as follows. It did not appear that the defendants in both applications explained reasons to support the objection that disputed provisions of the Emergency Decree on Asset Management Company, B.E. 2541 (1998), were contrary to or inconsistent with section 4, section 28 paragraph one and paragraph two, section 32, section 33 and section 40 paragraph one and paragraph two of the Constitution. Hence, those arguments were not in accordance with the rules under section 212 paragraph one of the Constitution. As for section 4, such provision laid down the principle on the protection of human dignity, rights and liberties and equality of persons. No text established a principle to protect a right or liberty specifically. A decision on this issue was therefore not necessary. Section 64, section 68 paragraph one and section 77 paragraph one of the Constitution, which were provisions in Chapter VI on Directive Principles of State Policies, were not the ones which directly protected rights and liberties of a person. There was no instance which any provision of law could be contrary to or inconsistent with section 64 and section 68 paragraph one of the Constitution. As for the objection relating to the legislative process under section 77 paragraph one of the Constitution, it was found that section 148 of the Constitution had already specifically provided a process for filing a petition or a person having the right to file an application to the Constitutional Court. An application under section 212 of the Constitution did not grant a right to object that a legislative process was unconstitutional. Hence, a decision on this issue was also not required.

The remaining issues which had to be considered were whether or not section 3, section 4, section 4/1, section 6, section 7 and section 8 of the Emergency Decree on Asset Management Company, B.E. 2541 (1998), were contrary to or inconsistent with section 3 paragraph two, section 25, section 27 paragraph one and paragraph three, and section 37 paragraph one of the Constitution. It was found as follows. Section 3 of the Emergency Decree on Asset Management Company, B.E. 2541 (1998), provided the definition of the terms “asset management company” and “non-performing assets”. The provisions stated definitions in line with the intent or objective of the law. There was no restriction on the rights and liberties of a person. Section 4 was a provision relating to the registration of an asset management company, which required authorisation of the Governor of the Bank of Thailand. Rules and procedures for registration were as provided by Ministerial Regulation, which had to be published in the Government Gazette in order to be applied. Section 4/1 of the said Emergency Decree was a provision which stated the scope of activities of an asset management company, which had to be permitted by the Bank of Thailand, to enable an asset management company to have rights and duties in actions relating to non-performing assets. Section 6 of the said Emergency Decree was a provision prescribing the principle for the transfer of assets secured by other collateral, in which case such collateral also vested

in the asset management company in order to include securities under laws other than that provided under the Civil and Commercial Code. Section 7 of the said Emergency Decree was a provision relating to the transfer of assets to the asset management company. The asset management company's subrogation of right to become a party in a case and subrogation of a creditor's right under a judgment was consistent with the general principle of recognition and protection of legal relation of persons under the law on obligations. The assignment of claim rights under this provision constituted a creditor's subrogation of right in an existing debt, not a novation of debt. Finally, section 8 of the said Emergency Decree was a provision which provided rules for transferring assets to an asset management company, in which the asset management company and recipient were exempt from fees and taxes. It was discernible that such provisions provided rules, conditions and procedures for the establishment, actions and administration of non-performing assets which affected the economic and financial institution system of the country, being of public benefits. The provisions neither empowered the Governor of the Bank of Thailand to authorise the asset management company to become a creditor of any particular debtor, nor granted special privileges to a certain debtor. The transfer of assets from a creditor to another creditor was not a novation which extinguished the previous debt. There was no change in the rights and duties of the debtor and no increase in burden beyond the existing debt. The debtor still had the right to invoke any defence available against the previous creditor against the new creditor receiving the assignment of claim by law. The provisions were therefore not contrary to the rule of law, not a restriction of right or liberty of a person, not contrary to the principle of equality and not an unfair discrimination against a person. The provisions also did not infringe a person's right in property, and were neither contrary to nor inconsistent with section 3 paragraph two, section 25, section 27 paragraph one and paragraph three and section 37 paragraph one of the Constitution.

4. Ruling of the Constitutional Court

The Constitutional Court held that section 3, section 4, section 4/1, section 6, section 7 and section 8 of the Emergency Decree on Asset Management Company, B.E. 2541 (1998), were neither contrary to nor inconsistent with section 3 paragraph two, section 25, section 27 paragraph one and paragraph three and section 37 paragraph one of the Constitution.

The quorum of the Constitutional Court consisted of Mr. Worawit Kangsasiatam, Mr. Tweekiat Menakanist, Mr. Nakharin Mektrairat, Mr. Punya Udchachon, Mr. Udom Sittiwirattham, Mr. Wiroon Sangtian, Mr. Chiranit Havanond, Mr. Noppadon Theppitak and Mr. Bunjongsak Wongprachaya

---

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

พ.ศ. ๒๕๖๓

สารบัญ

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๓

● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๖๓.....	97
(วันที่ ๒๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๓)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒ - ๓/๒๕๖๓.....	101
(วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๓)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๖๓.....	107
(วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๓)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๓.....	113
(วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๓)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๖๓.....	120
(วันที่ ๑๓ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๖๓.....	124
(วันที่ ๒๗ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๘/๒๕๖๓.....	129
(วันที่ ๑๐ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๓)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๙/๒๕๖๓.....	134
(วันที่ ๑๐ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๓)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๐/๒๕๖๓.....	137
(วันที่ ๑ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๑ - ๑๒/๒๕๖๓.....	142
(วันที่ ๒๙ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๓/๒๕๖๓.....	147
(วันที่ ๒ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๓)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๔/๒๕๖๓.....	151
(วันที่ ๙ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๓)	

สารบัญ

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๓

● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕/๒๕๖๓.....	154
(วันที่ ๒๓ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๓)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๖/๒๕๖๓.....	158
(วันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๓)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๗/๒๕๖๓.....	161
(วันที่ ๗ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๘ - ๑๙/๒๕๖๓.....	164
(วันที่ ๒๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๐/๒๕๖๓.....	166
(วันที่ ๒๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๑ - ๒๘/๒๕๖๓.....	170
(วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๓)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๙/๒๕๖๓.....	175
(วันที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓๐/๒๕๖๓.....	178
(วันที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓)	
● สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓๑ - ๓๒/๒๕๖๓.....	181
(วันที่ ๒๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓)	

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

พ.ศ. ๒๕๖๓

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๖๓

วันที่ ๒๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

เรื่อง คำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

นายณัฐพร โต้ประยुर ผู้ร้อง กล่าวอ้างว่าพรรคคอนาคติใหม่ ผู้ถูกร้องที่ ๑ นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ ผู้ถูกร้องที่ ๒ นายปิยบุตร แสงกนกกุล ผู้ถูกร้องที่ ๓ และคณะกรรมการบริหารพรรคคอนาคติใหม่ ผู้ถูกร้องที่ ๔ ใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เนื่องจากข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ในหลายข้อปรากฏถ้อยคำว่า “หลักประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ” แต่ไม่มีถ้อยคำว่า “ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” ซึ่งเป็นไปตามแนวคิด พฤติการณ์ และการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ ที่แสดงความคิดเห็นปรากฏตามสื่อมวลชนและสาธารณชนที่ผ่านมา ข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔ (๑) รวมถึงนโยบายพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในอุดมการณ์ล้มล้างการปกครองของผู้ถูกร้องทั้งสี่ และสัญลักษณ์พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งมีความเหมือนกับสมาคมอิทธิลุมินาติ โดยเชื่อกันว่าสมาคมดังกล่าวอยู่เบื้องหลังการล้มล้างการปกครองระบอบกษัตริย์ของหลายประเทศในทวีปยุโรป ผู้ร้องเห็นว่าการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสี่ดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ จึงยื่นคำร้องขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า ข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นโมฆะไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔ (๑) ขอให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๒ ผู้ถูกร้องที่ ๓ และผู้ถูกร้องที่ ๔ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นกรณีที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสี่เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ซึ่งผู้ร้องได้ใช้สิทธิร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง แล้ว แต่อัยการสูงสุด

มิได้ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับคำร้องขอ กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสาม ที่ผู้ร้องจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ จึงมีคำสั่งรับคำร้องและคำร้องเพิ่มเติมไว้พิจารณาวินิจฉัย และให้ผู้ถูกร้องทั้งสี่ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

๓. คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

ผู้ถูกร้องทั้งสี่ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า ผู้ร้องเป็นผู้ไม่มีสิทธิยื่นคำร้อง เนื่องจากการกระทำของพรรคการเมืองอันเป็นการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการเสนอคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ถูกร้องทั้งสี่มิได้กระทำการอันเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างแต่อย่างใด

๔. คำคัดค้านคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

ผู้ร้องยื่นคำคัดค้านคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า การยื่นคำร้องของผู้ร้องเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายทุกประการ และการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสี่เป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ซึ่งเป็นไปตามข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่ผู้ร้องได้เสนอต่อศาล

๕. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสี่เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เป็นบทบัญญัติที่มีความมุ่งหมายเพื่อเป็นมาตรการปกป้องคุ้มครองระบอบการปกครองของประเทศให้เป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยกำหนดกลไกในการดำเนินการในกรณีมีการฝ่าฝืน โดยเฉพาะความในวรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่วางหลักการเพื่อปกป้องคุ้มครองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่ตรวจสอบและมีอำนาจวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำที่มีขอบด้วยรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง เสียก่อนที่การกระทำนั้นจะบังเกิดผล แต่ไม่รวมถึงการสั่งยุบพรรคการเมือง เพราะการสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒)

เมื่อพิจารณาตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม และเอกสารประกอบแล้ว เห็นว่า กรณีดังกล่าว เป็นการกล่าวอ้างของผู้ร้องว่าข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งหมายความรวมถึงนโยบายและภาพ เครื่องหมายไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ ซึ่งการออกข้อบังคับของพรรคการเมือง เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการจัดตั้งพรรคการเมือง อันเป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยกระบวนการยื่นคำขอจดทะเบียน จัดตั้งพรรคการเมืองนั้น มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๗ บัญญัติให้ผู้นั้น คำขอจะต้องยื่นข้อบังคับพรรคไปพร้อมกับคำขอ ต่อจากนั้นนายทะเบียนพรรคการเมืองจะทำการ ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของเอกสารหลักฐานที่ยื่นหากคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง และเอกสารหลักฐานที่ยื่นมีความถูกต้องครบถ้วน นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบ ของคณะกรรมการการเลือกตั้งก็จะรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองและให้ประกาศการจัดตั้ง พรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษาต่อไป เมื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นพรรคการเมือง และนายทะเบียนพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบ ของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗ และมีประกาศการจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว กรณีย่อมแสดงให้เห็นได้ ในเบื้องต้นว่าข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่มีลักษณะเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔ (๑) อย่างไรก็ตาม ถ้าปรากฏข้อเท็จจริงในภายหลังว่า ข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ได้ยื่นจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองไม่เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงเป็น หน้าที่และอำนาจของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่จะรายงานไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อพิจารณาและมีมติให้เพิกถอนข้อบังคับดังกล่าวได้ตามมาตรา ๑๗ วรรคสาม ซึ่งข้อเท็จจริง ในคดีนี้หาได้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้นไม่ ทั้งผู้ถูกร้องทั้งสองก็ได้มีการกระทำอื่นใดนอกเหนือจาก การจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองของผู้ถูกร้องที่ ๑ เพิ่มเติมขึ้นในภายหลังอีก กรณีจึงยังไม่ปรากฏ ข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะฟังได้ว่าการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้าง การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง

อย่างไรก็ดี เนื่องจากข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ใช้ถ้อยคำว่า “หลักประชาธิปไตย ตามรัฐธรรมนูญ” ซึ่งแตกต่างจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒ อันอาจก่อให้เกิดความแตกแยก ระหว่างชนในชาติได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔ (๓) ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจที่จะพิจารณาและมีมติให้เพิกถอน

ข้อบังคับนั้นได้ตามมาตรา ๑๗ วรรคสาม ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญต่อไป

ส่วนกรณีที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ ผู้ถูกร้องที่ ๓ และผู้ถูกร้องที่ ๔ มีพฤติการณ์ แนวคิด ทักษะคติ คลังโคลัปรัชญาตะวันตก เป็นขบวนการปฏิวัติชนชั้น มีแนวความคิดที่ต้องการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคมไทย โดยการแสดงความคิดเห็นในช่วงเวลาต่าง ๆ ทั้งก่อนและหลังการจดทะเบียนจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ดังปรากฏตามสื่อมวลชนและสื่อสาธารณสุขที่ผ่านมา นั้น เห็นว่า การพิจารณาว่าบุคคลใดจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงที่ชัดเจนเพียงพอที่แสดงให้เห็นถึงความมุ่งหมายและความประสงค์นั้นถึงระดับที่วิญญูชนควรจักอาจคาดเห็นได้ว่าน่าจะทำให้เกิดผลเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยการกระทำนั้นจะต้องกำลังดำเนินอยู่และไม่ห่างไกลเกินกว่าเหตุ แต่ข้อเท็จจริงเท่าที่ปรากฏในคดีเป็นเพียงข้อมูลข่าวสารจากเว็บไซต์ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออินเทอร์เน็ต และยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกร้องทั้งสี่มีพฤติการณ์หรือการกระทำตามความคิดเห็นที่ผู้ร้องกล่าวอ้างแต่อย่างใด กรณีจึงยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะฟังได้ว่าการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสี่เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ส่วนกรณีการกระทำอื่นใดของผู้ถูกร้องทั้งสี่จะเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นหรือไม่ เป็นเรื่องที่ต้องไปว่ากล่าวกันอีกส่วนหนึ่งต่างหากตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป

๖. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสี่ตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างไม่เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายสุรเกียรติ์ มาประณีต นายจรูญ รักดิศนากุล นายชัช ชลวร นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นายบุญส่ง กุลบุปผา นายปัญญา อุดชาชน นายวรวิทย์ กังศศิเทียม และนายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๑๓ ก
วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒ - ๓/๒๕๖๓

วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๓

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งความเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง (๑) ว่าร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้อง ส่งความเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง (๑) รวม ๒ คำร้อง ข้อเท็จจริงตามคำร้องทั้งสอง คำร้องเพิ่มเติมและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

คำร้องที่หนึ่ง (เรื่องพิจารณาที่ ๒/๒๕๖๓) ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ปรากฏเหตุการณ์ที่มีผู้ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมตินายฉลอง เทอดวีระพงศ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพัทลุง พรรคภูมิใจไทย ไปลงมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ในขณะที่นายฉลอง เทอดวีระพงศ์ ไม่ได้อยู่ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร อาจทำให้กระบวนการตราร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ไม่ชอบด้วยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือไม่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๑๐๙ คน จึงเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบกับข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๓๙ เพื่อส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

คำร้องที่สอง (เรื่องพิจารณาที่ ๓/๒๕๖๓) ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๓ ปรากฏว่ามีการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติแทนผู้อื่น ในวาระที่สอง ตั้งแต่มาตรา ๓๑ ถึงมาตรา ๕๕ ในวาระที่สาม ขึ้นการพิจารณาให้ความเห็นชอบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และในข้อสังเกตของคณะกรรมการธิการ ได้ปรากฏชื่อของนายฉลอง เทอดวีระพงศ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพัทลุง พรรคภูมิใจไทย ลงมติเห็นด้วย ทั้งที่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าในระหว่างเวลาดังกล่าว นายฉลอง เทอดวีระพงศ์ ไม่ได้เข้าประชุมสภาผู้แทนราษฎร แต่อยู่ในพื้นที่จังหวัดพัทลุง แม้ยังไม่ชัดเจนว่าบุคคลใดเป็นผู้ลงมติแทน แต่การที่มีชื่อนายฉลอง เทอดวีระพงศ์ ลงมติเห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว นั้น แสดงว่ามีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนอื่นได้นำบัตรอิเล็กทรอนิกส์

แสดงตนและลงมติของนายฉลอง เทอดวิระพงศ์ ไปลงคะแนนแทน นอกจากนี้ ยังปรากฏข้อเท็จจริงว่า ในการลงคะแนนในวาระที่สองดังกล่าว มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคพลังประชาชน และพรรคภูมิใจไทยคนเดียวที่ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ ๒ ใบ อันสื่อให้เห็นพฤติกรรมว่ามีการลงคะแนนแทนบุคคลอื่นด้วย กระบวนการออกเสียงลงคะแนนในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และถือได้ว่ามติของสภาผู้แทนราษฎรในกระบวนการตราร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นมติที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มีผลทำให้ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยกรณีทำนองเดียวกันนี้ไว้แล้วตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓ - ๔/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๗ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๘๔ คน จึงเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง (๑) เพื่อส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

ต่อมา ผู้ร้องส่งคำร้องเพิ่มเติมข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ในวาระที่สอง มาตรา ๔๙ ปรากฏชื่อนางนาที่รัชกิจประการ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคภูมิใจไทย ลงมติเห็นด้วย ทั้งในช่วงเวลาดังกล่าว นางนาที่ รัชกิจประการ อยู่ระหว่างการเดินทางไปต่างประเทศ แสดงให้เห็นว่ามีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติแทน

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องทั้งสองนี้ไว้วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง (๑) หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องทั้งสอง คำร้องเพิ่มเติม และเอกสารประกอบ เป็นกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๑๐๙ คน (เรื่องพิจารณาที่ ๒/๒๕๖๓) และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๘๔ คน (เรื่องพิจารณาที่ ๓/๒๕๖๓) ซึ่งเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเข้าชื่อขอให้ส่งความเห็นดังกล่าวไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๑) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องทั้งสองไว้วินิจฉัย และให้ผู้เกี่ยวข้องได้แก่ เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร นายฉลอง เทอดวิระพงศ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นางสาวกริม พูลเจริญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และนายสมบูรณ์ ชาร์มย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ยื่นคำชี้แจงเป็นหนังสือพร้อมข้อมูลที่เกี่ยวข้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

๓. ความเห็นของผู้เกี่ยวข้อง

ผู้เกี่ยวข้องทั้งสี่ยื่นคำชี้แจงพร้อมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ดังนี้

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ชี้แจงว่าจากการตรวจสอบข้อมูล นายฉลอง เทอดวีระพงศ์ ยอมรับว่าไม่ได้อยู่ในห้องประชุมสภาผู้แทนราษฎรบางช่วงของการลงมติร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ในระหว่างวันที่ ๑๐ ถึงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๓ จริง โดยไม่ได้นำบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติมาจากสภาผู้แทนราษฎร แต่ในการลงมติร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ตั้งแต่มาตรา ๓๑ ถึงมาตรา ๕๓ การลงมติเห็นชอบร่างทั้งฉบับ และการลงมติให้ความเห็นชอบกับข้อสังเกตของคณะกรรมการธิการ ได้ปรากฏชื่อนายฉลอง เทอดวีระพงศ์ ลงมติให้ความเห็นชอบ ที่ประชุมคณะกรรมการประสานงาน ฯ จึงมีมติว่า การลงมติให้ความเห็นชอบของนายฉลอง เทอดวีระพงศ์ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนั้นได้ปรากฏว่า นางสาวกริม พูลเจริญ และนายสมบูรณ์ ชาร์มย์ ได้มีการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ในวาระที่สองและวาระที่สามจริงตามที่กล่าวอ้าง อย่างไรก็ตาม ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ใช้ห้องประชุมของวุฒิสภาเป็นการชั่วคราว ส่งผลให้ห้องเสียบบัตรอิเล็กทรอนิกส์ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน กรณีเช่นนี้จึงไม่ควรถือว่ามีเจตนาที่จะให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายอื่นกระทำการออกเสียงลงคะแนนแทนตน ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมแต่อย่างใด

นายฉลอง เทอดวีระพงศ์ ชี้แจงว่า ตนลืมนำบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติไว้ในห้องประชุมสภาผู้แทนราษฎร และยืนยันว่าไม่ได้ฝากหรือมอบหมายให้ผู้อื่นใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติแทนตน

นางสาวกริม พูลเจริญ ชี้แจงว่า ตนได้นั่งอยู่ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรในการลงมติในวาระที่สองและวาระที่สาม ตนได้ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติด้วยตนเองทุกครั้ง และไม่มีกรออกเสียงลงมติแทนบุคคลอื่นแต่อย่างใด

นายสมบูรณ์ ชาร์มย์ ชี้แจงว่า ตนหาบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติไม่พบ จึงได้ไปขอบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ลงคะแนนสำรองจากเจ้าหน้าที่มาใช้ในการชั่วคราว จึงมีบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติ ๒ ใบ แต่ในการลงคะแนนได้ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติดังคะแนนเพียงครั้งเดียว

๔. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติได้ทั้งในส่วนของการตราและในส่วนเนื้อหาของร่างพระราชบัญญัตินั้นตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ คดีนี้ไม่มีประเด็นให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเกี่ยวกับข้อความหรือเนื้อหาสาระของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้แต่อย่างใด ทั้งไม่มีประเด็นเกี่ยวกับความผิดทางอาญา หรือทางจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใด คงมีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัยเฉพาะเรื่องกระบวนการตราร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เท่านั้น ส่วนบุคคลใดจะต้องรับผิดชอบอย่างไรหรือไม่ เป็นเรื่องที่ต้องไปดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป

ข้อเท็จจริงในคำร้องทั้งสองปรากฏว่า ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ในวาระที่สอง วาระที่สาม และข้อสังเกตของคณะกรรมการการ เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๓ เวลาประมาณ ๑๙.๓๐ นาฬิกา ถึงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๓ มีการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ แทนนายฉลอง เทอดวิระพงศ์ การใช้สิทธิออกเสียงลงมติแทนผู้ที่ไม่ได้อยู่ร่วมประชุมด้วยนั้นเป็นการกระทำโดยไม่สุจริต อันเป็นการละเมิดหลักการพื้นฐานของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ในอาณัติมอบหมายของผู้อื่น และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวมโดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๔ และขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ปฏิญาณตนไว้ก่อนเข้ารับหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๕ ทั้งสมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๐ วรรคสาม และการออกเสียงลงคะแนนจะกระทำแทนกันมิได้ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๐ วรรคสาม การที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีได้อยู่ในห้องประชุม แต่ปรากฏว่ามีการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงมติแทน ย่อมมีผลเป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ไม่สุจริต ทำให้ผลการลงมติร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ในวันและเวลาดังกล่าวไม่สอดคล้องกับหลักนิติธรรมและไม่ชอบด้วยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

ปัญหาว่า ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ตกไปทั้งฉบับเช่นเดียวกับคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕ - ๑๘/๒๕๕๖ และคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๓ - ๔/๒๕๕๗ หรือไม่ เห็นว่า ประเด็นข้อวินิจฉัย พฤติการณ์แห่งคดี และบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับดังกล่าวแตกต่างกันคดีนี้

อย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ คดีนี้ไม่มีประเด็นเกี่ยวกับข้อความอันเป็นสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด คงมีปัญหาที่กระบวนการตราร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เท่านั้น ทั้งข้อเท็จจริงในคดีนี้ก็ปรากฏชัดว่าการพิจารณาออกเสียงลงมติของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง ขึ้นรับหลักการ และการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาก่อนเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา ในวาระที่สองได้ดำเนินการไปโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญทุกประการ ถือได้ว่าเป็นขั้นตอนที่เสร็จสิ้นไปโดยสมบูรณ์ก่อนแล้ว นอกจากนี้ ยังมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่ประเทศชาติจะต้องใช้กฎหมายฉบับนี้ไปช่วยแก้ปัญหาความล่าช้าและอุปสรรคในการเบิกจ่ายงบประมาณแผ่นดินอีกด้วย ประกอบกับในปัจจุบันมีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๔ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดค่าบังคับไว้ในคำวินิจฉัยได้ด้วย ดังนั้นแม้ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จะตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ แต่มีผลให้ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวตกไปเฉพาะการพิจารณาลงมติในวาระที่สอง วาระที่สาม และข้อสังเกตของคณะกรรมการกฤษฎีกา รวมทั้งการพิจารณาให้ความเห็นชอบของวุฒิสภาเท่านั้น ส่วนการพิจารณาออกเสียงลงมติของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง ขึ้นรับหลักการ และการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาก่อนเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราในวาระที่สองได้ดำเนินการเสร็จสิ้นไปก่อนแล้ว โดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญทุกประการ จึงไม่เสียไป กรณีจึงมีเหตุจำเป็นและสมควรที่จะต้องกำหนดค่าบังคับให้สภาผู้แทนราษฎรดำเนินการพิจารณาลงมติในวาระที่สอง วาระที่สาม และข้อสังเกตของคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ แล้วเสนอให้วุฒิสภาให้ความเห็นชอบเพื่อดำเนินการตามรัฐธรรมนูญต่อไป พร้อมทั้งให้สภาผู้แทนราษฎรรายงานผลการปฏิบัติตามค่าบังคับต่อศาลรัฐธรรมนูญ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๔

๕. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ เฉพาะการพิจารณาลงมติในวาระที่สอง วาระที่สาม และข้อสังเกตของคณะกรรมการกฤษฎีกาเท่านั้น โดยกำหนดค่าบังคับให้สภาผู้แทนราษฎรดำเนินการให้ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเฉพาะในวาระที่สอง วาระที่สาม และข้อสังเกตของคณะกรรมการกฤษฎีกา และให้เสนอร่างพระราชบัญญัติที่แก้ไขให้ถูกต้องดังกล่าวต่อวุฒิสภาเพื่อดำเนินการต่อไปตามรัฐธรรมนูญ พร้อมทั้งให้สภาผู้แทนราษฎรรายงานผลการปฏิบัติตามค่าบังคับดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๔

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายบุรีรักษ์ มาประณีต นายจรัญ ภักดีธนากุล นายชัช ชลวร นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นายบุญส่ง กุลบุปผา นายปัญญา อุดชาชน นายวรวิทย์ กังศศิเทียม และนายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

หมายเหตุ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๑๘ ก
วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๓

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๖๓

วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๓

เรื่อง นางสาวศรีสมัย เชื้อชาติ (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย
ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

นางสาวศรีสมัย เชื้อชาติ ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าตนเคยเป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลกุยบุรี และเป็นแพทย์ในเครือข่ายแพทย์อาสาเพื่อยุติการตั้งครุฑทางการเมืองตามกฎหมาย และข้อบังคับแพทย์สภา ให้กับวัยรุ่นและสตรีที่ท้องไม่พร้อม และเป็นคณะกรรมการจัดระบบส่งต่อเพื่อยุติการตั้งครุฑที่ปลอดภัย ตามคำสั่งกรมอนามัยที่ ๒๐๗/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๐ ถูกเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมและกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๒ ทั้งที่แพทย์มีอำนาจกระทำได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๕ นำไปสู่การจับกุมและแจ้งข้อกล่าวหาผู้เข้ารับบริการเพื่อยุติการตั้งครุฑที่ท้องไม่พร้อมตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ ต่อมาถูกย้ายให้ไปปฏิบัติราชการที่ศูนย์สุขภาพชุมชนโรงพยาบาลหัวหิน ๕ ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ และมาตรา ๓๐๕ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๗๗ จึงได้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบว่า แม้จะปรากฏว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ และมาตรา ๓๐๒ มีปัญหาในทางปฏิบัติแต่ยังไม่ถือเป็นปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓ (๑) ได้

ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ดังนี้

(๑) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘

(๒) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๕ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๗๗

(๓) ให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับในอีก ๕๔๐ วัน หลังจากอ่านคำวินิจฉัย โดยกำหนดเงื่อนไขให้องค์กร หน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย

และรายงานผลการปฏิบัติหรือข้อขัดข้องในการปฏิบัติต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน ๓๖๐ วัน และ ๕๐๐ วัน นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ หรือไม่พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่เจ้าพนักงานตำรวจดำเนินคดีแก่ผู้ร้องตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๒ มีสาเหตุโดยตรงมาจากการที่ผู้ร้องทำให้หญิงแท้งลูกโดยหญิงนั้นยินยอม อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ ประสงค์จะลงโทษแต่เฉพาะหญิงผู้ทำแท้งแต่เพียงฝ่ายเดียว แต่ชายซึ่งมีความสัมพันธ์กับหญิงกลับไม่ต้องรับผิดและถูกลงโทษด้วย เป็นการไม่เสมอภาคกันในทางกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘ และผู้ร้องไม่ได้รับความคุ้มครองตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๕ เนื่องจากไม่ได้รับการยกเว้นการกระทำของนายแพทย์กรณีที่ใช้สิทธิในการยุติการตั้งครรภ์โดยปลอดภัย บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวจึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๗๗ ในคดีนี้ผู้ร้องจึงเป็นบุคคลผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญ คุ้มครองไว้โดยเห็นว่าการละเมิดดังกล่าวเป็นผลจากประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ และ มาตรา ๓๐๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ กรณีจึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง จึงมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยรวมสามประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองบุคคลและรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง เป็นกฎหมายที่กำหนดลักษณะของการกระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งถือว่าเป็นความผิดและกำหนดบทลงโทษทางอาญาสำหรับผู้กระทำความผิด โดยมาตรา ๓๐๑ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยความผิดฐานทำให้แท้งลูก การยุติการตั้งครรภ์เป็นปัญหาทั้งทางสังคม ทางการแพทย์ ทางกฎหมายที่มีความละเอียดอ่อน และเป็นประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมและศีลธรรม ซึ่งเป็นความผิดทางอาญาและกำหนดโทษ

แก่หญิงเพียงฝ่ายเดียวที่ทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูก ความผิดฐานทำให้แท้งลูก มีเจตนาฆาตกรรมและคุณธรรมทางกฎหมายที่ต้องการคุ้มครองชีวิตของทารกในครรภ์ โดยเห็นถึงความสำคัญและคุณค่าของชีวิตมนุษย์ที่กำลังจะเกิดมา แต่เนื่องจากรากฐานของสังคมไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การเห็นคุณค่าของชีวิตมนุษย์เพียงเท่านั้น แต่ยังต้องมีปัจจัยอื่นที่สำคัญเป็นรากฐานของสังคม ประกอบด้วย เช่นเดียวกับการคุ้มครองสิทธิในการมีชีวิตของทารกในครรภ์ หากมุ่งคุ้มครองสิทธิของทารกในครรภ์เพียงอย่างเดียวโดยมิได้พิจารณาการคุ้มครองสิทธิของหญิงผู้ตั้งครรภ์อันมีมาก่อน สิทธิของทารกในครรภ์ก็เป็นสิ่งที่อาจส่งผลกระทบต่อหญิงไม่ได้รับความเป็นธรรมและถูกกลั่นแกล้งหรือจำกัดสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของหญิง ซึ่งเป็นสิทธิตามธรรมชาติที่เป็นสิทธิพื้นฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะกระทำการใดหรือไม่กระทำการใดต่อชีวิต และร่างกายของตนได้ทราบเท่าที่การกระทำนั้นไม่ไปรบกวนหรือล่วงล้ำเข้าไปในสิทธิหรือเสรีภาพของผู้อื่น รวมทั้งยังส่งผลกระทบต่อสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของหญิงตั้งครรภ์ที่ครอบคลุมไปถึง สิทธิในการตัดสินใจของหญิงว่าตั้งครรภ์ต่อไปหรือยุติการตั้งครรภ์อีกด้วย ดังนั้น การคุ้มครองสิทธิของทารกในครรภ์และสิทธิของหญิงตั้งครรภ์ให้เกิดความสมดุลกันอาจต้องนำช่วงระยะเวลา การตั้งครรภ์มาเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณา การปฏิเสธสิทธิของหญิงโดยปราศจากการกำหนดเงื่อนไขหรือเงื่อนไขที่เหมาะสมดังเช่นประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ จึงเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของหญิงเกินความจำเป็น ประกอบกับรัฐมีหน้าที่กำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมให้บุคคลใช้สิทธิและเสรีภาพโดยจัดให้มีมาตรการในการยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัย ถูกต้องตามกฎหมาย ไม่กระทบต่อการใช้สิทธิของหญิง และต้องเข้าไปดูแลและคุ้มครองชีวิตของทารกในครรภ์มิให้ถูกกระทบสิทธิในการมีชีวิตเช่นเดียวกัน บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ จึงกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของหญิงเกินความจำเป็น ไม่เป็นไปตามหลักแห่งความได้สัดส่วน และเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘

ส่วนประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ ที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า บัญญัติให้หญิงฝ่ายเดียว ต้องรับผิดทางอาญา ไม่รวมถึงชายที่มีความสัมพันธ์กับหญิงซึ่งมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด ด้วยเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ ได้บัญญัติรับรองความเสมอภาคของบุคคล การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล จะกระทำมิได้ หลักความเสมอภาคนี้มีสาระสำคัญที่เป็นหลักการพื้นฐาน คือ การปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญเหมือนกันอย่างเท่าเทียมกันและจะต้องปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญแตกต่างกัน ให้แตกต่างกันไปตามลักษณะของเรื่องนั้น ๆ การกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ เป็นกรณีที่จะเกิดขึ้นเฉพาะสำหรับบุคคล ผู้เป็นหญิงเพราะโดยธรรมชาติของหญิง เท่านั้นที่สามารถตั้งครรภ์และยุติการตั้งครรภ์ได้ เมื่อชายและหญิง มีสภาพร่างกายอันเป็น สาระสำคัญที่ต่างกัน การที่จะให้ชายที่มีความสัมพันธ์กับหญิงซึ่งเป็นต้นเหตุที่ทำให้หญิงตั้งครรภ์

ต้องรับโทษและมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ เพื่อให้เกิดความเท่าเทียม และเป็นธรรมด้วยนั้น จะเป็นการปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญแตกต่างกันให้เหมือนกัน ย่อมเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อชาย ดังนั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ แต่อย่างใด

ดังนั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ โดยกำหนดค่าบังคับให้คำวินิจฉัยดังกล่าวมีผลเมื่อพ้นสามร้อยหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๔

ประเด็นที่สอง ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๗๗ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๕ บัญญัติเหตุในการยุติการตั้งครรภ์ไว้เพียง ๒ กรณี ทั้งที่หญิงตั้งครรภ์ควรมีสติในการตัดสินใจว่าจะตั้งครรภ์ต่อไปหรือยุติการตั้งครรภ์ ซึ่งเป็นสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเองภายใต้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของหญิงตั้งครรภ์ผู้นั้น เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมและจำกัดสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของหญิงตั้งครรภ์ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘ นั้น เห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวเป็นเหตุยกเว้นการกระทำความผิดของหญิงตั้งครรภ์ ซึ่งทำให้ตนแท้งลูก และนายแพทย์ที่ได้กระทำให้หญิงแท้งลูก อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ และมาตรา ๓๐๒ เพื่อคุ้มครองหญิงตั้งครรภ์ กรณีมีเหตุจำเป็นเนื่องจากสุขภาพของหญิง หรือหญิงมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๖ มาตรา ๒๗๗ มาตรา ๒๘๒ มาตรา ๒๘๓ หรือมาตรา ๒๘๔ อันเป็นการคำนึงถึงสิทธิในชีวิตและร่างกายของหญิงและสิทธิในการกำหนดเจตจำนงเกี่ยวกับอนามัยเจริญพันธุ์ของตนเอง และเพื่อความปลอดภัยในชีวิตของหญิงซึ่งอาจได้รับอันตรายจากการยุติการตั้งครรภ์ รัฐจึงกำหนดให้การยุติการตั้งครรภ์อยู่ภายใต้การปฏิบัติของนายแพทย์ และเพื่อมิให้เกิดปัญหาทางสุขภาพ และปัญหาสังคมอันจะกระทบต่อประโยชน์ของสาธารณะในภายหลัง ซึ่งข้อบังคับแพทย์สภาว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการยุติการตั้งครรภ์ทางการแพทย์ตามมาตรา ๓๐๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้กำหนดเงื่อนไขที่มีความชัดเจนและครอบคลุมถึงปัญหาด้านสุขภาพกาย และสุขภาพจิตของหญิงตั้งครรภ์ จึงเห็นได้ว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๕ เป็นบทบัญญัติที่มุ่งคุ้มครองทั้งคุณธรรมในทางกฎหมายและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในร่างกายของหญิงที่ตั้งครรภ์อย่างเป็นธรรม เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนพอเหมาะพอควรแก่กรณี และมุ่งคุ้มครองประโยชน์ของสังคมและประโยชน์สาธารณะได้อย่างเหมาะสม ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม และไม่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของหญิงตั้งครรภ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗

และมาตรา ๒๘ แต่อย่างไรใด

ส่วนประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๕ ที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าไม่เท่าทันต่อสภาพการณ์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการแพทย์ในปัจจุบันที่มุ่งเน้นการใช้ยาชุดการตั้งครุภัณฑ์แทนการใช้หัตถการทางการแพทย์ และไม่คุ้มครองถึงบุคลากรทางการแพทย์อื่นที่ให้บริการภายใต้การควบคุมของแพทย์ จึงไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๗ เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๗ เป็นบทบัญญัติในหมวดว่าด้วยแนวนโยบายแห่งรัฐที่รัฐพึงใช้เป็นแนวทางในการตรากฎหมายขึ้นมาบังคับใช้เพียงเท่าที่จำเป็นและยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ มิใช่หน้าที่ของรัฐอันเป็นบทบังคับให้รัฐต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด แต่เป็นเพียงแนวนโยบายให้รัฐพึงใช้เป็นแนวทางดำเนินการตรากฎหมาย จึงไม่ใช่กรณีที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๕ จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๗

ดังนั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๗๗

ประเด็นที่สาม ไม่ว่ากรณีที่ขัดหรือไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ก็ตาม สมควรมีมาตรการปรับปรุงกฎหมาย หรือไม่ อย่างไร

พิจารณาแล้วเห็นว่า โดยที่ประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลา ๖๐ ปีแล้ว ก่อให้เกิดปัญหาการทำแท้งเถื่อนในสังคมที่ทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิตร่างกายของหญิงจำนวนมาก และทำให้เกิดปัญหาสังคมจากความไม่พร้อมของหญิงและเด็กที่เกิดมาอีกมากมาย ในขณะที่ปัจจุบันวิทยาการทางการแพทย์ได้พัฒนาขึ้นมากสามารถให้บริการดูแลรักษาองค์การตัดสินใจใช้สิทธิในเนื้อตัวร่างกายของหญิงในช่วงเวลาที่เหมาะสมได้อย่างสะดวกปลอดภัยแล้ว ประกอบกับยังไม่ได้มีมาตรการคุ้มครองผู้ปฏิบัติงานทางการแพทย์ที่ครอบคลุมและเหมาะสม ศาลรัฐธรรมนูญจึงให้ข้อเสนอแนะว่าประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเรื่องการทำแท้งสมควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ แต่ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ โดยกำหนดคำบังคับให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้มีผลเมื่อพ้นสามร้อยหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำวินิจฉัย ส่วนประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๗๗ และสมควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไข

ปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเรื่องการทำแท้งเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายนุรักษ์ มาประณีต นายจรัญ ภัคดีธนากุล นายชัช ชลวร นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นายบุญส่ง กุลบุปผา นายปัญญา อุดชาชน นายวรวิทย์ กังศศิเทียม และนายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๒๑ ก
วันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๓

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๓

วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๓

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเพื่อมีคำสั่งยุบพรรคคอนาคติใหม่

.....

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเพื่อมีคำสั่งยุบพรรคคอนาคติใหม่ ผู้ถูกร้อง กรณีที่นายธนธร จีรุงเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องให้ผู้ถูกร้องกู้ยืมเงิน ตามสัญญากู้ยืมเงิน จำนวน ๒ ฉบับ รวมเป็นเงิน ๑๙๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท เป็นการทำนิติกรรมอำพราง นิติกรรมให้หรือบริจาคเงินแก่ผู้ถูกร้องซึ่งมีมูลค่าเกินกว่าสิบล้านบาท และเมื่อรวมกับเงินที่นายธนธร จีรุงเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องได้บริจาคเงินให้แก่ผู้ถูกร้องแล้ว จำนวน ๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท จึงเป็นการให้หรือบริจาคเงินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้ถูกร้องมีมูลค่าเกินกว่าสิบล้านบาท อันขัดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง ด้วยเหตุนี้การที่ผู้ถูกร้องกู้ยืมเงินและรับเงินดังกล่าวจึงเป็นการรับบริจาคเงินหรือประโยชน์อื่นใดโดยรู้หรือควรจะรู้ว่าได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีแหล่งที่มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ และเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องได้ตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบมาตรา ๙๓

ผู้ร้องจึงมีมติในการประชุม ครั้งที่ ๑๒๙/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๒ ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยดังนี้

(๑) มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง

(๒) มีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของบุคคลผู้เป็นคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้อง

(๓) มีคำสั่งห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้อง และถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อผู้ร้องมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการอันเป็นเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคผู้ถูกร้องได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบมาตรา ๗๒ และผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๑๓) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง

๓. สรุปคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า กระบวนการยื่นคำร้องของผู้ร้องที่ขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องไม่ชอบด้วยกฎหมาย และศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจยุบพรรคผู้ถูกร้อง นอกจากนั้นผู้ถูกร้องมีฐานะเป็นนิติบุคคลเอกชนซึ่งมีสิทธิเสรีภาพในการก่อกันตีสัมพันธ์ได้ตราบท่าที่ไม่มีกฎหมายกำหนดห้ามมิให้พรรคการเมืองกระทำ เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ไม่ได้บัญญัติห้ามพรรคการเมืองกักเงิน ผู้ถูกร้องจึงสามารถกักเงินได้ อีกทั้งการกักเงินตามคำร้องมิใช่การทำนิติกรรมอำพรางและมีได้เป็นการบริจาคหรือเป็นประโยชน์อื่นใดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔ สำหรับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ มีเจตนารมณ์ห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ที่เป็นเงินสดยก ซึ่งผู้ถูกร้องไม่รู้และไม่ควรจะรู้ได้ว่าเงินกู้เป็นเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและยังไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเงินกู้มีแหล่งที่มาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ประกอบกับผู้ร้องไม่เคยเตือนหรือสั่งให้นำเงินกู้ออกคืนผู้ให้กู้แต่อย่างใด ดังนั้น การที่ผู้ร้องกล่าวหาว่าผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๒ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๗๒ จึงรับฟังไม่ได้

๔. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัย รวม ๔ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ร้องมีอำนาจยื่นคำร้องนี้ต่อศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า การดำเนินการกรณียุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ ของผู้ร้องนั้น ข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ร้องมีมติในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ว่า ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน กรณีมีการร้องเรียนว่ามีเหตุแห่งการยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๒ ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีคำสั่งตั้งคณะกรรมการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ต่อมาคณะกรรมการดังกล่าวเสนอต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้นำเสนอต่อผู้ร้องเพื่อพิจารณา ซึ่งผู้ร้องเห็นว่า มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๗๒ อันเป็นเหตุให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) จึงมีมติให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเป็นคดีนี้ ซึ่งเป็นคนละกรณีกับกระบวนการดำเนินคดีอาญาที่แยกเป็นอิสระต่างหากจากคดีนี้ การยื่นคำร้องของผู้ร้องจึงชอบด้วยกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ผู้ร้องจึงมีอำนาจยื่นคำร้องนี้ต่อศาลรัฐธรรมนูญได้

ส่วนข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจยุบพรรคผู้ถูกร้องนั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคสอง ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๑๓) บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีอื่นที่รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญย่อมมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาวินิจฉัยยุบพรรคผู้ถูกร้องได้

ประเด็นที่สอง มีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ ประกอบมาตรา ๙๒ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ รับรองเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมือง โดยกำหนดกรอบของกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งและการบริหารพรรคการเมือง เพื่อให้พรรคการเมืองเป็นของประชาชนอย่างกว้างขวาง และมีการบริหารกิจการภายในของพรรคการเมืองที่เป็นไปตามหลักความเป็นประชาธิปไตยภายในพรรคการเมือง โดยผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและพรรคการเมืองสามารถปฏิบัติหน้าที่หรือดำเนินกิจกรรมได้โดยอิสระ ปราศจากการครอบงำหรือชี้้นำโดยบุคคลหรือคณะบุคคลใด ๆ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองตั้งแต่เริ่มแรก โดยกำหนดให้สมาชิกต้องมีส่วนร่วมการบริหาร การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ ของพรรคการเมืองด้วย อันเป็นการป้องกันมิให้พรรคการเมืองเป็นธุรกิจการเมืองหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งอาศัยความได้เปรียบทางการเงินมาเป็นผู้บงการพรรคแต่เพียงผู้เดียวหรือกลุ่มเดียว

สำหรับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ มีข้อห้ามสองกรณี กรณีที่หนึ่ง พรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองกระทำการ

ฝ่าฝืนรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด โดยรู้หรือควรจะรู้ว่าได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นทั้งการได้มาและวิธีการได้มาซึ่งเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่เปิดเผย และกรณีที่สอง พรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองกระทำการฝ่าฝืนรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดโดยมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีแหล่งที่มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นการได้มาซึ่งเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่มีแหล่งที่มาจากการกระทำความผิดตามกฎหมายหรือเป็นเงินสกปรก การฟอกเงิน การค้าของเถื่อน การค้ำมนุษย์ หรือการทุจริตประทุมิชอบ ซึ่งการได้มาทั้งสองกรณีดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นจำนวนเท่าใดก็ตาม ย่อมถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายทั้งสิ้น การกำหนดข้อห้ามดังกล่าวเพื่อป้องกันมิให้พรรคการเมืองไปเกี่ยวข้องกับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดเหล่านั้น อันจะทำให้พรรคการเมืองกลายเป็นผู้มีส่วนร่วมหรือสนับสนุนหรือช่วยเหลือในการกระทำความผิดไปด้วย และมีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อระบบพรรคการเมืองของประเทศไทย อันเป็นมาตรการที่สำคัญเพื่อเสริมสร้างระบบพรรคการเมืองของประเทศไทยให้เป็นสถาบันที่มีความโปร่งใสและเป็นที่น่าเชื่อถือของประชาชน และสอดคล้องกับมาตรา ๗๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ที่กำหนดมาตรการและวิธีการที่จำเป็นให้พรรคการเมืองปฏิบัติเพื่อให้การรับบริจาคของพรรคการเมืองเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย เปิดเผย และตรวจสอบได้

การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองต้องอาศัยรายได้ของพรรคการเมืองซึ่งกฎหมายกำหนดแหล่งที่มาไว้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๒ ดังนั้น เงินส่วนใดที่พรรคการเมืองนำมาใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองซึ่งมิได้มีแหล่งที่มาและวิธีการได้มาตามที่กฎหมายระบุไว้ ย่อมถือว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖๒ ถึงแม้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มิได้บัญญัติห้ามการกู้ยืมสำหรับพรรคการเมืองไว้โดยชัดเจน แต่ก็มิได้รับรองว่าให้กระทำได้ ประกอบกับพรรคการเมืองมีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองซึ่งเป็นกฎหมายมหาชน และเงินกู้ยืมแม้มิได้เป็นรายได้แต่ก็เป็นรายรับและเป็นเงินทางการเมือง การดำเนินการเกี่ยวกับการได้มาและการใช้จ่ายเงินเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองจึงกระทำได้ภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น ซึ่งเมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว การกู้ยืมเงินของพรรคการเมืองจึงต้องสอดคล้องและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

คำว่า “บริจาค” และ “ประโยชน์อื่นใด” ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นคำที่มีความหมายเฉพาะในกฎหมายนี้เพื่อกำหนดสิ่งที่อยู่ในขอบข่ายบังคับแห่งกฎหมายในเรื่องนี้และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ต้องการควบคุมการสนับสนุนในทางการเงินให้แก่พรรคการเมือง ให้เป็นไปโดยพอเหมาะพอควร

แก่การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง ให้เป็นอิสระจากการถูกรวบงำของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล

ข้อเท็จจริงในคดีนี้ปรากฏว่า งบการเงินประจำปี ๒๕๖๑ ของผู้ถูกร้อง มีค่าใช้จ่ายสูงกว่ารายได้ เป็นเงิน ๑,๔๙๐,๕๓๗ บาท แต่ผู้ถูกร้องกลับทำสัญญากู้ยืมเงินจากนายธนธร จึงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง รวม ๒ ฉบับ เป็นจำนวนเงินถึง ๑๙๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท โดยมีการคิดอัตราดอกเบี้ยและเบี้ยปรับที่ไม่เป็นไปตามปกติทางการค้า ถือเป็นกรให้ประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมืองที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ และแม้ผู้ถูกร้องได้ชำระหนี้เงินกู้ยืมบางส่วนคืนหลายครั้งแล้ว แต่การชำระหนี้คืนครั้งแรกเมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๒ ได้ชำระเป็นเงินสดจำนวน ๑๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท ภายหลังจากที่ได้ทำสัญญากู้ยืมเงินเพียง ๒ วัน อีกทั้งสัญญากู้ยืมเงินฉบับลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒ ซึ่งมีวงเงินกู้จำนวน ๓๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๒ ต่อปี ในวันทำสัญญาผู้ถูกร้องรับเงินกู้เพียง ๒,๗๐๐,๐๐๐ บาท การกู้ยืมเงินดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นการกู้ยืมเงินที่มีข้อตกลงในสัญญาและพฤติการณ์ในการเอื้อประโยชน์หรือช่วยเหลือผู้ถูกร้องเป็นกรณีพิเศษที่ไม่เป็นไปตามปกติทางการค้าและไม่เป็นไปตามปกติวิสัยของการให้กู้ยืมเงินและการรับชำระหนี้เงินกู้ยืม ทั้งการคิดดอกเบี้ยในอัตราที่ไม่เป็นไปตามปกติทางการค้าสำหรับการกู้ยืมเงินที่ไม่มีหลักประกันถือเป็นการให้ประโยชน์อื่นใดแก่ผู้ถูกร้องที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ และเมื่อรวมประโยชน์อื่นใดที่ผู้ถูกร้องได้รับจากเงินกู้ยืมจำนวน ๑๙๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท กับเงินที่นายธนธร จึงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ได้บริจาคให้แก่ผู้ถูกร้องในปี ๒๕๖๒ จำนวน ๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท แล้ว ย่อมชัดแจ้งว่า เป็นกรณีการรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งมีมูลค่าเกินสิบล้านบาทต่อปีซึ่งต้องห้ามตามมาตรา ๖๖ วรรคสอง และการที่นายธนธร จึงรุ่งเรืองกิจ ซึ่งเป็นหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องให้ผู้ถูกร้องกู้ยืมเงินเป็นจำนวนมาก คณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องควรจะรู้ว่าการเป็นหนี้บุคคลใดจำนวนมากย่อมก่อให้เกิดการครอบงำหรือชี้้นำโดยบุคคลที่เป็นเจ้าหนี้ ทั้งจะก่อให้เกิดความได้เปรียบทางการเงินมาเป็นผู้บัญชาพรรคแต่เพียงผู้เดียว หรือกลุ่มเดียว อันส่งผลทำให้พรรคการเมืองเป็นธุรกิจการเมือง ดังนั้น การกู้ยืมเงินของผู้ถูกร้องจึงมีเจตนาที่จะหลีกเลี่ยงการรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดตามมาตรา ๖๖ เมื่อการรับบริจาคดังกล่าวต้องห้ามตามมาตรา ๖๖ จึงเป็นการรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดโดยรู้หรือควรจะรู้ว่าได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ กรณีจึงมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๗๒ อันเป็นเหตุให้สั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓)

ประเด็นที่สาม คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองของผู้ถูกร้องจะถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง หรือไม่ อย่างไร

พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อผู้ถูกร้องได้กระทำการอันเป็นเหตุให้สั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ศาลรัฐธรรมนูญจึงต้องสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องแล้ว จึงขอที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวอยู่ในวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ หรือวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒ อันเป็นวันที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้สั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องมีกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๒ วรรคสอง

ประเด็นที่สี่ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ถูกยุบและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งจะไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดสิบปี นับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องถูกยุบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติว่าด้วยผลของการฝ่าฝืนกฎหมาย ซึ่งมีได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องแล้ว จึงต้องสั่งให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวอยู่ในวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ หรือวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒ อันเป็นวันที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง

๕. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงสั่งให้ยุบพรรคอนาคตใหม่ ผู้ถูกร้อง เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ หรือวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง มีกำหนดเวลาสิบปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง และห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องดังกล่าวไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายนุรักษ์ มาประณีต นายเจริญ ภัคดีธนากุล นายซัช ชลวร นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นายบุญส่ง กุลบุปผา นายปัญญา อุดชาชน นายวรวิทย์ กังคศิเทียม และนายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๒๑ ก
วันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๓

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๖๓

วันที่ ๑๓ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

เรื่อง พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ มาตรา ๑๑๗
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๙ และมาตรา ๒๕๐ หรือไม่

.....

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ศาลปกครองกลางส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดี (เทศบาลเมืองปทุมธานี) ในคดีหมายเลขคำที่ ๑๔๘๑/๒๕๖๐ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ข้อเท็จจริงตามหนังสือส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีและเอกสารประกอบสรุปได้ว่า ผู้ฟ้องคดีได้จัดทำโครงการก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กคร่อมคลอง (คลองใหญ่) และโครงการปรับปรุงเปลี่ยนสภาพคลอง (คลองบางปรอก) เป็นผิวจราจร หลังจากที่เริ่มก่อสร้างแล้ว ผู้ฟ้องคดีมีหนังสือขออนุญาตก่อสร้างต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ (ผู้อำนวยการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค สาขานนทบุรี) แต่ไม่ได้รับอนุญาตและมีคำสั่งให้รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างล่งลำน้ำทั้งสองโครงการ ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์ต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ (อธิบดีกรมเจ้าท่า) และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งให้ยกอุทธรณ์ ผู้ฟ้องคดีจึงฟ้องศาลปกครองกลางขอให้เพิกถอนคำสั่งไม่อนุญาตให้ปลูกสร้างสิ่งล่งลำน้ำและคำสั่งให้รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างดังกล่าวและโต้แย้งว่าเมื่อรัฐธรรมนูญรับรองให้การจัดทำบริการสาธารณะเป็นหน้าที่และอำนาจโดยเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๙ และมาตรา ๒๕๐ แล้ว ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลเมืองมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะที่อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบ การจัดทำถนนคร่อมคลองทั้งสองจึงเป็นอำนาจของผู้ฟ้องคดีโดยตรง ไม่จำเป็นต้องได้รับอนุญาตจากกรมเจ้าท่าและกระทรวงคมนาคม พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ มาตรา ๑๑๗ วรรคหนึ่ง จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ขอให้ศาลปกครองกลางส่งคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ มาตรา ๑๑๗ และมาตรา ๑๑๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๙ และมาตรา ๒๕๐ หรือไม่

ศาลปกครองกลางเห็นว่า การที่ศาลปกครองกลางจะวินิจฉัยว่าคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ขอบด้วยกฎหมายหรือไม่ จำต้องวินิจฉัยว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีอำนาจในการออกคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างล่งลำน้ำทั้งสองกรณีดังกล่าวหรือไม่ และการออกคำสั่งดังกล่าวผู้ถูกฟ้องคดี

ทั้งสามใช้ดุลยพินิจโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ต้องพิจารณาจากพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ มาตรา ๑๑๗ และมาตรา ๑๑๘ จึงเป็นกรณีที่ศาลปกครองกลางจำต้องใช้บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับแก่คดีนี้ เมื่อยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติดังกล่าวจึงส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับหนังสือส่งคำโต้แย้งนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นกรณีที่ศาลปกครองกลางส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ มาตรา ๑๑๗ และมาตรา ๑๑๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๙ และมาตรา ๒๕๐ หรือไม่ เมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา ๑๑๘ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการกำหนดโทษอาญาต่อผู้กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๑๑๗ จึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลปกครองกลางจะใช้บังคับแก่คดีนี้ ข้อเท็จจริงเป็นกรณีที่ศาลปกครองกลางจะใช้มาตรา ๑๑๗ บังคับแก่คดีนี้ เมื่อผู้ฟ้องคดีโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติมาตรา ๑๑๗ แห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้มาก่อน กรณีจึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัย

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ มาตรา ๑๑๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๙ และมาตรา ๒๕๐ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า การแปลความรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๙ และมาตรา ๒๕๐ ต้องสอดคล้องต่อหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และความเป็นราชอาณาจักรอันมีอาจแบ่งแยกได้ประกอบกัน โดยมีสาระสำคัญคือความเป็นรัฐที่มีอำนาจบริบูรณ์ทั้งภายในและภายนอก และมีรัฐบาลเดียวที่มีอำนาจปกครองตลอดทั้งอาณาเขตของรัฐภายใต้กฎหมายซึ่งมีผลใช้บังคับเหมือนกันทั้งประเทศ ซึ่งในการพิจารณาหรือบังคับใช้กฎหมายใดต้องอยู่ในอำนาจของหน่วยงานส่วนกลางเป็นหลัก หากจะมีการกระจายอำนาจการปกครองให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นเพียงการจัดสรรหรือแบ่งปันอำนาจการตัดสินใจหรือการวินิจฉัยสั่งการจากส่วนกลางไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นบางเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบริการ

หรือกิจกรรมสาธารณะเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ซึ่งมีความแตกต่างกัน แต่การจัดสรรหรือแบ่งปันอำนาจในการตัดสินใจหรือวินิจฉัยนี้ย่อมต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องในแต่ละเรื่องด้วย การจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากจะต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๙ และมาตรา ๒๕๐ วรรคหนึ่งแล้ว ยังต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๐ วรรคสอง ด้วย คือพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยมาตรา ๖ และมาตรา ๑๒ บัญญัติให้มีคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้มีการกระจายอำนาจการอนุมัติหรือการอนุญาตไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้มีประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้ต้องมีการถ่ายโอนอำนาจการอนุญาตให้ก่อสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำจากเจ้าท่าไปให้เทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล และกรุงเทพมหานคร ภายในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ และคำสั่งกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีที่ ๔๔๒/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เรื่อง มอบอำนาจ “เจ้าท่า” ตามพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทยให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาและอนุญาตให้ปลูกสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำ เฉพาะการปลูกสร้าง โรงสูบน้ำ การวางท่อ สายเคเบิล การปักเสาไฟฟ้า กระชังเลี้ยงสัตว์น้ำ เชือกกันน้ำเซาะ และคำสั่งกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีที่ ๑๘๕/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๘ มอบอำนาจ “เจ้าท่า” ตามพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทยให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพิ่มเติมอีก ๔ รายการ คือทำเทียบเรือ ขนาดไม่เกิน ๒๐ ตันกรอส โป๊ะเทียบเรือและสะพานปรับระดับ สะพานข้ามคลอง คานเรือ เมื่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๐ มิได้บัญญัติให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจจัดทำบริการสาธารณะได้ทุกประเภท แต่ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งกฎหมายบัญญัติให้คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้พิจารณาความเหมาะสม แม้พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ มาตรา ๑๑๗ จะมีได้ระบุให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจพิจารณาอนุมัติหรืออนุญาตเกี่ยวกับเรื่องการปลูกสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำไว้ แต่เมื่อการใช้บังคับของพระราชบัญญัตินี้จะต้องพิจารณาร่วมกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้องด้วย ดังนั้น ต้องถือว่าปัจจุบันแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปลูกสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำรวม ๘ รายการ ได้ ตามคำสั่งกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีที่ ๔๔๒/๒๕๔๗ และคำสั่งกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีที่ ๑๘๕/๒๕๔๘ แต่ในบางเรื่องดังเช่นการจัดทำ

ถนนพร้อมคลอง ก่อสร้างทางน้ำลอด ซึ่งไม่รวมอยู่ใน ๘ รายการดังกล่าว เป็นเรื่องที่สำคัญที่ต้องพิจารณาในภาพรวมทั้งประเทศ แม้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจจัดทำบริการสาธารณะที่เป็นการสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำนอกเหนือจาก ๘ รายการที่ได้รับการถ่ายโอนอำนาจได้ แต่ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าท่าก่อนดำเนินการ เพื่อให้เจ้าท่าพิจารณาถึงผลกระทบต่อการคมนาคมหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ในน้ำร่วมกันด้วย

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ มาตรา ๑๑๗ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๙ และมาตรา ๒๕๐

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นายปัญญา อุดชาชน นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม นายวิรุฬห์ แสงเทียน นายจรินทร์ หะวานนท์ และนายนภดล เทพพิทักษ์

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๔๐ ก
วันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๓

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๖๓

วันที่ ๒๗ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

เรื่อง นายวิทเทอวิน จิบเบอ ยูลิซซ์ซิส ไมเคิล หรือ จิบเบอ ยูลิซซ์ซิส ไมเคิล
วิทเทอวิน (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๑๓

.....

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

นายวิทเทอวิน จิบเบอ ยูลิซซ์ซิส ไมเคิล หรือ จิบเบอ ยูลิซซ์ซิส ไมเคิล วิทเทอวิน ผู้ร้อง
กล่าวอ้างว่าตนเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของนายเดิร์ก วิทเทอวิน สัญชาติดัตช์ และ
นางสาวดาวใจ ชันตะคุต สัญชาติไทย โดยเกิดเมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๒๒ ณ เมืองอุเทร์คต์
ประเทศเนเธอร์แลนด์ มีการแจ้งเกิด ณ สำนักงานทะเบียนเมืองอุเทร์คต์ ประเทศเนเธอร์แลนด์
บิดาและมารดาของผู้ร้องได้จดทะเบียนสมรส ณ สำนักงานทะเบียนเมืองอุเทร์คต์
ประเทศเนเธอร์แลนด์ ผู้ร้องเป็นลูกจ้างในสถานบริการแห่งหนึ่งในจังหวัดภูเก็ต ต่อมารัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงมหาดไทยมีนโยบายจัดระเบียบสังคมเข้มงวดกับสถานบริการตามกฎหมาย
และมีการเข้าตรวจสถานบริการต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงสถานบริการที่ผู้ร้องทำงานอยู่ หลังจากนั้น ผู้ร้อง
ต้องเดินทางออกนอกประเทศไทย ต่อมากระทรวงมหาดไทยมีคำสั่งที่ ๑๑๕/๒๕๕๖ ลงวันที่
๒๖ มีนาคม ๒๕๕๖ ไม่อนุญาตให้ผู้ร้องเข้ามาในราชอาณาจักร เนื่องจากผู้ร้องเป็นบุคคลที่มี
พฤติการณ์เป็นที่น่าเชื่อว่าเข้ามาเพื่อการค้าประเวณี การค้าหญิงหรือเด็ก การค้ายาเสพติดให้โทษ
การลักลอบหนีภาษีศุลกากรหรือเพื่อประกอบกิจการอื่นที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี
ของประชาชน เข้าลักษณะเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัติ
คนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง (๘) ต่อมามารดาของผู้ร้องได้ยื่นหนังสือ
ต่อสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเพื่อขออนุญาตให้ผู้ร้องเดินทางเข้ามาในประเทศไทยเพื่อทำ
บัตรประจำตัวประชาชนและขอสัญชาติไทย สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองมีหนังสือแจ้งว่าไม่อนุญาต
ให้ผู้ร้องเดินทางเข้ามาในประเทศไทย เนื่องจากเป็นคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๑๕/๒๕๕๖
และคำสั่งรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด ห้ามมิให้อุทธรณ์ จึงไม่อนุมัติให้บันทึกข้อมูลเพิ่มเติมเพื่ออนุญาต
ให้ผู้ร้องเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดกระบี่ เรื่อง ขอสัญชาติไทย
ศาลพิพากษาให้ยกคำร้อง ผู้ร้องอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค ๘ พิพากษายืน ผู้ร้องยื่นคำร้อง
ต่อผู้ตรวจการแผ่นดินขอให้เพิกถอนคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๑๑๕/๒๕๕๖ ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดิน

รับคำร้องเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๒ ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าพ้นระยะเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้องจากผู้ร้อง แต่ผู้ตรวจการแผ่นดินยังไม่มีคำวินิจฉัย

ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ดังนี้

(๑) คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๑๑๕/๒๕๕๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ และเป็นการละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนและเสียหายโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องมาจากคำสั่งตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐที่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพ และขอให้เพิกถอนคำสั่งดังกล่าวในส่วนที่เกี่ยวกับผู้ร้อง

(๒) หนังสือคำสั่งของผู้บัญชาการสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ที่ไม่อนุมัติให้บันทึกข้อมูลเพิ่มเติมเพื่ออนุญาตให้ผู้ร้องเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ ขอให้คำสั่งดังกล่าวเป็นโมฆะ

(๓) วินิจฉัยให้ผู้ร้องเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรไทยได้ในฐานะที่เป็นผู้มีสัญชาติไทย โดยการเกิด เพื่อมาเพิ่มชื่อในทะเบียนราษฎรและทำบัตรประจำตัวประชาชนในฐานะที่เป็นคนไทย ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ร้องเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญโดยตรง และได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายอันเนื่องมาจากคำสั่งและการกระทำดังกล่าว ทั้งการละเมิดสิทธิและเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ กรณีจึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองมีหนังสือแจ้งผลรายงานการดำเนินการเพิ่มเติมว่า เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๒ ได้บันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศว่าผู้ร้องเป็นผู้มีสัญชาติไทย และกระทรวงมหาดไทยมีคำสั่งที่ ๒๗๕๒/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๒ ยกเลิกการไม่อนุญาตผู้ร้องเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งต่อมาเมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๓ สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองได้บันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศโดยลบรายชื่อผู้ร้องออกจากบัญชีบุคคลต้องห้ามเข้ามาในราชอาณาจักรแล้ว และผู้ร้องยื่นคำร้องขอส่งเอกสารเพิ่มเติม ฉบับลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓ แจ้งว่า ผู้ร้องได้รับการเพิกถอนคำสั่งห้ามเข้าประเทศไทยตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๒๗๕๒/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๒ เรื่อง ยกเลิกการไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักร และได้รับสัญชาติไทย พร้อมทั้งจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน

และหนังสือเดินทางไทยแล้ว

เห็นว่าแม้ผู้ร้องได้รับการเพิกถอนคำสั่งห้ามเข้าประเทศไทย พร้อมทั้งจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนและหนังสือเดินทางไทยแล้ว ทำให้ผู้ร้องได้รับการเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหาย ซึ่งมีผลให้เหตุที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าตนถูกระทบสิทธิและเสรีภาพหมดลงแล้วก็ตาม แต่โดยที่ข้อเท็จจริงตามคำร้องเป็นกรณีที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยซึ่งมีสิทธิความเป็นพลเมืองไทยได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการกระทำของรัฐ และเป็นเหตุที่มีความเกี่ยวเนื่องกับสถานภาพของบุคคลผู้มีสัญชาติไทยที่ไม่อาจถูกเนรเทศออกนอกราชอาณาจักร หรือไม่อาจถูกห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักรได้ตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ มีผลให้การพิจารณาคดีนี้ต่อไปจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๑ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญไม่สั่งจำหน่ายคดีก็ได้ และเพื่อเป็นหลักปฏิบัติของทางราชการในภายหน้า ศาลรัฐธรรมนูญจึงพิจารณาคดีนี้ต่อไป

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า การเนรเทศบุคคลสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้ผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักร จะกระทำได้หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลผู้มีสัญชาติไทย มิให้ถูกเนรเทศออกนอกราชอาณาจักร หรือมิให้ถูกห้ามเข้ามาในราชอาณาจักร อันเป็นสิทธิเด็ดขาด โดยสัญชาติเป็นเครื่องมือที่ใช้บ่งบอกถึงความเป็นสมาชิกหรือพลเมืองของรัฐ ซึ่งแสดงออกถึงความผูกพันหรือความจงรักภักดีทางการเมืองต่อรัฐ และก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์ระหว่างรัฐเจ้าของสัญชาติกับบุคคลผู้มีสัญชาตินั้น ๆ โดยรัฐเป็นผู้กำหนดการได้หรือเสียสัญชาติแต่เพียงผู้เดียว เมื่อบุคคลใดมีสัญชาติไทยแล้วย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย โดยมีสิทธิพลเมืองในการอยู่อาศัยในราชอาณาจักร ขณะเดียวกันรัฐจะเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักรมิได้ ดังนั้น บุคคลผู้มีสัญชาติไทยจึงไม่อาจถูกลิดรอนสิทธิในการเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรโดยอำเภอใจมิได้ ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้

สำหรับการได้มาซึ่งสัญชาติไทยของบุคคลนั้น พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้นับสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย และผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย ยกเว้นบุคคลตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด หากบุคคลใดมีองค์ประกอบแห่งข้อเท็จจริงครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดย่อมจะได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิด ซึ่งแบ่งได้เป็นการได้สัญชาติไทยตามหลักสายโลหิต และหลักดินแดน สิทธิดังกล่าวเป็นสิทธิที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง บัญญัติรับรองไว้ว่า

“การถอนสัญชาติของบุคคลซึ่งมีสัญชาติไทยโดยการเกิด จะกระทำมิได้” โดยการได้มาซึ่งสัญชาติไทยโดยการเกิดของบุคคลนั้น กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องได้บัญญัติขั้นตอนและวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งบุคคลที่เกิดจากบิดาหรือมารดาผู้มีสัญชาติไทยมีสิทธิได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิดตามหลักสายโลหิตอันเป็นการได้สัญชาติไทยโดยผลของกฎหมาย แต่บุคคลนั้นยังคงต้องดำเนินการตามกระบวนการร้องขอเพื่อให้ได้สัญชาติไทยตามที่กฎหมายกำหนด โดยต้องไปติดต่อกับหน่วยงานราชการอื่นที่เกี่ยวข้องและดำเนินการตามระเบียบกฎเกณฑ์ในเรื่องนั้น ๆ เสียก่อน

การได้มาซึ่งสัญชาติไทยนั้นเป็นไปตามกฎหมาย และต้องดำเนินการให้ครบถ้วน เช่น การบันทึกการเกิดของบุคคลในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร เป็นต้น ส่วนสถานะทางกฎหมายในฐานะพลเมืองไทยเป็นกรณีที่ต้องแยกออกจากกัน และไม่กระทบกระเทือนถึงสัญชาติของบุคคลที่มีอยู่ตั้งแต่แรก เนื่องจากไม่ว่าบุคคลจะมีการบันทึกข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรหรือไม่ ก็ไม่อาจลบล้างข้อเท็จจริงที่ว่าบุคคลผู้นั้นย่อมต้องมีสัญชาติใดสัญชาติหนึ่งติดตัวมาตามที่กฎหมายภายในและกฎหมายระหว่างประเทศกำหนดขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้มีกรณีบุคคลเกิดมาโดยไร้สัญชาติ อันเป็นส่วนหนึ่งของการรับรองสิทธิมนุษยชนของประชากรโลก ด้วยเหตุนี้การมีข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรกับการมีสัญชาติจึงเป็นคนละกรณีกัน

ส่วนการที่พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๕๗ บัญญัติให้ผู้ที่มิหลักฐานอันเพียงพอที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะเชื่อถือได้ว่าเป็นผู้มีสัญชาติไทยสามารถพิสูจน์การเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยได้ จึงมีการออกระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยการขอพิสูจน์สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยข้อ ๓ และข้อ ๔ ของระเบียบดังกล่าวกำหนดให้ผู้ขอพิสูจน์สัญชาติไทยต้องยื่นคำขอ พร้อมนำหลักฐานยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบคำขอพิสูจน์สัญชาติ (ต.ม. ๑๐) ซึ่งระบุให้ดำเนินการได้เฉพาะกรณีที่ผู้ขอพิสูจน์สัญชาติไทยสามารถเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรได้เท่านั้น แม้ระเบียบดังกล่าวจะไม่มีเนื้อหาที่เป็นการตัดสิทธิของบุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขอพิสูจน์สัญชาติไทยก็ตาม แต่ในกรณีที่บุคคลที่ถูกคำสั่งกระทรวงมหาดไทยไม่อนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรมีผลให้บุคคลนั้นไม่สามารถเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขอพิสูจน์สัญชาติไทยตามที่ระเบียบดังกล่าวกำหนดไว้ได้ บุคคลดังกล่าวจึงได้รับผลกระทบอันเนื่องมาจากระเบียบที่กำหนดเงื่อนไขให้ยื่นคำขอพิสูจน์สัญชาติไทยด้วยตนเอง ซึ่งโดยปกติทั่วไปผู้ขอพิสูจน์สัญชาติไทยสามารถเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อพิสูจน์สัญชาติไทยได้ แต่อาจมีบางกรณีที่บุคคลไม่สามารถเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรได้ การที่ไม่ได้กำหนดยกเว้นกรณีที่บุคคลไม่สามารถเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อพิสูจน์สัญชาติไทยของตนเองได้ ดังเช่นกรณีข้อเท็จจริงตามคำร้องในคดีนี้ ทำให้สิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ของบุคคลดังกล่าวอาจถูกกระทบได้ เพราะหากบุคคลนั้นได้รับโอกาสเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อพิสูจน์สัญชาติไทยหรือได้รับโอกาสพิสูจน์สัญชาติไทยในต่างประเทศจากหน่วยงานของรัฐ

ที่ประจำอยู่ในต่างประเทศที่มีหน้าที่ในการพิสูจน์สัญชาติไทย สิทธิและเสรีภาพของบุคคลดังกล่าว ย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า การเนรเทศบุคคลสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้ผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักร จะกระทำมิได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นายปัญญา อุดชาชน นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม นายวิรุฬห์ แสงเทียน นายจิรนิติ หะวานนท์ และนายนภดล เทพพิทักษ์

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๔๗ ก
วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๓

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๘/๒๕๖๓

วันที่ ๑๐ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๓

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของนายระวี รุ่งเรือง สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑ (๔) ประกอบ มาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) และ มาตรา ๙๘ (๘) หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

นายศรีสุวรรณ จรรยา ยื่นเรื่องขอให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง ตรวจสอบสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของนายระวี รุ่งเรือง ผู้ถูกร้อง ว่าอาจขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) ประกอบมาตรา ๙๘ (๘) เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑ (๔)

ผู้ร้องแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง และได้รับรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกร้องได้รับการสรรหาจากคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาและได้รับคัดเลือกจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติเป็นสมาชิกวุฒิสภามาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๙ ต่อมา มีพระบรมราชโองการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภามาประกาศแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา ณ วันที่ ๑๑ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒ ก่อนที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ผู้ถูกร้องเคยรับราชการตำแหน่งเจ้าหน้าที่ปกครอง ระดับ ๓ อำเภอย่าง จังหวัดเพชรบุรี ประมาณ เดือนธันวาคม ๒๕๓๕ ถึงเดือนมกราคม ๒๕๓๖ กระทำการเรียกรับเงินจากผู้สมัครสอบคัดเลือกเป็นสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน ซึ่งเป็นพฤติกรรมในทางทุจริตตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๙๘ วรรคหนึ่ง ถูกลงโทษทางวินัยลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น ตามคำสั่งจังหวัดเพชรบุรีที่ ๑๓๖๗/๒๕๓๖ เรื่อง ลงโทษลดขั้นเงินเดือนข้าราชการ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๓๖ ต่อมาคณะอนุกรรมการข้าราชการพลเรือนกระทรวงมหาดไทย เห็นว่า พฤติการณ์ของผู้ถูกร้องเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๙๘ วรรคสอง มีมติเพิ่มโทษเป็นไล่ออกจากราชการ กรมการปกครองมีคำสั่งที่ ๖๘๙/๒๕๓๙ เรื่อง เพิ่มโทษข้าราชการ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๓๙ ให้เพิ่มโทษผู้ถูกร้องเป็นไล่ออกจากราชการ คำสั่งถึงที่สุด ในปี ๒๕๔๗ ผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขนาน อำเภอเมืองเพชรบุรี

จังหวัดเพชรบุรี ดำรงตำแหน่งจนครบวาระ ต่อมาปี ๒๕๕๑ ได้รับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขนานอีกวาระหนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพชรบุรีได้รับเรื่องร้องเรียนว่าผู้ถูกร้องเป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕ มาตรา ๔๕ (๑๗) และพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๕๘/๑ ผู้ถูกร้องถูกดำเนินคดีและถูกฟ้องต่อศาลจังหวัดเพชรบุรี ขอให้แจ้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการตามหน้าที่ให้จดข้อความอันเป็นเท็จในเอกสารมหาชนหรือเอกสารราชการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำหรับใช้เป็นพยานหลักฐานอันอาจทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนได้รับความเสียหาย ศาลพิพากษาว่าผู้ถูกร้องมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๖๗ จำคุก ๖ เดือน และปรับ ๖,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด ๒ ปี ผู้ถูกร้องอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ พิพากษายืน

ผู้ร้องเห็นว่า แม้ในเวลาต่อมาผู้ถูกร้องจะได้รับการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงครองสิริราชสมบัติ ครบ ๕๐ ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ และพระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมีพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็มีความหมายเพียงว่าผู้ถูกร้องไม่เคยถูกลงโทษทางวินัยไล่ออกจากราชการเท่านั้น ไม่ได้หมายความว่าความประพฤติหรือการกระทำของผู้ถูกร้องที่เป็นเหตุให้ถูกลงโทษทางวินัยถูกลบล้างไปด้วย ตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๙๔/๒๕๓๙ ผู้ร้องมีมติและมีคำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๑๕๐/๒๕๖๒ วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๒ ให้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่าสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) และมาตรา ๙๘ (๘) หรือไม่

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ร้องมีมติว่าสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) และมาตรา ๙๘ (๘) และยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญแล้ว กรณีต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๕) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องไว้วินิจฉัย และให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

๓. คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า ผู้ถูกร้องไม่เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๘) ไม่มีลักษณะต้องห้ามเข้ารับการสรรหาและคัดเลือกบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) เนื่องจากผู้ถูกร้องได้รับการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงครองสิริราชสมบัติ ครบ ๕๐ ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๕ นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องได้รับโทษทางวินัยโดยลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น ตามคำสั่งจังหวัดเพชรบุรีที่ ๑๓๖๗/๒๕๓๖ เรื่อง ลงโทษลดขั้นเงินเดือนข้าราชการ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๓๖ ไปแล้ว การที่กรมการปกครองนำเรื่องการดำเนินการทางวินัยเสนอต่อคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนกระทรวงมหาดไทยเพื่อพิจารณา และคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนกระทรวงมหาดไทยมีมติให้เพิ่มโทษผู้ถูกร้องเป็นไล่ออกจากราชการ เป็นการเพิ่มโทษที่ผู้ถูกร้องได้รับโทษและได้รับการล้างมลทินไปแล้วก่อนวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๓๙ การเพิ่มโทษดังกล่าวไม่มีผลบังคับแก่ผู้ถูกร้อง

๔. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) ประกอบมาตรา ๙๘ (๘) เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑ (๔) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๙ บัญญัติให้ในวาระเริ่มแรก วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสองร้อยห้าสิบคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติถวายคำแนะนำ โดยในการสรรหาและแต่งตั้งให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามบทบัญญัติดังกล่าวซึ่งรัฐธรรมนูญบัญญัติคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีมาใช้ร่วมกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาที่มีความเป็นกลาง สร้างความเชื่อมั่นและยอมรับจากประชาชนว่าจะปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม ซึ่งรวมถึงหลักสุจริตที่เป็นหลักการสำคัญประการหนึ่งภายใต้หลักนิติธรรมด้วย และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑ (๔) เป็นบทบัญญัติว่าด้วยเหตุที่ทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง หากขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐๘ ซึ่งมาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) บัญญัติลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาว่าต้องไม่เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๙๘ (๘) บัญญัติให้บุคคลที่เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

ส่วนพระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงครองสิริราชสมบัติ ครบ ๕๐ ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ และพระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นการล้างมลทินให้ผู้ที่เคยถูกลงโทษทางวินัยให้เป็นผู้ไม่เคยถูกลงโทษทางวินัยในกรณีความผิดนั้น ๆ อีกต่อไป แต่ไม่มีผลเป็นการลบล้างการกระทำผิดที่ได้กระทำไปแล้วซึ่งเป็นเหตุให้ถูกลงโทษทางวินัย หรือลบล้างความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดีจากการกระทำ ดังนั้น การล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทินทั้งสองฉบับดังกล่าวจึงให้ล้างมลทินให้แก่บรรดาผู้ต้องโทษในกรณีความผิดต่าง ๆ โดยให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยถูกลงโทษหรือถูกลงโทษทางวินัยเท่านั้น แต่ไม่มีผลเป็นการลบล้างคำพิพากษาหรือคำสั่งลงโทษทางวินัยว่าได้มีการกระทำความผิดอันเป็นเหตุให้ถูกลงโทษหรือลงโทษด้วย นอกจากนี้เป็นกฎหมายที่กำหนดมาตรฐานกลางที่ทุกหน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติ และมีผลต่อกฎหมายอื่น ๆ ในลำดับเดียวกันหรือลำดับศักดิ์ที่ต่ำกว่า แต่การนำพระราชบัญญัติล้างมลทินทั้งสองฉบับดังกล่าวมาบังคับใช้ในทางที่ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศจะกระทำมิได้ รัฐธรรมนูญกำหนดให้บุคคลที่เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการเพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการต้องห้ามเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) ประกอบมาตรา ๙๘ (๘) ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีเจตนารมณ์ให้บุคคลที่จะมาเป็นสมาชิกวุฒิสภาต้องได้รับการกลั่นกรองคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของสาธารณชน ไม่มีความมัวหมอง เพื่อให้บุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาทำหน้าที่ด้วยความเป็นกลาง ปราศจากการแทรกแซงทางการเมืองและไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน จึงเห็นได้ว่า การที่ผู้ถูกร้องได้รับการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทินทั้งสองฉบับดังกล่าวย่อมไม่มีผลให้ผู้ถูกร้องไม่เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) ประกอบมาตรา ๙๘ (๘)

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าก่อนที่ผู้ถูกร้องได้รับพระบรมราชโองการแต่งตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ผู้ถูกร้องเคยถูกลงโทษทางวินัยไล่ออกจากราชการฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงตามคำสั่งกรมการปกครองที่ ๖๘๙/๒๕๓๙ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๓๙ กรณีกระทำการเรียกรับเงินจากผู้สมัครสอบคัดเลือกเป็นสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนอันเป็นพฤติกรรมในทางทุจริต จึงเป็นผู้ที่เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการเพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา และมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) ประกอบมาตรา ๙๘ (๘) เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑ (๔) นับแต่วันที่มีพระบรมราชโองการแต่งตั้ง คือ วันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒ และเมื่อสมาชิกภาพ

ของสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ทำให้สมาชิกวุฒิสภาโดยการสรรหาและแต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๙ (๑) (ข) วางลง ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๙ (๔) บัญญัติให้เลื่อนรายชื่อบุคคลตามลำดับในบัญชีสำรองตามมาตรา ๒๖๙ (๑) (ค) ขึ้นเป็นสมาชิกวุฒิสภาแทนตำแหน่งที่ว่างลง โดยให้ถือว่าตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาว่างลงในวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟัง โดยชอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลในวันอ่าน คือวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๓

๕. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) ประกอบมาตรา ๙๘ (๘) เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑ (๔) ตั้งแต่วันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒ และให้ถือว่าวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังเป็นวันที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาว่างลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๙ (๔) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลในวันอ่าน คือ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๓

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นายปัญญา อุดชาชน นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม นายวิรุฬห์ แสงเทียน นายจิรนิติ หะวานนท์ และนายภดล เทพพิทักษ์

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๕๑ ก
วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๙/๒๕๖๓

วันที่ ๑๐ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๓

เรื่อง พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๒ มาตรา ๙
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๖ หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ศาลปกครองกลางส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดี (พันเอก อัครวิชัย หรือสุทธิพงษ์ เจริญพร) ในคดีหมายเลขคำที่ ๑๒๕๒/๒๕๖๑ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ข้อเท็จจริงตามหนังสือส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า ผู้ฟ้องคดียื่นฟ้องกรมบัญชีกลาง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และอธิบดีกรมบัญชีกลาง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ต่อศาลปกครองกลาง ขอให้แก้ไขคำสั่งจ่ายบำนาญปกติที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองสั่งจ่ายเงินบำนาญ ให้ผู้ฟ้องคดีเท่ากับเงินเดือนเดือนสุดท้าย เนื่องจากการคำนวณบำนาญตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ มาตรา ๓๒ ให้กระทำโดยตั้งเงินเดือนเดือนสุดท้ายหารด้วยห้าสิบคูณด้วยจำนวนปีเวลาราชการ และบำนาญที่ผู้ฟ้องคดีคำนวณได้มีผลลัพธ์เกินกว่าเงินเดือนเดือนสุดท้าย แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ให้จ่ายบำนาญปกติจำกัดจำนวนไว้อย่างสูงไม่เกินเงินเดือนเดือนสุดท้าย ทั้งที่ผู้ฟ้องคดีมีสิทธินำเวลาราชการที่เป็นทวีคูณมารวมเป็นเวลาราชการ สำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญได้เป็นเวลา ๕๓ ปี ผลลัพธ์การคำนวณบำนาญย่อมมากกว่าเงินเดือนเดือนสุดท้าย การที่พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๒ มาตรา ๙ ให้บำนาญปกติจำกัดจำนวนไว้อย่างสูงไม่เกินเงินเดือนเดือนสุดท้าย เป็นการจำกัดสิทธิในการรับบำนาญของข้าราชการที่มีเวลาราชการมากกว่า ๕๐ ปี โดยเฉพาะเจาะจง และเป็นกฎหมายที่มีได้มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป แต่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง ทั้งการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติฉบับนี้มิได้ระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิไว้ มิได้เป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ขัดต่อหลักนิติธรรมโดยจำกัดสิทธิของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ขัดต่อหลักความเสมอภาคของบุคคลที่มีสิทธิได้รับบำนาญตามจำนวนเวลาราชการของตน พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๒ มาตรา ๙ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๖

ศาลปกครองกลางเห็นว่า การที่จะวินิจฉัยในประเด็นที่เป็นเนื้อหาของคดี ศาลปกครองกลางต้องวินิจฉัยประเด็นตามคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีก่อนว่าการจ่ายเงินบำนาญปกติต้องอยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๒ มาตรา ๙ หรือไม่ อย่างไร เป็นกรณีที่ศาลปกครองกลางต้องใช้บทบัญญัติมาตรา ๙ บังคับแก่คดี และ

ยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้อง จึงส่งความเห็นและคำโต้แย้งดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับหนังสือส่งคำโต้แย้งนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นกรณีที่ศาลปกครองกลางส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีและศาลปกครองกลางจะใช้พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๒ มาตรา ๙ บังคับแก่คดี เมื่อผู้ฟ้องคดีโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้มาก่อน กรณีเป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัย

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๒ มาตรา ๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๖ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขของการรับบำเหน็จบำนาญและวิธีการนับเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญของข้าราชการซึ่งใช้บังคับกับทหารและข้าราชการพลเรือน โดยมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๒ ได้วางหลักการให้บำนาญปกติจำกัดจำนวนอย่างสูงไม่เกินเงินเดือนเดือนสุดท้าย และเมื่อพิจารณาประกอบกับวิธีคำนวณบำเหน็จบำนาญตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ มาตรา ๓๒ ที่กำหนดวิธีคำนวณบำนาญให้ตั้งเงินเดือนเดือนสุดท้ายหารด้วยห้าสิบคูณด้วยจำนวนปีเวลาราชการ ดังนั้น ผู้ที่จะได้รับบำนาญเท่ากับเงินเดือนเดือนสุดท้ายจึงต้องมีเวลาราชการ ๕๐ ปีขึ้นไป ซึ่งโดยปกติข้าราชการทั่วไปจะมีเวลาราชการไม่ถึง ๕๐ ปี เนื่องจากพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๖ บัญญัติให้ผู้ที่เข้ารับราชการต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปี จึงเห็นได้ว่าหากข้าราชการผู้ใดเข้ารับราชการเมื่ออายุ ๑๘ ปี และเกษียณราชการเมื่ออายุ ๖๐ ปี ข้าราชการผู้นั้นมีเวลาราชการ ๔๒ ปี เมื่อคำนวณตามวิธีการนี้แล้ว ข้าราชการผู้นั้นย่อมได้รับบำนาญน้อยกว่าเงินเดือนเดือนสุดท้าย

นอกจากนี้ เงินบำนาญเป็นเงินที่จ่ายตอบแทนข้าราชการที่พ้นจากราชการไปแล้วด้วยเงินงบประมาณของแผ่นดินที่ต้องอยู่ภายใต้หลักวินัยการเงินการคลังที่ดี การคำนวณบำเหน็จบำนาญ

“เงินเดือนเดือนสุดท้าย” ได้รวมถึงเงินเพิ่มพิเศษรายเดือนสำหรับค่าวิชาและหรือเงินเพิ่มการเลื่อนฐานะและหรือสำหรับประจำตำแหน่งที่ต้องฝ่าอันตรายเป็นปกติ และหรือสำหรับการสู้รบ และหรือสำหรับการปราบปรามผู้กระทำความผิดไว้แล้ว ถือเป็นกรให้ประโยชน์ตอบแทนแก่ข้าราชการ ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวมาเป็นเวลานานและเป็นการจัดสรรประโยชน์ให้เป็นพิเศษ เพื่อให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้โดยเหมาะสมสมควร ในขณะที่เดียวกันรัฐต้องป้องกันมิให้การให้ประโยชน์ตอบแทนนั้นเป็นภาระแก่งบประมาณแผ่นดินเกินสมควรจนอาจส่งผลกระทบต่อฐานะทางการเงินการคลังของประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๒ ที่บัญญัติให้รัฐต้องรักษาวินัยการเงินการคลังอย่างเคร่งครัด บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๒ มาตรา ๙ แม้จะจำกัดสิทธิของบุคคลแต่เป็นการจำกัดสิทธิอย่างพอเหมาะพอควรแก่กรณีและสมดุลระหว่างประโยชน์สาธารณะและสิทธิของข้าราชการที่เคยปฏิบัติราชการให้แก่บ้านเมือง ไม่ได้กระทบกระเทือนถึงบำนาญปกติซึ่งคำนวณตามเวลาราชการตามจริง อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ข้าราชการทุกคนพึงได้รับ ซึ่งเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนพอเหมาะพอควรแก่กรณี และไม่เป็นการขัดหรือแย้งต่อหลักนิติธรรม ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาคของบุคคล ทั้งยังเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไปไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจงแต่อย่างใด ดังนั้นพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๒ มาตรา ๙ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๖

ส่วนที่โต้แย้งว่าพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๒ มิได้ระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล เป็นการโต้แย้งว่าพระราชบัญญัตินี้ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญเคยวางหลักการวินิจฉัยประเด็นนี้แล้วว่า การยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ มิได้ให้สิทธิโต้แย้งว่ากฎหมายตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญได้ ศาลรัฐธรรมนูญไม่จำต้องวินิจฉัยในประเด็นนี้

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๒ มาตรา ๙ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๖

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นายปัญญา อุดชาชน นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม นายวิรุฬห์ แสงเทียน นายจิรนิติ หะวานนท์ และนายณดล เทพพิทักษ์

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๕๑ ก
วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๐/๒๕๖๓

วันที่ ๑ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายสิระ เจนจาคะ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๑) หรือไม่

.....

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๕๗ คน เข้าชื่อร้องต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร (ผู้ร้อง) ขอให้ส่งคำร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ นายสิระ เจนจาคะ ผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง โดยกล่าวอ้างว่า เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องและคณะ รวม ๘ คน ลงพื้นที่ไปตรวจสอบการก่อสร้างอาคารชุดหนึ่งในตำบลกระนวน อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ระหว่างลงพื้นที่ผู้ถูกร้องและคณะ พบกับพันตำรวจโท ประเทือง ผลมานะ ในขณะนั้นดำรงตำแหน่งรองผู้กำกับการป้องกันปราบปรามสถานีตำรวจภูธรกระนวน โดยผู้ถูกร้องพุดจาทำนองตำหนิการปฏิบัติหน้าที่ของพันตำรวจโท ประเทือง กรณีที่พบเห็นการก่อสร้างที่ผิดกฎหมายแล้วไม่จับกุมดำเนินคดี และกรณีทราบการเดินทางของผู้ถูกร้องและคณะแล้วไม่จัดกำลังพลมาดูแล และผู้ถูกร้องยังพุดจาทำนองข่มขู่และให้พันตำรวจโท ประเทือง ขอโทษ แม้พันตำรวจโท ประเทือง กล่าวคำขอโทษและทำความเคารพแบบตำรวจแล้ว ผู้ถูกร้องยังตำหนิว่าพันตำรวจโท ประเทือง บริหารงานไม่เป็นเนื่องจากไม่สามารถดูแลสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาปฏิบัติหน้าที่ ไม่เหมาะที่จะเป็นผู้บริหาร ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องและคณะเดินทางไปยังสำนักงานเทศบาลตำบลกระนวนโดยสวมเครื่องแบบข้าราชการรัฐสภา และเรียกนายกเทศมนตรีและผู้บริหารเทศบาลตำบลกระนวนสอบถามข้อเท็จจริงเรื่องการก่อสร้างอาคารชุดดังกล่าวข้างต้น โดยแสดงพฤติกรรมเสมือนตนเป็นผู้รับผิดชอบหรือมีอำนาจหน้าที่ในเรื่องนั้น แม้นายกเทศมนตรีและผู้บริหารเทศบาลตำบลกระนวนชี้แจงข้อเท็จจริงแต่ผู้ถูกร้องไม่รับฟังคำชี้แจงจากผู้เกี่ยวข้องและยังแสดงพฤติกรรมไม่เป็นกลางด้วยการชี้แนะว่าเจ้าของอาคารชุดกระทำความผิดกฎหมาย พฤติกรรมของผู้ถูกร้องเป็นการอ้างสถานะการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อลงไปตรวจพื้นที่ทั้งที่ไม่ใช่หน้าที่โดยตรงตามกฎหมายและไม่ได้รับมอบหมายจากสภาผู้แทนราษฎรหรือคณะกรรมการอิสระใด การกระทำของผู้ถูกร้องเป็นพฤติกรรมที่เข้าข่ายใช้สถานะหรือตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกระทำการอันเป็นการก้าวก่ายแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเองในเรื่องการปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการ

ตำรวจและนายกเทศมนตรีและผู้บริหารเทศบาลตำบลกะรน เป็นการกระทำอันเป็นการต้องห้าม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๕ (๑) เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗)

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องปรากฏว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๕๗ คน ซึ่งเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เข้าชื่อร้องต่อผู้ร้องขอให้ส่งคำร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง โดยกล่าวอ้างว่าผู้ถูกร้องใช้สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกระทำการก้าวท้าวหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเองในการปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการ ซึ่งเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๑) และผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ กรณีต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๕) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องไว้วินิจฉัย และให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

๓. คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องลงไปตรวจสอบในพื้นที่เนื่องมาจากการร้องเรียนของราษฎรที่ได้รับความเดือดร้อนจากการดำเนินการก่อสร้างอาคารชุด เดอะ พิค เรสซิเดนซ์ ของบริษัท กะตะบิช จำกัด บนที่ดินที่มีหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) ตำบลกะรน อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ซึ่งศาลปกครองนครศรีธรรมราชมีคำพิพากษาให้เพิกถอนเนื่องจากการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ปัจจุบันอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด ผู้ถูกร้องในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ย่อมสามารถเข้าไปตรวจสอบข้อเท็จจริง นำเสนอต่อรัฐบาลเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้ตามอำนาจหน้าที่ โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายหรือความครอบงำใด ๆ การที่ผู้ถูกร้องไปตรวจสอบพื้นที่ดังกล่าวจึงเป็นการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในฐานะผู้แทนปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๔ เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องได้พบและพูดจากับพันตำรวจโท ประเทือง ตามคำกล่าวอ้างของผู้ร้อง แต่เป็นการสอบถามเพื่อให้พันตำรวจโท ประเทือง ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติตามหน้าที่และกฎหมาย

ส่วนผู้ปฏิบัติจะดำเนินการตามที่ตนสอบถามหรือไม่ เป็นเรื่องของผู้ปฏิบัตินั้น สำหรับการจำกัดกำลังพลดูแลผู้ถูกร้องซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและคณะนั้น เนื่องจากการลงไปในพื้นที่การก่อสร้างอาคารชุดเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง มีการจัดเวทีรับฟังข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากการก่อสร้าง มีประชาชนเข้าร่วมประมาณ ๒๐๐ คน การจัดเวทีลักษณะนี้ควรมีเจ้าหน้าที่ตำรวจมาดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย ผู้ถูกร้องมิได้มีเจตนาที่จะให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมาดูแลรักษาความปลอดภัยผู้ถูกร้องและคณะ แต่ให้มาดูแลการจัดเวทีของประชาชนที่เกี่ยวข้อง และเมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๒ ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ตได้เชิญนายกเทศมนตรีและผู้บริหารเทศบาลตำบลกะรนมาพบและชี้แจงข้อเท็จจริงต่อผู้ถูกร้องและคณะ ณ ศาลากลางจังหวัดภูเก็ต การที่ผู้ถูกร้องนำผลคำพิพากษาของศาลปกครองนครศรีธรรมราช และข้อเท็จจริงที่มีการร้องเรียนสอบถามนายกเทศมนตรีและผู้บริหารเทศบาลตำบลกะรนเป็นการนำข้อเท็จจริงที่มีอยู่จริงมาสอบถาม มิใช่เป็นการวางตัวไม่เป็นกลางหรือชี้หน้าว่าเจ้าของอาคารชุดกระทำความผิด

๔. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๑) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

พิจารณาแล้วเห็นว่า ระบบรัฐสภาตามการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีการดูแลและคานอำนาจระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ โดยฝ่ายนิติบัญญัตินอกจากมีหน้าที่และอำนาจตรากฎหมายแล้ว ยังมีหน้าที่และอำนาจตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหารด้วย ซึ่งจะต้องอยู่ในขอบเขตแห่งความเหมาะสมและความจำเป็นเพื่อให้เกิดความพอดีและเป็นธรรมในการดูแลและคานอำนาจซึ่งกันและกัน หากขอบเขตการตรวจสอบของฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจน้อยเกินไปย่อมไม่อาจตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ หากมีอำนาจมากเกินไปย่อมเป็นการก้าวก่ายแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหารโดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๔ บัญญัติวางกรอบการปฏิบัติหน้าที่เป็นหลักทั่วไปให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความเป็นอิสระ ปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชน ทั้งนี้ การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยซึ่งหมายรวมถึงพื้นที่ทั้งประเทศ ไม่ว่าจะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือมาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง โดยการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องคำนึงถึงปวงชนชาวไทยอันเป็นผลประโยชน์ประเทศชาติโดยรวม จะมุ่งแต่เฉพาะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในเขตหรือจังหวัดที่ตนได้รับเลือกมามิได้ สำหรับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๕ (๑) บัญญัติเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการต้องห้ามของสมาชิก

สภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาก้าวกายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมในเรื่องการปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงาน ในหน้าที่ประจำของข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักการขัดกัน แห่งผลประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญที่มุ่งป้องกันการแสวงหาประโยชน์จากการใช้สถานะหรือตำแหน่ง หน้าที่

เมื่อข้อเท็จจริงในคดีฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องรับว่าวันที่ ๑๘ - ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๒ ตนและคณะ รวม ๘ คน เดินทางลงไปในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ตรวจสอบการก่อสร้างอาคารชุดซึ่งตั้งอยู่บนที่ดิน ที่มีหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) เลขที่ ๑๘๖๓ หมู่ที่ ๒ ตำบลกะรน อำเภอเมือง ภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต มีการพูดจากับพันตำรวจโท ประเทือง นายกเทศมนตรีและผู้บริหารเทศบาล ตำบลกะรน ตามที่มีการกล่าวอ้างจริง แม้ผู้ถูกร้องมิได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ไปดำเนินการสอบหาข้อเท็จจริงจากบุคคลภายนอก แต่พิจารณาการกระทำตามคำกล่าวอ้าง ซึ่งมีสองการกระทำ ได้แก่ การกระทำกรณีที่ผู้ถูกร้องพูดจาโดยใช้ถ้อยคำและมีพฤติกรรมที่แสดงออก ต่อพันตำรวจโท ประเทือง เกี่ยวกับการไม่ดำเนินการจับกุมดำเนินคดีกรณีที่พบเห็นการก่อสร้าง ที่ผิดกฎหมาย และกรณีไม่จัดกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจดูแลความปลอดภัยผู้ถูกร้องในฐานะสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรและคณะแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญโดยเสียงข้างมากเห็นว่า การกระทำความผิดกล่าว ของผู้ถูกร้องเป็นเพียงให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด ส่วนการแสดงพฤติกรรม และใช้ถ้อยคำของผู้ถูกร้องคงเป็นเพียงการไม่เห็นด้วยกับการปฏิบัติหน้าที่ของพันตำรวจโท ประเทือง ในฐานะเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรกะรนเท่านั้น สำหรับการกระทำกรณีที่ผู้ถูกร้องพูดจา ต่อนายกเทศมนตรีและผู้บริหารเทศบาลตำบลกะรน ก็เป็นเพียงการสอบถามข้อมูลและรับฟังคำชี้แจง จากเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการก่อสร้างอาคารชุดดังกล่าวเพื่อให้มีการปฏิบัติตามหน้าที่ที่กฎหมาย กำหนด ยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องใช้สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก้าวกาย หรือแทรกแซง เพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ในการปฏิบัติราชการ หรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของพันตำรวจโท ประเทือง นายกเทศมนตรีและผู้บริหารเทศบาล ตำบลกะรน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๕ (๑)

อย่างไรก็ดี พฤติกรรมของผู้ถูกร้องในการแสดงท่าทางและการใช้ถ้อยคำต่อพันตำรวจโท ประเทือง นายกเทศมนตรีและผู้บริหารเทศบาลตำบลกะรน หากบุคคลใดเห็นว่าพฤติกรรมดังกล่าว ไม่สุภาพ ไม่เหมาะสม ต่อสถานะหรือตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสมาชิกรัฐสภา อันเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยขององค์กรหนึ่ง บุคคลนั้นย่อมดำเนินการได้ตามที่รัฐธรรมนูญ กฎหมาย ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ พ.ศ. ๒๕๖๓ และมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้ง

ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์การอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งใช้บังคับแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย

๕. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้อง ไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๑)

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นายปัญญา อุดชาชน นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม นายวิรุฬห์ แสงเทียน นายจรินทร์ หะวานนท์ และนายนภดล เทพพิทักษ์

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๕๙ ก
วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๑ - ๑๒/๒๕๖๓

วันที่ ๒๙ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

เรื่อง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่งขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๘ มาตรา ๕๐ (๑) (๒) และ (๑๐) มาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๓ หรือไม่

.....

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ศาลปกครองสูงสุดส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีรวม ๒ คำร้อง (นายปรีชา เดชทองจันทร์ ในคดีหมายเลขดำที่ ๖๐๒/๒๕๖๑ หมายเลขแดงที่ ๖๔๕/๒๕๖๑ และนางสุดสุข ทองธรรมชาติ ถาวรธนสาร ในคดีหมายเลขดำที่ ๖๗๑/๒๕๖๑ หมายเลขแดงที่ ๘๕๑/๒๕๖๑) เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ข้อเท็จจริงตามหนังสือส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีทั้งสองคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

คำร้องที่หนึ่ง (เรื่องพิจารณาที่ ๒/๒๕๖๒) นายปรีชา เดชทองจันทร์ ผู้ฟ้องคดี ยื่นฟ้องกรมศิลปากร ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กรุงเทพมหานคร ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ต่อศาลปกครองกลาง สรุปได้ว่า ผู้ฟ้องคดีอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร มีความเห็นว่า เดิมอาคารบริเวณชุมชนเลื่อนฤทธิ์เป็นอาคารพาณิชย์ในพื้นที่เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ปลูกสร้างบนที่ดินประเภททรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ โดยชาวชุมชนเลื่อนฤทธิ์ร่วมกันลงชื่อและยื่นหนังสือต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ขอขึ้นทะเบียนอาคารบริเวณชุมชนเลื่อนฤทธิ์เป็นโบราณสถาน แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ดำเนินการออกประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน ต่อมาบริษัท ชุมชนเลื่อนฤทธิ์ จำกัด ทำการรื้อถอนและก่อสร้างอาคารบริเวณชุมชนเลื่อนฤทธิ์ และปิดกั้นทางเข้าออก ทำให้ผู้ฟ้องคดีและประชาชนทั่วไปไม่สามารถใช้ทางสาธารณะได้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่มีอำนาจอนุญาตให้บริษัท ชุมชนเลื่อนฤทธิ์ จำกัด ทำการรื้อถอนและก่อสร้างอาคาร และปิดถนนสาธารณะ ส่วนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ทราบอยู่แล้วว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ยังไม่ได้ออกประกาศขึ้นทะเบียนชุมชนดังกล่าวเป็นโบราณสถาน แต่ยินยอมให้บริษัท ชุมชนเลื่อนฤทธิ์ จำกัด ทำการปรับปรุงรื้อถอนและก่อสร้างอาคาร โดยไม่ต้องยื่นแบบและคำขออนุญาต และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ทำการปิดถนนสาธารณะบริเวณชุมชนเลื่อนฤทธิ์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้ประชาชนสัญจรไปมาไม่สะดวกไม่มีเสรีภาพในการเดินทาง

ศาลปกครองกลางเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีไม่มีส่วนเกี่ยวข้องใด ๆ กับการขึ้นทะเบียนโบราณสถาน และการรื้อถอนก่อสร้างอาคารในที่พิพาทดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีไม่ใช่ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย

จากการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามที่จะมีสิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาและให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์คำสั่งต่อศาลปกครองสูงสุด และโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๔๑ (๓) มาตรา ๕๐ (๑) และ (๒) มาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๓

ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๔๑ (๓) มาตรา ๕๐ (๑) และ (๒) มาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๓ ศาลปกครองสูงสุดจะต้องใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดี และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น จึงส่งคำโต้แย้งดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒

คำร้องที่สอง (เรื่องพิจารณาที่ ๔/๒๕๖๒) นางสุดสุข ทองธรรมชาติ ถาวรธนสาร ผู้ฟ้องคดียื่นฟ้องสำนักงานเขตสัมพันธวงศ์ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และกรุงเทพมหานคร ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ต่อศาลปกครองกลาง สรุปได้ว่า เดิมผู้ฟ้องคดีเป็นผู้อยู่อาศัยในชุมชนเลื่อนฤทธิ์ และเป็นผู้ถือหุ้นบริษัท ชุมชนเลื่อนฤทธิ์ จำกัด บริษัท ชุมชนเลื่อนฤทธิ์ จำกัด ได้ทำสัญญาเช่าเพื่อพัฒนาที่ดินจากสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เพื่อบูรณะและพัฒนาอาคารบริเวณชุมชนเลื่อนฤทธิ์ และดำเนินการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารบริเวณดังกล่าว โดยว่าจ้างบริษัท บอย โอเซียน สตาร์ จำกัด เป็นผู้รื้อถอนอาคาร และจ้างบริษัท SDC จำกัด และบริษัท กุฎาคาร จำกัด เป็นผู้ออกแบบและควบคุมการก่อสร้าง ผู้ฟ้องคดีมีความเห็นว่าการดำเนินการดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมายหลายประการ ผู้ฟ้องคดีในฐานะเคยเป็นผู้อยู่อาศัยในชุมชนดังกล่าว และในฐานะคนไทยซึ่งมีหน้าที่ต้องป้องกันผลประโยชน์ของชาติและสาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งจะต้องไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตหรือประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ (๒) และ (๑๐)

ศาลปกครองกลางเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีไม่ใช่ผู้มีสิทธิฟ้องคดีตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ และผู้ฟ้องคดีได้เคยยื่นฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในข้อกล่าวหาว่าละเลยการปฏิบัติหน้าที่ เป็นคดีหมายเลขดำที่ ๕๘๔/๒๕๖๐ ศาลปกครองกลางมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องเป็นคดีหมายเลขแดงที่ ๑๐๘๐/๒๕๖๐ ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์คำสั่ง คดีอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด เป็นกรณีฟ้องซ้อน ศาลปกครองกลางจึงมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องในคดีนี้ไว้พิจารณาและให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์คำสั่งต่อศาลปกครองสูงสุด และโต้แย้งว่าการที่ผู้ฟ้องคดียื่นฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองละเลยต่อหน้าที่

ตามที่กฎหมายกำหนดเป็นการใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ (๓) มาตรา ๕๐ (๑) (๒) และ (๑๐) และมาตรา ๕๑ หากศาลปกครองวินิจฉัยว่าผู้ฟ้องคดีไม่เป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนเสียหายตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง และคดีนี้เป็นการฟ้องซ้อน บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวย่อมขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ (๑) และใช้บังคับไม่ได้ตามมาตรา ๕

ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๘ มาตรา ๔๑ (๓) มาตรา ๕๐ (๑) (๒) และ (๑๐) และมาตรา ๕๑ ศาลปกครองสูงสุดจะต้องใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดี และยังมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น จึงส่งคำโต้แย้งดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับหนังสือส่งคำโต้แย้งนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า คำร้องที่หนึ่ง ศาลปกครองสูงสุดส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีเพื่อขอให้วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๔๑ (๓) มาตรา ๕๐ (๑) และ (๒) มาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๓ และคำร้องที่สอง ศาลปกครองสูงสุดส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๘ มาตรา ๔๑ (๓) มาตรา ๕๐ (๑) (๒) และ (๑๐) และมาตรา ๕๑ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยที่ ๓๕ - ๔๑/๒๕๕๔ ว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๗๒ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๓ มาตรา ๖๐ มาตรา ๖๒ และมาตรา ๒๒๓ ซึ่งบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีหลักการเดียวกันกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๔๑ (๓) อันเป็นบทบัญญัติที่ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยไว้แล้ว จึงไม่รับในส่วนนี้ของทั้งสองคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย คงมีเฉพาะในส่วนที่โต้แย้งว่าพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๘ มาตรา ๕๐ (๑) (๒) และ (๑๐) มาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๓ เห็นว่า เป็นกรณี

ที่ศาลปกครองสูงสุดจะใช้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่งบังคับแก่คดี เมื่อผู้ฟ้องคดีทั้งสองโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้มาก่อน กรณีเป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่งรับในส่วนนี้ของทั้งสองคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย และให้รวมการพิจารณาเข้าด้วยกัน

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๘ มาตรา ๕๐ (๑) (๒) และ (๑๐) มาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๓ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง โดยกำหนดให้ผู้ที่จะมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ต้องเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้จากการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือกรณีอื่นใดที่อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครองตามมาตรา ๙ ทำให้สามารถแก้ไขความเดือดร้อนหรือความเสียหายได้อย่างเหมาะสม หากบุคคลใดไม่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย ย่อมไม่มีเหตุที่จะใช้สิทธิทางศาลปกครองได้ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง มิได้จำกัดเสรีภาพในการเดินทางหรือเลือกถิ่นที่อยู่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๘ และเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับบุคคลโดยเท่าเทียมกันภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ (๑) (๒) และ (๑๐) เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหน้าที่ของปวงชนชาวไทยในการพิทักษ์รักษาชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ การป้องกันประเทศ รักษาผลประโยชน์ของชาติ และไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ เป็นคนละกรณีกับสิทธิของบุคคลในการฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามบทบัญญัติดังกล่าว ดังนั้น พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๕๐ (๑) (๒) และ (๑๐)

ส่วนข้อโต้แย้งที่ว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๓ นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑ เป็นเรื่องหลักการเดียวกันกับพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ในเรื่องการใช้สิทธิ

ทางศาลของประชาชน เป็นการรับรองและคุ้มครองสิทธิของบุคคลผู้ที่ได้รับความเสียหายให้ได้รับการเยียวยาแก้ไขความเดือดร้อนเสียหายที่เกิดขึ้นจากการใช้อำนาจตามกฎหมายหรือการดำเนินกิจการทางปกครองของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๓ มีความมุ่งหมายที่จะให้เกิดการปฏิบัติตามและบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและเข้มงวด ซึ่งบทบัญญัติมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับบุคคลและหน่วยงานของรัฐโดยเท่าเทียมกัน และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง สอดคล้องกับหลักการใช้สิทธิของประชาชนฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๓ ดังนั้น พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๓

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๘ มาตรา ๕๐ (๑) (๒) และ (๑๐) มาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๓

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นายปัญญา อุดชาชน นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม นายวิรุฬห์ แสงเทียน นายจิรนิติ หะวานนท์ และนายนภดล เทพพิทักษ์

หมายเหตุ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๖๘ ก
วันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๓

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๓/๒๕๖๓

วันที่ ๒ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๓

เรื่อง พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๑๒ (๑๑)
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่

.....

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ศาลปกครองนครราชสีมาส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดี (นายไชยมงคล รักษ์มณี) ในคดีหมายเลขดำที่ ๔๖๓/๒๕๖๑ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ข้อเท็จจริงตามหนังสือส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีและเอกสารประกอบสรุปได้ว่า ผู้ฟ้องคดียื่นฟ้องนายอำเภอเกษตรสมบูรณ์ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ต่อศาลปกครองนครราชสีมาว่าผู้ฟ้องคดีได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลบ้านบัว อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน เนื่องจากปรากฏข้อเท็จจริงตามคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลจังหวัดชัยภูมิจึงมีผู้ฟ้องคดีไม่ยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายในการเลือกตั้งตามที่กฎหมายบัญญัติจึงมีความผิดตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๑๒ (๑๑) ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีคำวินิจฉัยยกอุทธรณ์ ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งเพิกถอนหนังสือสำคัญแสดงหลักฐานการแต่งตั้งผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ใหญ่บ้าน และให้พ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านย้อนหลังไปถึงวันที่เข้ารับตำแหน่ง ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าเมื่อผู้ฟ้องคดีต้องคำพิพากษาถึงที่สุดนับถึงวันสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านเป็นระยะเวลาเกินห้าปีแล้ว ผู้ฟ้องคดีย่อมเชื่อโดยสุจริตว่าตนมีสิทธิสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านได้ การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองไม่ชอบด้วยกฎหมายจึงยื่นฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองต่อศาลปกครองนครราชสีมาขอให้เพิกถอนคำสั่งและคำวินิจฉัยดังกล่าว พร้อมทั้งโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๑๒ (๑๑) เฉพาะความผิดว่าด้วยกฎหมายเลือกตั้ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เนื่องจากความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งในกรณีพิพาทนี้เป็นความผิดเล็กน้อย มิใช่การประพฤติชั่วร้ายแรงและไม่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อรัฐหรือกระทบกระเทือนต่อประโยชน์สาธารณะ และเป็นบทบัญญัติลักษณะต้องห้ามโดยไม่มีกำหนดระยะเวลาจำกัดสิทธิไว้ เป็นการตัดสิทธิการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องที่ตลอดชีพอันกระทบสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ฟ้องคดีอย่างรุนแรง ผู้ฟ้องคดีขอให้

ศาลปกครองนครราชสีมาส่งคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ว่าพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๑๒ (๑๑) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

ศาลปกครองนครราชสีมาเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๑๒ (๑๑) ในส่วนที่กำหนดให้ผู้ซึ่งเคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามที่จะรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลปกครองนครราชสีมา จะใช้บังคับแก่คดีและยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับกรณีดังกล่าว จึงส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับหนังสือส่งคำโต้แย้งนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ศาลปกครองนครราชสีมาส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๑๒ (๑๑) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ ซึ่งบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว เป็นบทบัญญัติที่ศาลปกครองนครราชสีมาจะใช้บังคับแก่คดี เมื่อผู้ฟ้องคดีโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้มาก่อน กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัย และเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา ให้อธิบดีกรมการปกครองจัดส่งข้อมูลและความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ

๓. คำชี้แจงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

อธิบดีกรมการปกครองชี้แจงว่า การกำหนดลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือก และดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๑๒ (๑๑) มีเจตนารมณ์เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ สมรรถนะ ศักยภาพ ความดีงาม คุณลักษณะ ประวัติด้านบุคคลที่ใสสะอาด และเหมาะสมในการเข้าสู่ตำแหน่งเป็นสำคัญ กล่าวคือต้องไม่เป็นผู้มีพฤติกรรมหรือการกระทำอันกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน โดยเฉพาะกรณีการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง เนื่องจาก การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง ย่อมแสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นไม่นำพาต่อการปฏิบัติ และรักษาไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับการเลือกตั้ง หากเปิดโอกาสให้บุคคล

เหล่านี้เป็นผู้ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนย่อมมีความรู้สึกไม่สบายใจหรือรู้สึกต่อต้าน ประกอบกับตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำชุมชนที่สัมผัสใกล้ชิดกับประชาชนในระดับล่างสุด และเป็นสถาบันที่อยู่คู่สังคมไทยมาอย่างช้านาน จึงมีผลต่อความสำนึกหรือความรู้สึกเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อรัฐตั้งแต่ระดับฐานราก ผู้ใหญ่บ้านจึงต้องวางตนเป็นแบบอย่างที่ดีในฐานะบุคคลสาธารณะ การที่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๑๒ (๑๑) ไม่กำหนดระยะเวลาของลักษณะต้องห้ามรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านถือเป็นมาตรการที่เหมาะสมและจำเป็น เพื่อให้เกิดผลได้จริงในทางปฏิบัติและบรรลุเจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายของกฎหมายสำเร็จลุล่วง โดยพิจารณาดุลยภาพระหว่างประโยชน์มหาชนกับความเสียหายของเอกชนที่ถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพ บทบัญญัติดังกล่าวคุ้มครองประโยชน์มหาชนในการคัดกรองบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจให้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน บทบัญญัติดังกล่าวจึงสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

๔. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๑๒ (๑๑) ที่บัญญัติคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๑๒ (๑๑) กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านว่าต้องไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายหลายฉบับ เพื่อให้มีความสำคัญแก่กระบวนการขั้นพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และเพื่อป้องกันมิให้บุคคลที่เคยกระทำความผิดตามกฎหมายที่ระบุไว้เข้าสู่ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านที่เป็นตัวแทนของประชาชน และเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายใช้อำนาจในทางมิชอบอันอาจส่งผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะอันเป็นประโยชน์ของส่วนรวม อย่างไรก็ดี การที่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๑๒ (๑๑) กำหนดคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านในส่วนที่ว่า “ต้องไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง” โดยมีได้ระบุไว้ชัดเจนว่าเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งในฐานใด ย่อมหมายความว่ากระทำความผิดในทุกฐานความผิดรวมทั้งไม่ได้กำหนดกรอบระยะเวลาในกรณีนี้ผู้นั้นถูกต้องห้ามรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านไว้ด้วย ย่อมทำให้ผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งในทุกกรณีถูกต้องห้ามรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านตลอดชีวิต และการกำหนดให้การกระทำความผิดกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งเป็นคุณสมบัติ

และลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน โดยไม่จำแนกประเภทการกระทำ และความหนักเบาแห่งสภาพบังคับตามลักษณะและพฤติการณ์แห่งการกระทำนั้น เป็นการเพิ่มภาระ หรือจำกัดสิทธิของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุซึ่งไม่ได้สัดส่วนกัน บทบัญญัติมาตรา ๑๒ (๑๑) ที่บัญญัติคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องไม่เป็นผู้เคย ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง จิ้งชัตหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง

อนึ่ง แม้ศาลพิจารณารณคดีพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๑๒ (๑๑) ในส่วนที่บัญญัติคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือก เป็นผู้ใหญ่บ้าน ต้องไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งก็ตาม แต่มาตรา ๑๒ (๑๑) บัญญัติการกระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายอื่นอีกหลายฉบับ อันมีลักษณะทำนองเดียวกันกับการกระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งที่ศาลวินิจฉัยแล้ว สมควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติมาตรา ๑๒ (๑๑) ทั้งอนุมาตรา ให้มีความเหมาะสมกับการกระทำและความหนักเบาแห่งสภาพบังคับ ตลอดจนสอดคล้อง กับสภาพการณ์ปัจจุบัน

๕. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญโดยเสียงข้างมาก (๖ : ๒) จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๑๒ (๑๑) ที่บัญญัติคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งชัตหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นายปัญญา อุดชาชน นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม นายวิรุฬห์ แสงเทียน นายจิรนิติ หะวานนท์ และนายนภดล เทพพิทักษ์

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๗๗ ก
วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๔/๒๕๖๓

วันที่ ๙ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๓

เรื่อง พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๕๑ วรรคสี่ ชัดหรือแย้ง
ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ หรือไม่

.....

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ศาลจังหวัดนครราชสีมาส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายดิน หมุดแห่ละ) ในคดีอาญาหมายเลขแดง ที่ อ ๙๐๙/๒๕๖๒ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ว่า พระราชกำหนด การประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๕๑ วรรคสี่ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ หรือไม่ ข้อเท็จจริงตามหนังสือ ส่งคำโต้แย้งของจำเลยและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า พนักงานอัยการจังหวัดนครราชสีมา เป็นโจทก์ ยื่นฟ้องจำเลยฐานความผิดเป็นเจ้าของเรือประมงที่จดทะเบียนตามกฎหมายมีขนาด ตั้งแต่หนึ่งร้อยห้าสิบตันกรอสขึ้นไปออกไปทำการประมงพาณิชย์โดยไม่ติดตั้งระบบติดตามเรือประมง และดูแลรักษาให้ระบบดังกล่าวสามารถใช้งานได้ตลอดเวลาตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๘๑ (๑) จำเลยโต้แย้งว่า พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๕๑ วรรคสี่ เป็นบทบัญญัติกำหนดโทษ ของการกระทำความผิดตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๘๑ (๑) ให้ระวางโทษ ปรับสี่ล้านบาทเป็นโทษที่รุนแรงเกินสมควรแก่เหตุขัดต่อหลักความได้สัดส่วน และมีได้เปิดช่อง ให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจลงโทษปรับได้ตามจำนวนที่เหมาะสม ก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรมแก่คดี อื่นทั้งโทษปรับตามมาตรา ๑๕๑ วรรคสี่ กำหนดไว้สูงมากกว่ามาตรา ๑๕๑ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม จึงเป็นการตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของประชาชนเกินจำเป็น เพิ่มภาระและจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพในการประกอบอาชีพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับหนังสือส่งคำโต้แย้งนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่ศาลจังหวัดนครราชสีมา จะใช้บังคับแก่คดี เมื่อจำเลยโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวชัดหรือแย้ง

ต่อรัฐธรรมนูญและยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้มาก่อน กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัย และเพื่อประโยชน์แก่การพิจารณา ให้อธิบดีกรมประมงและเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา จัดส่งคำชี้แจงและข้อมูลต่อศาลรัฐธรรมนูญ

๓. คำชี้แจงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

อธิบดีกรมประมงและเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาชี้แจงว่า พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นกฎหมายเพื่อปฏิรูปการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำและการทำการประมง ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล กำหนดโทษทางปกครองและโทษทางอาญาให้ได้สัดส่วน ความร้ายแรงของการกระทำความผิดกับผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับ ยกเลิกโทษจำคุก โดยใช้โทษปรับสถานเดียวเพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ ส่วนการกำหนดให้เจ้าของเรือประมงตามมาตรา ๘๑ (๑) ต้องติดตั้งระบบติดตามเรือประมงเพื่อให้รัฐสามารถติดตาม ตรวจสอบ ควบคุม และเฝ้าระวังมิให้มีการทำการประมงที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและหากฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าว มาตรา ๑๕๑ กำหนดโทษปรับและอัตราค่าปรับตามขนาดของเรือประมงที่ใช้กระทำความผิดโดยพิจารณาจากศักยภาพในการทำการประมงเพื่อป้องกัน ระวัง และยับยั้งการกระทำความผิดที่เป็นความผิดร้ายแรงอันมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางทรัพยากรสัตว์น้ำในการทำการประมงให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศ

๔. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๕๑ วรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๘๑ (๑) และ มาตรา ๑๕๑ วรรคสี่ เป็นมาตรกรหนึ่งในการป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำการประมง โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายที่พิจารณาซึ่งน้ำหนักความร้ายแรงของการกระทำความผิดตามขนาดของเรือกับผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับ และมีโทษปรับเพียงสถานเดียวเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดตามนโยบายทางอาญาที่ประสงค์ลงโทษต่อทรัพยากรสัตว์น้ำที่ได้จากการกระทำความผิดแทนโทษจำคุก โดยพิจารณาจากความเสียหายที่มีต่อทรัพยากรสัตว์น้ำกับผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับและเป็นการตัดแรงจูงใจที่จะกระทำความผิด ส่วนอัตราค่าปรับกำหนดสัดส่วนตามขนาด

ของเรือที่พิจารณาจากศักยภาพในการทำการประมง การกำหนดให้ผู้กระทำความผิดซึ่งใช้เรือขนาดตั้งแต่หนึ่งร้อยห้าสิบตันกรอสขึ้นไป ต้องระวางโทษปรับสี่ล้านบาทตามมาตรา ๑๕๑ วรรคสี่ นั้น แม้เป็นการกำหนดอัตราค่าปรับจำนวนสูงและมีลักษณะเป็นการกำหนดโทษปรับในอัตราเดียว โดยไม่มีกำหนดเพดานขั้นต่ำขึ้นสูงก็ตาม แต่ก็เป็นไปตามหลักการกำหนดโทษหนักเบาตามขนาดของเรือที่สอดคล้องกับมูลค่าของสัตว์น้ำที่ได้จากการกระทำความผิด อีกทั้งศาลสามารถใช้ดุลพินิจลดโทษดังกล่าวได้เมื่อมีเหตุบรรเทาโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ ตามความเหมาะสมแต่ละคดี การกำหนดโทษปรับตามอัตราดังกล่าวจึงได้สัดส่วนความร้ายแรงกับการกระทำความผิด และผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดได้รับ แม้จะเป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพของบุคคลอยู่บ้าง แต่เป็นการจำกัดเสรีภาพเพื่อรักษาความมั่นคงทางทรัพยากรสัตว์น้ำอันเป็นความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ เป็นไปตามเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ วรรคสอง บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล โดยเฉพาะเสรีภาพในการประกอบอาชีพจนเกินสมควรแก่เหตุ เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งยังไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาคของบุคคล และไม่เป็นการกำหนดโทษที่จะลงแก่บุคคลหนักกว่าโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลากระทำความผิด

๕. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๕๑ วรรคสี่ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นายปัญญา อุดชาชน นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม นายวิรุฬห์ แสงเทียน นายจิรนิติ หะวานนท์ และนายนภดล เทพพิทักษ์

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๘๐ ก
วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๓

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕/๒๕๖๓

วันที่ ๒๓ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๓

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนางสาวปารีณา ไกรคุปต์ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๑) และสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนางสาวศรีนวล บุญลือ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๒) หรือไม่

.....

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๕๗ คน เข้าชื่อร้องต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้องขอให้ส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนางสาวปารีณา ไกรคุปต์ ผู้ถูกร้องที่ ๑ และนางสาวศรีนวล บุญลือ ผู้ถูกร้องที่ ๒ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง เนื่องจากผู้ถูกร้องที่ ๑ เข้าร่วมประชุมกับข้าราชการกรมป่าไม้และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาการจัดตั้งป่าชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และแจ้งต่อที่ประชุมว่าจะกำชับ ประสาน เร่งรัดการตรวจสอบอย่างใกล้ชิด เพื่อให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นป่าชุมชนได้เร็วขึ้น เป็นการใช้สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะที่เป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในเรื่องการปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๕ (๑) ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๒ นำผู้บริหารโรงพยาบาลจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ เข้าพบนายอนุทิน ชาญวีรกูล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ขอให้จัดสรรงบประมาณให้กับโรงพยาบาลจอมทอง เป็นการ ใช้สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะที่เป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในเรื่องการกระทำการในลักษณะที่ทำให้ตนมีส่วนร่วมในการใช้จ่ายเงินงบประมาณหรือให้ความเห็นชอบในการจัดทำโครงการใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๕ (๒) เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องทั้งสองสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗)

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงปรากฏว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร เข้าชื่อร้องต่อผู้ร้องให้ส่งคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๕) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องและเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องยังไม่ปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ถูกร้องทั้งสองมีกรณีตามที่ถูกร้องจึงยังไม่สั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสองหยุดปฏิบัติหน้าที่

๓. คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า ตนได้รับเชิญให้ร่วมประชุมกับข้าราชการที่เกี่ยวข้องและประชาชนเพื่อรับฟังปัญหาการตรวจสอบที่ดินในพื้นที่ที่จะจัดตั้งป่าชุมชน การแจ้งต่อที่ประชุมว่าตนจะกำชับ ประสานงาน เร่งรัดการตรวจสอบอย่างใกล้ชิด เพื่อจัดตั้งป่าชุมชนได้เร็วขึ้น เป็นการติดตามเรื่องร้องเรียน ซึ่งหากไม่มีความคืบหน้าหรือกระบวนการตรวจสอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องล่าช้า ก็จะตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง หรือนำเข้าสู่กระบวนการในสภาผู้แทนราษฎรมิได้ใช้สถานะการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกระทำการก้าวท้าวหรือแทรกแซงการปฏิบัติราชการ หรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการ

ผู้ถูกร้องที่ ๒ ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า ตนเข้าพบรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และส่งมอบสำเนาหนังสือแจ้งปัญหาการขาดแคลนที่พักเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลจอมทองไม่มีผู้บริหารโรงพยาบาลจอมทองร่วมเข้าพบด้วย ซึ่งเป็นการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของประชาชน โดยมีได้เป็นการกระทำอันมีลักษณะก้าวท้าวหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง

๔. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัย ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๑) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

ประเด็นที่สอง สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๒) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

พิจารณาแล้วเห็นว่า ระบบรัฐสภาตามการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีการดูแลและคานอำนาจระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ โดยฝ่ายนิติบัญญัตินอกจากมีหน้าที่และอำนาจตรากฎหมายแล้ว ยังมีหน้าที่และอำนาจตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหารด้วย ซึ่งจะต้องอยู่ในขอบเขตแห่งความเหมาะสมและความจำเป็นเพื่อให้เกิดความพอดีและเป็นธรรมในการดูแลและคานอำนาจซึ่งกันและกัน หากขอบเขตการตรวจสอบของฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจน้อยเกินไปย่อมไม่อาจตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ หากมีอำนาจมากเกินไปย่อมเป็นการก้าวก่ายแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหารโดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๔ บัญญัติวางกรอบการปฏิบัติหน้าที่เป็นหลักทั่วไปให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความเป็นอิสระ ปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชน

เมื่อข้อเท็จจริงในคดีฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ร่วมประชุมกับข้าราชการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนเกี่ยวกับการจัดตั้งป่าชุมชน โดยแจ้งต่อที่ประชุมว่า จะกำกับ ประสานงาน เร่งรัดการตรวจสอบอย่างใกล้ชิด เพื่อให้จัดตั้งเป็นป่าชุมชนได้เร็วขึ้น เป็นเพียงการติดตามเรื่องร้องเรียนของประชาชนเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด จึงมิได้เป็นการใช้สถานะหรือตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกระทำการอันมีลักษณะที่เป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงในเรื่องการปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการและหน่วยงานของรัฐเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ส่วนกรณีที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ เข้าพบรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และส่งมอบสำเนาหนังสือแจ้งปัญหาเรื่องที่พักของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลจอมทองไม่เพียงพอ เป็นการแจ้งปัญหาให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขรับทราบเท่านั้น และไม่ปรากฏพฤติการณ์ที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการใช้จ่ายเงินงบประมาณหรือให้ความเห็นชอบในการจัดทำโครงการใด ๆ ของกระทรวงสาธารณสุข จึงมิได้เป็นการใช้สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกระทำการอันมีลักษณะที่เป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงในลักษณะที่ทำให้ตนมีส่วนร่วมในการใช้จ่ายเงินงบประมาณหรือให้ความเห็นชอบในการจัดทำโครงการใด ๆ ของกระทรวงสาธารณสุขเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

๕. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๑) และสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๗) ประกอบมาตรา ๑๘๕ (๒)

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ
นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นายปัญญา อุดชาชน นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม นายวิรุฬห์ แสงเทียน
นายจิรนิติ หะวานนท์ และนายนภดล เทพพิทักษ์

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๘๕ ก
วันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๓

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๖/๒๕๖๓

วันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๓

เรื่อง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖/๓ มาตรา ๒๒๗ และ
มาตรา ๒๒๗/๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๔
และมาตรา ๒๙ วรรคสอง หรือไม่

.....

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ศาลแขวงพระนครใต้ส่งคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๒ (นายจิรพันธ์ ศรีปัญญากุล) ในคดีหมายเลขคำ
ที่ อ ๔๓๙/๒๕๖๑ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒
ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖/๓ มาตรา ๒๒๗ และมาตรา ๒๒๗/๑
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๔ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง หรือไม่
ข้อเท็จจริงตามหนังสือส่งคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๒ และเอกสารประกอบสรุปได้ว่า โจทก์ยื่นฟ้อง
จำเลยที่ ๒ ในความผิดอาญาฐานปลอมเอกสารและใช้เอกสารปลอม ในวันนัดไต่สวนมูลฟ้อง
โจทก์ไม่มาศาล ทนายโจทก์มาศาลและอ้างตนเองเป็นพยานเข้าเบิกความต่อศาล ศาลมีคำสั่ง
ประทับฟ้อง จำเลยที่ ๒ จึงโต้แย้งว่าการที่บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
มาตรา ๒๒๖/๓ มาตรา ๒๒๗ และมาตรา ๒๒๗/๑ มีใช้บังคับมิให้ศาลรับฟังพยานบอกเล่า
โดยเด็ดขาด แต่ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยซึ่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวงแล้วนำพยานบอกเล่า
มาประกอบสำนวนคดีได้ ทำให้ในคดีนี้ศาลรับฟังทนายโจทก์ซึ่งเป็นพยานบอกเล่าแล้วมีคำสั่ง
ประทับฟ้อง บทบัญญัติทั้งสามมาตราดังกล่าวจึงขัดหรือแย้งต่อหลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค
และเสรีภาพของบุคคล และหลักการสันนิษฐานว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาไม่มีความผิด

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับหนังสือส่งคำโต้แย้งนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่ศาลแขวงพระนครใต้
จะใช้บังคับแก่คดี เมื่อจำเลยที่ ๒ โต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้
มาก่อน กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัย

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖/๓ มาตรา ๒๒๗ และมาตรา ๒๒๗/๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๔ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีการปรับปรุงกฎหมายลักษณะพยานหลักฐานในปี ๒๕๕๑ เพื่อให้การรับฟังพยานหลักฐานมีความยืดหยุ่นมากขึ้น ซึ่งในการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญามีหลักการสำคัญว่าพยานหลักฐานทุกชนิดที่มีคุณสมบัติบ่งชี้ถึงข้อเท็จจริงในคดียอมรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีนั้นได้ พยานหลักฐานใดจะรับฟังได้เพียงใดขึ้นอยู่กับคุณค่าในเชิงพิสูจน์ข้อเท็จจริงของพยานหลักฐานชนิดนั้น โดยศาลเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพิสูจน์ความจริงและมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการแสวงหาข้อเท็จจริงให้ได้ใกล้เคียงความจริงมากที่สุด การรับฟังพยานหลักฐานและบทตัดพยานจึงมิได้เคร่งครัด ศาลสามารถรับฟังพยานหลักฐานใด ๆ ก็ได้ที่สามารถพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลยในคดีอาญา เพียงแต่ต้องไม่ใช่พยานหลักฐานที่เกิดจากการจงใจ มีค่านันสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่นเท่านั้น สำหรับพยานบอกเล่า แม้โดยสภาพจะมีข้อบกพร่อง น้ำหนักไม่มั่นคง และคุณค่าเชิงพิสูจน์ข้อเท็จจริงน้อย มาตรา ๒๒๖/๓ จึงห้ามมิให้ศาลรับฟัง แต่ก็ได้ห้ามอย่างเคร่งครัด ศาลมีดุลพินิจรับฟังพยานบอกเล่าได้ตามข้อยกเว้นในมาตรา ๒๒๖/๓ วรรคสอง โดยยังให้สิทธิคู่ความฝ่ายที่เกี่ยวข้องร้องคัดค้านการรับฟังพยานบอกเล่าได้ อีกทั้งเพื่อเป็นการคุ้มครองจำเลยในคดีอาญา มาตรา ๒๒๗/๑ จึงบัญญัติเน้นย้ำให้ศาลจะต้องรับฟังพยานบอกเล่าด้วยความระมัดระวัง และมาตรา ๒๒๗ ที่บัญญัติว่าหากมีข้อสงสัยว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖/๓ มาตรา ๒๒๗ และมาตรา ๒๒๗/๑ ที่วางหลักการรับฟังและชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญาไว้อย่างชัดเจนเป็นไปในทิศทางเดียวกันเพื่อประโยชน์ในกระบวนการค้นหาความจริงในคดีอาญา จึงเป็นไปตามหลักนิติธรรม ใช้บังคับแก่คู่ความทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียมกัน โดยให้ความคุ้มครองคู่ความในการต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่มิได้เป็นการเลือกปฏิบัติต่อบุคคล มิได้ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล อีกทั้งมิได้เป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะเป็นการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยมีความผิดก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลได้กระทำความผิด

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖/๓ มาตรา ๒๒๗ และมาตรา ๒๒๗/๑ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๔ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายวรวิทย์ กังคศิเทียม นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ
นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นายปัญญา อุดชาชน นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม นายวิรุพท์ แสงเทียน
นายจिरินดี หะวานนท์ และนายนภดล เทพพิทักษ์

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๘๙ ก
วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๓

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๗/๒๕๖๓

วันที่ ๗ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) ว่า พระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการสิทธิการของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๕ มาตรา ๘ และมาตรา ๑๓ มีปัญหาเกี่ยวกับ ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๙ หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ผู้ตรวจการแผ่นดิน (ผู้ร้อง) เสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ดังนี้

นายไพบูลย์ นิติตะวัน ยื่นหนังสือร้องเรียนขอให้ผู้ร้องเสนอเรื่องพร้อมความเห็น ต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า พระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการสิทธิการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๕ มาตรา ๘ และมาตรา ๑๓ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๙ ผู้ร้องเห็นว่า พระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการสิทธิการของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๕ มาตรา ๘ และมาตรา ๑๓ เป็นกฎหมายที่ออกโดยอาศัย อำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๕ กำหนดให้ คณะกรรมการสิทธิการมีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความเห็น ในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่ แต่ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๙ ได้บัญญัติให้คณะกรรมการ มีอำนาจเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็น ในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาอยู่นั้นได้ และบัญญัติ วิธีการบังคับไว้เป็นการเฉพาะ โดยคณะกรรมการสิทธิการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีได้มีอำนาจ ออกคำสั่งเรียกเอกสารหรือบุคคล ดังเช่นที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๕ ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) ว่า พระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการสิทธิการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๕ มาตรา ๘ และมาตรา ๑๓ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๙ หรือไม่

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องของผู้ร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๑ (๑) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๑) จึงมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัย ว่า พระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการธิการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๕ มาตรา ๘ และมาตรา ๑๓ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๙ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๙ ได้แก้ไขหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๕ โดยแก้ไขหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการธิการให้มีอำนาจ “เรียก” แทนอำนาจ “ออกคำสั่งเรียก” และแก้ไขจาก “การสอบสวน” มาเป็น “การสอบหาข้อเท็จจริง” เนื่องจากการดำเนินการของคณะกรรมการธิการเป็นการสืบหาข้อเท็จจริง ไม่ใช่การสืบสวนหรือสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา นอกจากนี้ยังกำหนดผลบังคับทางกฎหมายไว้ในมาตรา ๑๒๙ วรรคห้า เป็นมาตรการเชิงบังคับ โดยให้เป็นหน้าที่ของรัฐมนตรีที่รับผิดชอบในกิจการที่คณะกรรมการธิการสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาที่จะต้องสั่งการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหรือในกำกับให้ข้อเท็จจริง ส่งเอกสาร หรือแสดงความเห็นตามที่คณะกรรมการธิการเรียก เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ให้คณะกรรมการธิการดำเนินการในการสนับสนุนการดำเนินงานของรัฐสภาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การกำหนดโทษทางอาญาแก่ผู้ฝ่าฝืนคำสั่งเรียกของคณะกรรมการธิการจึงไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษทางอาญาแก่บุคคลและความร้ายแรงของการกระทำความผิด เนื่องจากการฝ่าฝืนคำสั่งเรียกหรือไม่แถลงข้อเท็จจริงหรือส่งเอกสารต่อคณะกรรมการธิการนั้น ไม่ได้มีสภาพร้ายแรงหรือทำให้เกิดความเสียหายที่จะกระทบต่อผลในเรื่องที่สอบหาข้อเท็จจริงดังเช่น การดำเนินคดีอาญา อีกทั้งมิได้กระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนโดยรวม ดังนั้น พระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการธิการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๕ ที่บัญญัติอำนาจของคณะกรรมการธิการในการออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้นได้ มาตรา ๘ ที่บัญญัติขั้นตอนในการออกคำสั่งเรียกไว้ และมาตรา ๑๓ ที่กำหนดโทษทางอาญาแก่ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกของคณะกรรมการธิการ ย่อมกระทบ

ต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล เป็นภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และเป็นบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับหลักการของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๙ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๙

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการธิการของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๕ มาตรา ๘ และมาตรา ๑๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๙

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นายปัญญา อุดชาชน นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม นายวิรุฬห์ แสงเทียน นายจรินทร์ หะวานนท์ และนายนภดล เทพพิทักษ์

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๘๙ ก
วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๓

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๘ - ๑๙/๒๕๖๓

วันที่ ๒๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๔๑ คน สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่

.....

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

นายปิยบุตร แสงกนกกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และคณะ รวม ๖๖ คน และนายชำนาญ จันทร์เรือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และคณะ รวม ๗๔ คน ยื่นคำร้องรวมสองคำร้องต่อผู้ร้องว่ามีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนรวม ๔๑ คน เข้าข่ายขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) เนื่องจากเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ผู้ร้องเห็นว่ามีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร่วมกันเข้าชื่อเสนอแต่ละคำร้องจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร จึงส่งคำร้องทั้งสองเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๔๑ คน สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่ และมีคำสั่งให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวหยุดปฏิบัติหน้าที่ จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องทั้งสองนี้ไว้วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องทั้งสองและเอกสารประกอบปรากฏว่า วัตถุประสงค์ตามหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งออกให้แก่ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทของผู้ถูกร้อง จำนวน ๙ คน เป็นวัตถุประสงค์ที่ไม่มี ความเกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ส่วนของผู้ถูกร้องที่เหลือ จำนวน ๓๒ คน เห็นว่า เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง ประกอบพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๕) แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องเฉพาะของผู้ถูกร้อง จำนวน ๓๒ คน ไว้พิจารณาวินิจฉัย และให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา สำหรับคำขอให้ผู้ถูกร้องทั้งสามสิบสองหยุดปฏิบัติหน้าที่นั้น

ยังไม่ปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่ามีกรณีตามที่ถูกร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง จึงยังไม่เข้าเงื่อนไขที่จะสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสามสิบสองหยุดปฏิบัติหน้าที่

ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ร้องมีหนังสือแจ้งว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๗ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๓) เนื่องจากต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก และสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒๒ และผู้ถูกร้องที่ ๒๓ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๓) เนื่องจากลาออก ศาลรัฐธรรมนูญ จึงมีคำสั่งจำหน่ายคดีคงเหลือผู้ถูกร้อง จำนวน ๒๙ คน ที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยในคดีนี้

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๒๙ คน สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

ข้อที่ต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า วันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กิจการของผู้ถูกร้อง จำนวน ๒๙ คน ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่ และหากกิจการของผู้ถูกร้องผู้ใดประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) มีข้อพิจารณาว่าผู้ถูกร้องผู้นั้นเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการดังกล่าวหรือไม่ เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา การไต่สวนพยาน และเอกสารหลักฐานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่า กิจการของผู้ถูกร้องทั้งหมด จำนวน ๒๙ คน มิได้เป็นกิจการที่เป็นสื่อตัวกลางในการส่งข่าวสาร สาร และเนื้อหาสาระไปสู่มวลชนที่สามารถสื่อความหมายให้ประชาชนทราบได้เป็นการทั่วไป จึงมิได้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ อันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องทั้งยี่สิบเก้า ไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓)

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นายปัญญา อุดชาชน นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม นายวิรุฬห์ แสงเทียน นายจิรนิติ หะวานนท์ และนายภดล เทพพิทักษ์

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๙๗ ก

วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

สรุปคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๐/๒๕๖๓

วันที่ ๒๘ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๓๓ คน สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

นายชัยวุฒิ ธนาคมานุสรณ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และคณะ รวม ๕๑ คน ยื่นคำร้องต่อผู้ร้องว่ามีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๓๓ คน เข้าข่ายขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) เนื่องจากเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ผู้ร้องเห็นว่ามีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร่วมกันเข้าชื่อเสนอคำร้องจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร จึงส่งคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๓๓ คน สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องปรากฏว่า วัตถุประสงค์ตามหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งออกให้แก่บริษัท รุ่งเรืองสยาม ซุมิคอน จำกัด ของนายวุฒินันท์ บุญชู เป็นวัตถุประสงค์ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ส่วนของผู้ถูกร้องที่เหลือจำนวน ๓๒ คน เห็นว่า เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๕) แล้วศาลรัฐธรรมนูญจึงส่งรับคำร้องเฉพาะของผู้ถูกร้อง จำนวน ๓๒ คน ไว้พิจารณาวินิจฉัย และให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา สำหรับการส่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสามสิบสองหยุดปฏิบัติหน้าที่นั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง บัญญัติว่าจะต้อง “ปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณี

ตามที่ถูกร้อง” ยังไม่ปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่ามีกรณีตามที่ถูกร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง จึงยังไม่เข้าเงื่อนไขที่จะสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสามสืบทอดหยุดปฏิบัติหน้าที่

ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ร้องมีหนังสือแจ้งว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๔ และผู้ถูกร้องที่ ๕ ซึ่งเป็นกรรมการบริหารพรรคอนาคตใหม่ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๕) เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๖๓ ยุบพรรคอนาคตใหม่และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคอนาคตใหม่แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งจำหน่ายคดี คงเหลือผู้ถูกร้อง จำนวน ๒๙ คน ที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยในคดีนี้

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๒๙ คน สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

ข้อที่ต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า วันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กิจการของผู้ถูกร้อง จำนวน ๒๙ คน ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่ และหากกิจการของผู้ถูกร้องผู้ใดประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) มีข้อพิจารณาว่าผู้ถูกร้องผู้นั้นเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการดังกล่าวหรือไม่ เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา การไต่สวนพยาน และเอกสารหลักฐานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ประกอบกิจการ ๒ บริษัท คือ (๑) บริษัท เฮด ออฟ โปรดักชั่น จำกัด ประกอบกิจการเกี่ยวกับการรับจ้างผลิตรายการโทรทัศน์ สารคดี ละคร ภาพยนตร์ ภาพยนตร์โฆษณา ซีรีส์ (๒) บริษัท แอมฟายน์โปรดักชั่น จำกัด ประกอบกิจการผลิตสื่อภาพยนตร์ โฆษณา วิชยู โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ และสื่อการแสดง ซึ่งเป็นกิจการที่เป็นสื่อตัวกลางในการส่งข่าวสาร สาร และเนื้อหาสาระไปสู่มวลชนที่สามารถสื่อความหมายให้ประชาชนทราบได้เป็นการทั่วไป แม้จะไม่ปรากฏข้อมูลหลักฐานว่าทั้งสองบริษัท เคยยื่นคำร้องหรือได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการกฎหมายที่เกี่ยวข้อง แต่บริษัทสามารถที่จะดำเนินการขออนุญาตได้ดังวัตถุประสงค์ที่ได้มีการระบุเพิ่มเติมและตามแบบ สสช.๑ ที่แสดงเจตนาให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งบริษัทขึ้นเพื่อประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนอันเป็นกิจการตามนัยความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) ส่วนกิจการของผู้ถูกร้องที่เหลือทั้งหมด จำนวน ๒๘ คน มิได้เป็นกิจการที่เป็นสื่อตัวกลางในการส่งข่าวสาร สาร และเนื้อหาสาระไปสู่มวลชนที่สามารถสื่อความหมายให้ประชาชนทราบได้เป็นการทั่วไป จึงมิได้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ อันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ

มีข้อพิจารณาต่อไปว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นผู้ถือหุ้นในกิจการดังกล่าวหรือไม่ เห็นว่า บริษัท เฮด ออฟ โปรดักชั่น จำกัด ไม่ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นผู้ถือหุ้น แต่ปรากฏชื่อนางสาวนันท์มนัส ไกรหา เป็นผู้ถือหุ้นแทน และบริษัท แอมฟายน์ โปรดักชั่น จำกัด ไม่ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นผู้ถือหุ้น แต่ปรากฏชื่อนายณัฐวัฒน์ สุขะพิสิษฐ์ เป็นผู้ถือหุ้นแทน แต่การประชุมสามัญผู้ถือหุ้นมีข้อพิรุทธและเป็นการผิดปกติวิสัยของการประชุมสามัญประจำปีของบริษัททั้งสอง ผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่ได้ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการประชุมและไม่ได้แสดงเอกสารหลักฐานที่แสดงว่ามีการประชุมดังกล่าวจริง อีกทั้งไม่ได้ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการโอนหุ้นและไม่ได้แสดงเอกสารหลักฐานที่สามารถยืนยันเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ แม้ศาลรัฐธรรมนูญให้โอกาสผู้ถูกร้องที่ ๒ จัดทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติมในประเด็นรายละเอียดเกี่ยวกับการถือหุ้นและการโอนหุ้นดังกล่าว แต่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่ได้ชี้แจงรายละเอียดและไม่มาให้ศาลรัฐธรรมนูญได้สวนเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงดังกล่าว ด้วยข้อพิรุทธหลายประการดังกล่าวประกอบกับพฤติการณ์แห่งคดีที่บังพวน ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่มีการโอนหุ้นในวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท เฮด ออฟ โปรดักชั่น จำกัด และบริษัท แอมฟายน์ โปรดักชั่น จำกัด ซึ่งประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอยู่ในวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่พรรคอนาคตใหม่ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคอนาคตใหม่และเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท เฮด ออฟ โปรดักชั่น จำกัด และบริษัท แอมฟายน์ โปรดักชั่น จำกัด ซึ่งประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอยู่ในวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่พรรคอนาคตใหม่ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง อันเป็นลักษณะต้องห้ามมิให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) ทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) นับแต่วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

อนึ่ง เมื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคอนาคตใหม่สิ้นสุดลง ทำให้มีตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อว่างลงนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังโดยชอบ คือ วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๓ แต่พรรคอนาคตใหม่ไม่มีรายชื่อสมาชิกในลำดับถัดไปที่จะเลื่อนขึ้นมาแทนตำแหน่งที่ว่างเนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคแล้ว จึงเป็นกรณีมีเหตุทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๒) ประกอบมาตรา ๘๓ วรรคสาม

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) นับแต่วันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ และให้ถือว่าวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟัง เป็นวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อว่างลง ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อประกอบไปด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๒) ประกอบมาตรา ๘๓ วรรคสาม ส่วนผู้ถูกร้องอื่น จำนวน ๒๘ คน วินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องไม่สิ้นสุดลง

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นายปัญญา อุดชาชน นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม นายวิรุฬห์ แสงเทียน นายจิรนิติ หะวานนท์ และนายนภดล เทพพิทักษ์

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๙๗ ก
วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๑ - ๒๘/๒๕๖๓

วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๓

เรื่อง พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒
มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ และมาตรา ๖๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๓ มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่งและวรรคสาม มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗
วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๗ และมาตรา ๗๗ หรือไม่

.....

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ศาลปกครองกลางและศาลปกครองสูงสุดส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีรวม ๘ คำร้อง (เรื่องพิจารณาที่ ๒๓/๒๕๖๒ เรื่องพิจารณาที่ ๒๔/๒๕๖๒ เรื่องพิจารณาที่ ๒๕/๒๕๖๒ เรื่องพิจารณาที่ ๒๘/๒๕๖๒ เรื่องพิจารณาที่ ๒๙/๒๕๖๒ เรื่องพิจารณาที่ ๓๐/๒๕๖๒ เรื่องพิจารณาที่ ๓๔/๒๕๖๒ เรื่องพิจารณาที่ ๓๖/๒๕๖๒) เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีประเด็นที่ต้องพิจารณา เป็นประเด็นเดียวกันจึงให้รวมการพิจารณาเข้าด้วยกัน สรุปได้ว่า ผู้ฟ้องคดีทั้งแปดคำร้อง ยื่นฟ้อง การทางพิเศษแห่งประเทศไทย และพวก ต่อศาลปกครองกลาง โดยผู้ฟ้องคดีทั้งแปดคำร้อง เป็นเจ้าของที่ดินตั้งอยู่ในเขตที่ดินที่จะเวนคืนตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่ ที่จะเวนคืนในท้องที่เขตลาดพร้าว เขตบึงกุ่ม เขตบางกะปิ เขตห้วยขวาง เขตคลองเตย และ เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๓๓ เพื่อสร้างทางพิเศษสายรามอินทรา - อางณรงค์ และต่อมามีประกาศใช้พระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างทางพิเศษสายรามอินทรา - อางณรงค์ ในท้องที่เขตลาดพร้าว เขตบึงกุ่ม เขตบางกะปิ เขตห้วยขวาง เขตสวนหลวง เขตคลองเตย และเขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๔๑ เว้นคืนที่ดินโดยอาศัยอำนาจ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ผู้ฟ้องคดีทั้งแปดคำร้องโต้แย้ง ว่าผู้ถูกฟ้องคดีใช้ที่ดินเพียงบางส่วนและนำไปให้เอกชนเช่า เป็นการแสวงหาผลประโยชน์จากที่ดิน ที่ถูกเวนคืนซึ่งขัดต่อวัตถุประสงค์ของการเวนคืน และมีได้ใช้ประโยชน์ภายในระยะเวลาตามกฎหมาย จึงขอให้ศาลปกครองกลางส่งคืนที่ดินพิพาทแก่ผู้ฟ้องคดีหรือยกเลิกสัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ ตามแต่กรณี เรื่องพิจารณาที่ ๓๐/๒๕๖๒ และเรื่องพิจารณาที่ ๓๔/๒๕๖๒ ศาลปกครองกลาง มีคำพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินในส่วนที่มีได้ใช้ประโยชน์คืนแก่ผู้ฟ้องคดี และส่งมอบที่ดินให้กลับเป็นทางสาธารณประโยชน์ตามเดิม ผู้ถูกฟ้องคดีอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด

ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลปกครองกลางและศาลปกครองสูงสุด พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกาศใช้บังคับ ผู้ฟ้องคดีทั้งแปดคำร้องโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๓ และมาตรา ๖๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญเนื่องจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดหลักเกณฑ์และระยะเวลาที่เจ้าของเดิมหรือทายาทจะใช้สิทธิขอที่ดินคืนตามมาตรา ๕๓ จะต้องอาศัยหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๕๑ ที่กำหนดว่าหน่วยงานใดซึ่งทำการเวนคืนที่ดินไว้และได้ทำการเริ่มโครงการในส่วนหนึ่งส่วนใดแล้วให้ถือว่าเริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนแล้วตามเงื่อนไขของมาตรา ๕๑ วรรคสอง ส่งผลให้เจ้าของเดิมหรือทายาทไม่มีสิทธิขอที่ดินคืนนั้นคืน บทเฉพาะกาลมาตรา ๖๗ เป็นการตรากฎหมายให้มีผลใช้บังคับย้อนหลัง นอกจากนี้คำร้องเรื่องพิจารณาที่ ๓๖/๒๕๖๒ โต้แย้งเพิ่มเติมว่า มาตรา ๒๙ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่ห้ามมิให้ศาลปกครองควบคุมความชอบด้วยกฎหมายของการกำหนดค่าทดแทน มาตรา ๕๔ บัญญัติให้เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ขอคืนที่ดินต้องจ่ายดอกเบี้ย ทั้งที่มีใช้ผู้ผิदनัดหรือกระทำละเมิดตามกฎหมายแพ่ง ผู้ฟ้องคดีทั้งแปดโต้แย้งว่าบทบัญญัติดังกล่าวจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพในทรัพย์สินของบุคคลขัดต่อหลักนิติธรรม เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่งและวรรคสาม มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๗ กระบวนการตรากฎหมายดังกล่าวไม่ได้รับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อน ไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๗

๒. ประเด็นพิจารณาเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับหนังสือส่งคำโต้แย้งทั้งแปดนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า สำหรับบทบัญญัติ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ และมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เป็นบทบัญญัติที่ศาลปกครองกลางและศาลปกครองสูงสุดจะใช้บังคับแก่คดี เมื่อผู้ฟ้องคดีทั้งแปดคำร้องโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัตินี้มาก่อน กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัย กรณีที่ผู้ฟ้องคดีในคำร้องเรื่องพิจารณาที่ ๓๖/๒๕๖๒ โต้แย้งว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๙ วรรคสอง เนื่องจากมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลปกครองกลางจะใช้บังคับแก่คดีดังกล่าว กรณีไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่งไม่รับไว้พิจารณาวินิจฉัยในส่วนนี้

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ และมาตรา ๖๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๕ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่งและวรรคสาม มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๗ และ มาตรา ๗๗ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำโต้แย้งของทั้งแปดคำร้องไม่ได้แสดงเหตุผลประกอบ คำโต้แย้งว่าบทบัญญัติมาตราแห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่กล่าวอ้างมานั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสาม อย่างไร กรณีไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ส่วนที่โต้แย้งว่ากระบวนการตราไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๗ เป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ บัญญัติกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาไว้เป็นการเฉพาะ แล้ว ซึ่งมาตรา ๒๑๒ มิได้ให้สิทธิโต้แย้งว่ากระบวนการตรากฎหมายไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ จึงไม่จำต้องวินิจฉัยในส่วนนี้

คงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ และมาตรา ๖๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๗ หรือไม่ เห็นว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๑ มีเจตนารมณ์สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ว่าด้วยการเวนคืนที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเพื่อคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลควบคู่ไปกับประโยชน์ของรัฐอย่างพอสมควรแก่เหตุแล้ว โดยกำหนดระยะเวลาที่หน่วยงานของรัฐจะเข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนในกรอบเวลาที่พอสมควรที่จะเริ่มเตรียมและดำเนินโครงการได้โดยไม่ชักช้าซึ่งต้องดำเนินการภายในระยะเวลาไม่ช้ากว่าห้าปีนับแต่วันพ้นกำหนดระยะเวลาการใช้บังคับพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนที่จะตราขึ้น ซึ่งระยะเวลาการใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวก็ต้องกำหนดไว้เท่าที่จำเป็น แต่ไม่เกินห้าปี หรือภายในระยะเวลาที่กำหนดในพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ที่จะตราขึ้นแล้วแต่กรณี สำหรับความในวรรคสองเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ว่าหน่วยงานของรัฐดำเนินโครงการแค่ไหนเพียงไรจึงจะถือว่าเป็นการเริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนแล้ว ซึ่งในกรณีที่เป็นการสร้างทาง ทางรถไฟ คลอง หรือกิจการสาธารณประโยชน์อื่นที่ต้องใช้ที่ดินเป็นระยะทางยาวเกินสิบกิโลเมตรนั้น หากมีการเริ่มดำเนินการโครงการในส่วนหนึ่งส่วนใดแล้ว ให้ถือว่าได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนตลอดเส้นทางแล้ว เนื่องจากการดำเนินการดังกล่าวมีลักษณะเฉพาะพิเศษที่หากไม่สามารถดำเนินโครงการได้จนเสร็จสิ้นก็จะส่งผลกระทบต่อโครงการทั้งโครงการจนอาจทำให้ไม่เป็นประโยชน์สาธารณะได้ จึงต้องกำหนดข้อยกเว้น

ที่ให้ถือว่าเป็นการเข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินแล้ว ประกอบกับให้ศาลมีอำนาจตรวจสอบการใช้ดุลพินิจว่าหน่วยงานของรัฐได้ใช้ประโยชน์ในที่ดินโดยการเริ่มดำเนินการโครงการในส่วนหนึ่งส่วนใดตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายแล้วหรือไม่ ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่อาจแตกต่างกันไปตามลักษณะและประเภทของโครงการนั้น ๆ สำหรับการกำหนดหลักเกณฑ์และระยะเวลาเกี่ยวกับการคืนอสังหาริมทรัพย์ ให้เจ้าของเดิมหรือทายาทซึ่งใช้สิทธิร้องขอคืนที่ดินตามมาตรา ๕๓ ภายในกำหนดระยะเวลาสามปี นับแต่วันพ้นกำหนดเวลาตามมาตรา ๕๑ นั้นถือเป็นระยะเวลาพอเหมาะพอควรแล้ว นอกจากนี้ การกำหนดหลักเกณฑ์ให้เจ้าของเดิมหรือทายาทที่ใช้สิทธิร้องขอคืนที่ดินจะต้องคืนค่าทดแทนที่ได้รับมาพร้อมดอกเบี้ยในอัตราดอกเบี้ยร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๔ ก็สอดคล้องตามหลักกฎหมายทั่วไปและเป็นอัตราที่พอสมควรแก่เหตุเพื่อชดเชยมูลค่าของเงินในทางความเป็นจริงแล้ว ทั้งยังเปิดโอกาสให้เจ้าของเดิมหรือทายาทพิสูจน์เพื่อคืนเงินเท่าที่ไม่เกินราคาในท้องตลาดของที่ดิน ณ วันที่ยื่นคำร้องขอคืนด้วย ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา ๕๑ มาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๔ ไม่ขัดหรือแย้งต่อหลักการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม มิได้เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาค

ส่วนบทเฉพาะกาล มาตรา ๖๗ ที่กำหนดให้นำเรื่องการใช้ประโยชน์ในที่ดินที่ได้จากการเวนคืนและการคืนอสังหาริมทรัพย์ให้เจ้าของเดิมหรือทายาทใช้บังคับกับที่ดินที่ถูกเวนคืน นับแต่วันที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ ใช้บังคับจนถึงวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วยโดยอนุโลมนั้นก็เป็นไปเพื่อคุ้มครองและรับรองสิทธิในทรัพย์สินของเจ้าของที่ดินที่ถูกเวนคืนซึ่งเคยมีสิทธิเดิมอยู่แล้วก่อนที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ มีความมุ่งหมายให้มีการรับรองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล มิใช่เป็นการรอนสิทธิหรือให้กฎหมายมีผลย้อนหลังเป็นโทษต่อบุคคล จึงไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เป็นบทบัญญัติที่มุ่งหมายที่จะใช้บังคับแก่บุคคลใด บุคคลหนึ่งอันเป็นการเฉพาะเจาะจง ไม่ขัดหรือแย้งต่อหลักการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล และไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาค

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ และมาตรา ๖๗ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๗

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นายปัญญา อุดชาชน นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม นายวิรุฬห์ แสงเทียน นายจิรนิติ หะวานนท์ นายนภดล เทพพิทักษ์ และนายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๑๗ ตอนที่ ๑๐๓ ก
วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๓

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๙/๒๕๖๓

วันที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ ว่า ความเป็นรัฐมนตรีของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๕) และมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๓) หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวม ๕๕ คน ยื่นคำร้องต่อผู้ร้องกล่าวอ้างว่าผู้ถูกร้องใช้บ้านพักในกรมทหารราบที่ ๑ ซึ่งเป็นบ้านพักของทางราชการทหาร เป็นที่พักอาศัยของผู้ถูกร้องและครอบครัวตั้งแต่ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบกจนถึงปัจจุบัน โดยไม่เสียค่าเช่า ค่ากระแสไฟฟ้า และค่าน้ำประปาให้กับทางราชการทหาร เป็นการอยู่อาศัยโดยไม่มีสิทธิอันชอบด้วยกฎหมาย ถือเป็นารับประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐเป็นพิเศษ นอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ ปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานปกติ เป็นการกระทำขัดกันแห่งผลประโยชน์ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๖ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๓) ทำให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) นอกจากนี้ยังเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๕) ผู้ร้องจึงส่งคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องปรากฏว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อร้องต่อผู้ร้องขอให้ส่งคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๙) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้อง และเห็นว่าข้อเท็จจริงตามคำร้องยังไม่ปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้องจึงยังไม่สั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ความเป็นรัฐมนตรีของผู้กร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๕) และมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๓) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

พิจารณาแล้วเห็นว่า บ้านพักที่ผู้ถูกร้องเข้าพักอาศัยมีการปรับโอนให้มีสถานะเป็นบ้านพักรับรองกองทัพบก ซึ่งอยู่ในความครอบครองดูแลและใช้ประโยชน์ในราชการของกองทัพบก โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณค่ากระแสไฟฟ้าและน้ำประปา เป็นไปตามระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเข้าพักอาศัยในบ้านพักรับรองกองทัพบก พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งการให้สิทธิดังกล่าวเป็นไปตามธรรมเนียมปฏิบัติของกองทัพบกที่พิจารณาให้สิทธิแก่ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงผู้มีคุณสมบัติในการเข้าพักอาศัยในบ้านพักรับรองกองทัพบกตามระเบียบดังกล่าว ระเบียบดังกล่าวใช้บังคับมาตั้งแต่ก่อนที่ผู้ถูกร้องจะดำรงตำแหน่งเป็นผู้บัญชาการทหารบกและนายกรัฐมนตรี อีกทั้งนายกรัฐมนตรีเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญของประเทศ รัฐมีหน้าที่จัดการดูแลให้ความปลอดภัยแก่นายกรัฐมนตรีและครอบครัวตามความเหมาะสมแก่สภาพการณ์ แม้ในอดีตรัฐเคยกำหนดให้สถานที่บางแห่งเป็นที่พำนักของนายกรัฐมนตรีในขณะที่ดำรงตำแหน่ง แต่ปัจจุบันการบำรุงรักษายังไม่พร้อมใช้หรือจัดให้มีขึ้นใหม่ การที่กองทัพบกอนุมัติให้ใช้บ้านพักรับรองกองทัพบกและสนับสนุนค่ากระแสไฟฟ้าและน้ำประปา ซึ่งผู้ถูกร้องเคยได้รับสิทธิดังกล่าวตั้งแต่ครั้งดำรงตำแหน่งเป็นผู้บัญชาการทหารบก ต่อเนื่องเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยปฏิบัติเป็นไปตามระเบียบซึ่งเป็นกฎที่ยังคงใช้บังคับอยู่และยังไม่ได้ถูกยกเลิกหรือเพิกถอน กองทัพบกให้สิทธิดังกล่าวแก่อดีตผู้บังคับบัญชาชั้นสูงคนอื่นผู้มีคุณสมบัติตามระเบียบเช่นเดียวกันกับกรณีผู้ถูกร้อง ถือเป็นสิทธิของบุคคลเนื่องมาจากการดำรงตำแหน่งอดีตผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของกองทัพบก อันมีลักษณะเป็นการปฏิบัติในธุรกิจการงานปกติของกองทัพบก มิได้เป็นการกระทำที่ทำให้ผู้ถูกร้องได้รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากกองทัพบก ซึ่งเป็นหน่วยราชการเป็นพิเศษนอกเหนือไปจากที่กองทัพบกปฏิบัติต่อบุคคลอื่นในธุรกิจการงานปกติ จึงไม่ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๖ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๓)

ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องจึงไม่สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕)

เมื่อวินิจฉัยว่าการที่ผู้ถูกร้องพักอาศัยบ้านพักรับรองกองทัพบกเป็นไปตามระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเข้าพักอาศัยในบ้านพักรับรองกองทัพบก พ.ศ. ๒๕๔๘ แล้ว จึงเป็นกรณีการรับที่มีระเบียบให้รับได้ ไม่เป็นกรณีการถือประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ของประเทศ ไม่เป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบเพื่อตนเอง ไม่เป็นการขอ เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดในประการที่อาจจะทำให้กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่ และไม่เป็นการกระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวมไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม เว้นแต่เป็นการรับที่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับให้รับได้ ผู้ถูกร้องไม่มีพฤติกรรมการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๕) อันจะเป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔)

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องไม่สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๕) และมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๓)

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นายปัญญา อุดชาชน นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม นายวิรุฬห์ แสงเทียน นายจิรนิติ หะวานนท์ นายนภดล เทพพิทักษ์ และนายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๑๐๔ ก
วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๓

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓๐/๒๕๖๓

วันที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

เรื่อง ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๙/๒๕๕๗ เรื่อง ให้บุคคลมารายงานตัวตามคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๗ และประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๔๑/๒๕๕๗ เรื่อง กำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกบุคคลให้มารายงานตัว เป็นความผิด ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

.....

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ศาลแขวงดุสิตส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายวรเจตน์ ภาคีรัตน์) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อ ๒๐๗๔/๒๕๖๒ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ว่าประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๙/๒๕๕๗ เรื่อง ให้บุคคลมารายงานตัวตามคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๗ และประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๔๑/๒๕๕๗ เรื่อง กำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกบุคคลให้มารายงานตัว เป็นความผิด ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๗ จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ขัดต่อหลักนิติธรรม เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษทางอาญาเกินสมควรแก่เหตุ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ นอกจากนี้ การที่ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๙/๒๕๕๗ ใช้บังคับหลังจากที่มีคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๕/๒๕๕๗ เรื่อง ให้บุคคลมารายงานตัวเพิ่มเติม ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เป็นกฎหมายที่กำหนดโทษทางอาญา ใช้บังคับย้อนหลังแก่จำเลย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ อีกทั้ง ประกาศมีลักษณะเป็นการบังคับข่มขู่ ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๗

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับหนังสือส่งคำโต้แย้งนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จำเลยโต้แย้งดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่ศาลแขวงดุสิตจะใช้บังคับแก่คดี เมื่อจำเลยโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้มาก่อน กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัย

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๙/๒๕๕๗ เรื่อง ให้บุคคลมารายงานตัวตามคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๗ และประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๔๑/๒๕๕๗ เรื่อง กำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกบุคคลให้มารายงานตัว เป็นความผิด ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า การกระทำตามที่กำหนดในประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ทั้งสองฉบับดังกล่าวยังมีใช่เป็นการกระทำอันมีผลร้ายแรงหรือกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองถึงขนาดต้องกำหนดโทษทางอาญาจำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อีกทั้งยังมีมาตรการทางกฎหมายอื่นซึ่งให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเพื่อบังคับให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่จะรักษาความสงบและการแก้ไขปัญหาบ้านเมืองเป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อย ดังนั้น การที่ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๙/๒๕๕๗ เรื่อง ให้บุคคลมารายงานตัวตามคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๗ และประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๔๑/๒๕๕๗ เรื่อง กำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกบุคคลให้มารายงานตัว เป็นความผิด ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เฉพาะในส่วนโทษทางอาญา โดยไม่ได้แจ้งสาเหตุแห่งการเรียกให้มารายงานตัว และนำมาเป็นเหตุในการกำหนดโทษทางอาญาเพียงการไม่มารายงานตัวตามคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ไม่มีความเหมาะสมกับลักษณะของการกระทำผิดไม่เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนพอเหมาะพอควรแก่กรณี จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และขัดต่อหลักนิติธรรม จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

นอกจากนี้ การที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติออกคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๕/๒๕๕๗ เรื่อง ให้บุคคลมารายงานตัวเพิ่มเติม ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๗ กำหนดให้บุคคลมารายงานตัวในวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา โดยคำสั่งดังกล่าวไม่ได้กำหนดให้การไม่มารายงานตัวต้องรับโทษทางอาญา แต่ต่อมาในวันเดียวกันนั้น คณะรักษา

ความสงบแห่งชาติออกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๙/๒๕๕๗ เรื่อง ให้นำบุคคลมารายงานตัวตามคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๗ กำหนดให้บุคคลที่มีรายชื่อตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ไม่มารายงานตัวภายในวันเวลาที่กำหนด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นการออกคำสั่งเรียกให้มารายงานตัวก่อนแล้วออกประกาศกำหนดโทษของการกระทำความผิดกล่าว จึงเป็นการกำหนดโทษทางอาญาให้มีผลย้อนหลังแก่บุคคลผู้ไม่มารายงานตัวตามคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติซึ่งเกิดขึ้นก่อน ไม่เป็นไปตามหลักนิติธรรมที่ว่า “ไม่มีความผิด ไม่มีโทษ โดยไม่มีกฎหมาย” จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๙/๒๕๕๗ เรื่อง ให้นำบุคคลมารายงานตัวตามคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๗ และประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๔๑/๒๕๕๗ เรื่อง กำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกบุคคลให้มารายงานตัว เป็นความผิด ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เฉพาะในส่วนโทษทางอาญา ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และเฉพาะประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๙/๒๕๕๗ เรื่อง ให้นำบุคคลมารายงานตัวตามคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง ด้วย

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นายปัญญา อุดชาชน นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม นายวิรุฬห์ แสงเทียน นายจิรนิติ หะวานนท์ นายณภดล เทพพิทักษ์ และนายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๑๐๔ ก
วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๓

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓๑ - ๓๒/๒๕๖๓

วันที่ ๒๓ เดือนธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

เรื่อง พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๔/๑ มาตรา ๖ มาตรา ๗ และมาตรา ๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๖๔ มาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง และ มาตรา ๗๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่

.....

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ศาลล้มละลายกลางส่งคำโต้แย้งของจำเลยรวม ๒ คำร้อง (เรื่องพิจารณาที่ ๓๕/๒๕๖๒ และเรื่องพิจารณาที่ ๖/๒๕๖๓) เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญให้การพิจารณาเข้าด้วยกัน สรุปได้ว่า คำร้องที่ ๑ บริษัทบริหารสินทรัพย์สุขุมวิท จำกัด โจทก์ ยื่นฟ้องนายรังสรรค์ ต่อสุวรรณ จำเลย โดยศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดและพิพากษาให้จำเลยล้มละลาย และคำร้องที่ ๒ บริษัทบริหารสินทรัพย์ กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) โจทก์ ยื่นฟ้องบริษัท บ้านฉัตรเพชร จำกัด ที่ ๑ และนายเรืองชัย วัชรพงศ์ ที่ ๔ จำเลย เพื่อขอให้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยเด็ดขาดและพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย ระหว่างกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย จำเลยทั้ง ๒ คำร้องโต้แย้งว่า บริษัทจำกัดที่จดทะเบียนเป็น “บริษัทบริหารสินทรัพย์” เมื่อได้รับอนุมัติและอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยทำให้มีอำนาจเหนือบริษัทจำกัดและเปลี่ยนสถานะของบุคคลที่ไม่มีนิติสัมพันธ์มาเป็นเจ้าหนี้กับลูกหนี้ เกิดสิทธิในการบังคับชำระหนี้และฟ้องคดีล้มละลายโดยมาตรา ๓ นิยามคำว่า “สินทรัพย์ด้อยคุณภาพ” ไม่มีมาตรการพิสูจน์สิทธิในทรัพย์สินที่ใช้เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันและไม่มีการตรวจสอบระบบทางบัญชีเพื่อพิสูจน์สิทธิความเป็นเจ้าหนี้และลูกหนี้ และให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันในสัญญาเป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพเป็นการลดมูลค่าของทรัพย์สิน ทำให้ลูกหนี้กลายเป็นบุคคลผู้มีหนี้สินส่วนตัวและไม่สามารถชำระหนี้ได้ มาตรา ๔ และมาตรา ๔/๑ ให้อำนาจผู้ว่าธนาคารแห่งประเทศไทยเปลี่ยนแปลงบริษัทจำกัดเป็นบริษัทบริหารสินทรัพย์ เป็นการเปลี่ยนสถานะของบุคคลซึ่งไม่มีนิติสัมพันธ์ต่อกันให้เป็นเจ้าหนี้และลูกหนี้ เกิดสิทธิเรียกให้ชำระหนี้ การฟ้องคดีแพ่ง

การฟ้องคดีล้มละลาย ทำให้ลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดและพิพากษาให้ล้มละลาย ถูกยึดทรัพย์สินหรือถูกขังได้ มาตรา ๖ การโอนสินทรัพย์หากเป็นสินทรัพย์ที่มีหลักประกันอย่างอื่นที่มีสิทธิ จำนอง สิทธิจำนำ หรือสิทธิอันเกิดขึ้นแต่การค้ำประกัน ให้หลักประกันนั้นตกแก่บริษัทบริหารสินทรัพย์ ส่งผลให้หลักทรัพย์ค้ำประกันเป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกลายเป็นบุคคลผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว มาตรา ๗ การเข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนในคดีและการเข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าของนี้ตามคำพิพากษา เป็นการเปลี่ยนแปลงสิทธิและสถานภาพของบุคคลและนิติบุคคลให้เป็นเจ้าหนี้และลูกหนี้ต่อกันโดยไม่มีนิติสัมพันธ์ในทางกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และมาตรา ๘ การยกเว้นค่าธรรมเนียมและภาษีอากรเป็นการเอื้อประโยชน์แก่บริษัทบริหารสินทรัพย์ บทบัญญัติดังกล่าวไม่เป็นไปตามหลักนิติธรรมและปิดกั้นการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ละเมิดต่อสิทธิในทรัพย์สิน สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของประชาชนที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ อีกทั้งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ใช้บังคับในกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งปัญหาดังกล่าวได้ผ่านพ้นไปแล้วดังนั้น พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๔/๑ มาตรา ๖ มาตรา ๗ และมาตรา ๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๗ มาตรา ๔๐ มาตรา ๖๔ มาตรา ๖๘ และมาตรา ๗๗

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับหนังสือส่งคำโต้แย้งทั้งสองนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๔/๑ มาตรา ๖ มาตรา ๗ และมาตรา ๘ เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลล้มละลายกลางจะใช้บังคับแก่คดี เมื่อจำเลยทั้ง ๒ คำร้องโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้มาก่อน กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัย

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๔/๑ มาตรา ๖ มาตรา ๗ และมาตรา ๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๓๒

มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๖๔ มาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๗๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้ง ๒ คำร้อง ได้แสดงเหตุผลประกอบคำโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่กล่าวอ้างมานั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่งและวรรคสอง อย่างไร กรณีไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ส่วนมาตรา ๔ เป็นบทบัญญัติที่วางหลักการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล หาได้มีข้อความใดที่วางหลักการคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพไว้เป็นการเฉพาะ จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในส่วนนี้ สำหรับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๔ มาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๗๗ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติในหมวด ๖ ว่าด้วยแนวนโยบายแห่งรัฐ มิใช่เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยตรง จึงไม่มีกรณีที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๔ และมาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง ได้ ส่วนที่ได้แย้งเกี่ยวกับกระบวนการตรากฎหมายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๗ วรรคหนึ่ง ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ บัญญัติกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาไว้เป็นการเฉพาะแล้ว การยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ มิได้ให้สิทธิโต้แย้งว่ากระบวนการตรากฎหมายไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในส่วนนี้เช่นกัน

คงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๔/๑ มาตรา ๖ มาตรา ๗ และมาตรา ๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่ เห็นว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓ กำหนดความหมายคำว่า “บริษัทบริหารสินทรัพย์” และคำว่า “สินทรัพย์ด้อยคุณภาพ” เป็นการกำหนดความหมายให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์หรือวัตถุประสงค์ของกฎหมาย มิใช่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล มาตรา ๔ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการจดทะเบียนเป็นบริษัทบริหารสินทรัพย์ที่ต้องได้รับอนุมัติจากผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย โดยกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจดทะเบียนเป็นไปตามกฎกระทรวงและต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อใช้บังคับเป็นการทั่วไป มาตรา ๔/๑ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดขอบเขตการดำเนินการของบริษัทบริหารสินทรัพย์ จะต้องได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อให้บริษัทบริหารสินทรัพย์มีสิทธิ และหน้าที่ในการดำเนินกิจการที่เกี่ยวกับสินทรัพย์ด้อยคุณภาพได้ มาตรา ๖ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักการเพื่อให้การโอนสินทรัพย์ที่มีหลักประกันอย่างอื่นให้หลักประกันนั้นตกแก่บริษัทบริหารสินทรัพย์ด้วยเพื่อครอบคลุมไปถึงหลักประกันตามกฎหมายอื่นนอกเหนือจากที่บัญญัติไว้ตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดเกี่ยวกับการโอนสินทรัพย์ไปให้บริษัทบริหารสินทรัพย์

การให้บริษัทบริหารสินทรัพย์เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนและเข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา เป็นไปตามหลักการทั่วไปในการรับรองและคุ้มครองนิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตามกฎหมายลักษณะหนี้ การโอนสิทธิเรียกร้องตามบทบัญญัตินี้เป็นการเข้าสวมสิทธิของเจ้าหนี้ในมูลหนี้เดิมไม่ใช่ การแปลงหนี้ใหม่ และมาตรา ๘ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์การโอนสินทรัพย์ให้บริษัทบริหาร สินทรัพย์ โดยให้บริษัทบริหารสินทรัพย์และผู้โอนได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมและภาษีอากร เห็นได้ ว่าบทบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการจัดการดำเนินการ และการบริหารจัดการสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ เพื่อแก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้วยคุณภาพที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสถาบันการเงินของประเทศอันเป็นประโยชน์สาธารณะ มิได้ให้อำนาจ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยอนุมัติให้บริษัทบริหารสินทรัพย์เป็นเจ้าหนี้ของลูกหนี้ได้ เป็นการเฉพาะ หรือทำให้ลูกหนี้รายใดมีสิทธิพิเศษกว่ารายอื่น และการโอนสินทรัพย์จากเจ้าหนี้ รายหนึ่งไปสู่เจ้าหนี้อีกรายหนึ่งมิใช่การแปลงหนี้ใหม่ที่ทำให้หนี้เดิมระงับ มิได้ทำให้สิทธิและหน้าที่ ของลูกหนี้เปลี่ยนแปลงไป และไม่ได้เพิ่มภาระแก่ลูกหนี้ไปกว่ามูลหนี้เดิม โดยลูกหนี้ยังคงยกข้อต่อสู้ ที่มีอยู่กับเจ้าหนี้เดิมขึ้นต่อสู้กับเจ้าหนี้ใหม่ที่รับโอนสิทธิเรียกร้องโดยผลของกฎหมาย จึงไม่ขัด ต่อหลักนิติธรรม มิได้จำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล ไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาคและไม่เป็น การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม รวมทั้งไม่ละเมิดต่อสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล ไม่ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และ มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๔/๑ มาตรา ๖ มาตรา ๗ และมาตรา ๘ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายวรวิทย์ กังคศิเทียม นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นายปัญญา อุดชาชน นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม นายวิรุฬห์ แสงเทียน นายจรินทร์ หวานนท์ นายนภดล เทพพิทักษ์ และนายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๓๘ ตอนที่ ๓ ก
วันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๔

THE CONSTITUTIONAL COURT OF THE KINGDOM OF THAILAND

The Government Complex Commemorating
His Majesty the King's 80th Birthday Anniversary
120 Chaengwattana Road, Thung Song Hong Sub-District
Lak Si District, Bangkok 10210 THAILAND
Tel. 66 2141 7777 www.constitutionalcourt.or.th